

JUSTITSMINISTERIET

Betænkning om konkurskarantæne

Betænkning nr. 1525

Kronologisk fortegnelse over betænkninger

2009

- 1499 Betænkning om offentligt hasardspil i turneringsform
- 1500 Betænkning om udveksling af oplysninger indenfor den offentlige forvaltning
- 1501 Betænkning om konfliktråd
- 1502 Betænkning om visse køberetlige regler om sikkerhedsmangler
- 1503 Uddannelse og efteruddannelse af præster
- 1504 Betænkning om restaurationsadgang til identitetsoplysninger på personer med restaurationsforbud
- 1505 Betænkning om administrativ udvisning af udlændinge, der må anses for en fare for statens sikkerhed
- 1506 Vi kan leve længere og sundere
- 1507 Behandling af klager over politiet
- 1508 Indsatsen mod ungdomskriminalitet
- 1509 Gennemførelse af forbrugerkreditdirektivet
- 1510 Betænkning om offentlighedsloven
- 1511 Omlægning af statens tilskud til folkekirken til bloktilskud
- 1512 Betænkning om rekonstruktion mv.

2010

- 1513 Betænkning om optagelse og protokolering af forklaringer i straffesager
- 1514 Betænkning om farlige hunde
- 1515 Betænkning om det videnskabsetiske komitesystem i Danmark
- 1516 Betænkning om offentlige myndigheders offentliggørelse af kontrolresultater, afgørelser mv.
- 1517 Beretning om elektronisk aftaleindgåelse og handel
- 1518 Betænkning om ægtefælleskifte mv.
- 1519 Betænkning om revision af dødsboskifteloven
- 1520 Betænkning om huseftersynsordningen
- 1521 Betænkning om insiderhandel
- 1522 Reform af den civile retspleje VI
- 1523 Betænkning om en fremtidig statsadvokatordning

2011

- 1524 Betænkning om revision af hundeloven

Betænkning om konkurskarantæne

Afgivet af Konkursrådet

**Betænkning nr. 1525
København 2011**

Konkurskarantæne
Betænkning nr. 1525

Publikationen kan bestilles via
Justitsministeriets hjemmeside
(www.justitsministeriet.dk)
eller hos
Rosendahls - Schultz Grafisk a/s
Herstedvang 10
2620 Albertslund
Telefon 43 22 73 00
Telefax 43 63 19 69

www.schultzboghandel.dk
boghandel@rosendahls-schultzgrafisk.dk

ISBN: 978-87-91851-97-1
ISBN internet: 978-87-91851-98-8

Tryk: Rosendahls-Schultzgrafisk a/s

Pris: 150 kr. pr. bog inkl. moms

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1. Indledning.....	7
1. Konkursrådets kommissorium.....	7
2. Konkursrådets sammensætning.....	10
3. Konkursrådets arbejde.....	11
4. Resumé af Konkursrådets overvejelser og forslag.....	12
5. Økonomiske og administrative konsekvenser af Konkursrådets forslag	18
 Kapitel 2. Gældende ret	 23
1. Kort om konkurs.....	23
2. Konkurskriminalitet.....	24
3. Rettighedsfrakendelse.....	25
3.1. Straffeloven.....	25
3.2. Miljøbeskyttelsesloven.....	30
3.3. Lov om næringsbrev til fødevarevirksomheder	31
4. Erstatningsansvar.....	32
5. Konkurskarantæne.....	34
6. Sikkerhedsstillelse for skatter og afgifter.....	36
 Kapitel 3. Tidligere overvejelser	 41
1. Betænkning nr. 1066/1986 og Straffelovrådets udtalelse	41
1.1. Udvalget vedrørende bekæmpelse af økonomisk kriminalitet.....	41
1.2. Straffelovrådets udtalelse	47
1.3. Lovændringen i 1987	48
2. Rapport om konkurskriminalitet (2006).....	49
3. Betænkning nr. 1498/2008 om modernisering af selskabsretten	51
 Kapitel 4. Fremmed ret.....	 57
1. Norge	57
1.1. Betingelser for konkurskarantæne	57
1.2. Retsvirkninger af konkurskarantæne	60

1.3. Kompetence og sagsbehandling	62
1.4. Revision af reglerne om konkurskarantæne	63
1.5. Statistiske oplysninger om konkurskarantæne	63
2. Sverige	64
2.1. Automatisk konkurskarantæne	64
2.2. Betingelser for næringsforbud	64
2.3. Retsvirkninger af næringsforbud	66
2.4. Kompetence og sagsbehandling	69
2.5. Midlertidigt næringsforbud	70
2.6. Statistiske oplysninger om næringsforbud	71
4. England	72
3.1. Automatisk konkurskarantæne	72
3.2. Pålæg af konkurskarantæne	73
3.3. Konkurskarantæne i forbindelse med selskabers konkurs	74
Kapitel 5. Konkursrådets overvejelser	77

A. Problem, behov og hensyn

1. Problemers omfang	77
2. Behovet for regler om konkurskarantæne	83
3. Relevante hensyn ved udformningen af regler om konkurskarantæne	84

B. Udformningen af regler om konkurskarantæne

4. Betingelser for at pålægge konkurskarantæne	87
4.1. Omfattede virksomhedsophør	87
4.2. Groft uforsvarlig forretningsførelse	93
4.3. Omfattede personer	98
5. Retsvirkninger af konkurskarantæne	100
5.1. Forbud mod virksomhedsledelse	100
5.2. Forbuddets tidsmæssige udstrækning	104
5.3. Sanktioner ved overtrædelse af forbuddet	105
6. Kompetence og sagsbehandling	108
7. Håndhævelse, offentlighed mv.	114
8. Forholdet til straffelovens regler om rettighedsfrakendelse	120
9. Forholdet til andre regler om retsvirkninger af konkurs	121

Kapitel 6. Lovudkast med bemærkninger	123
1. Lovudkast	123
2. Bemærkninger til lovudkastet.....	129
 Bilag 1. Statistiske oplysninger om personer involveret i selskabers konkurser og tvangsopløsninger.....	 177
 Bilag 2. Norske afgørelser om konkurskarantæne.....	 183

Kapitel 1

Indledning

1. Konkursrådets kommissorium

Konkursrådet blev nedsat den 12. januar 2001 som stående udvalg og afgiver efter Justitsministeriets anmodning indstilling om ændringer i konkursloven med henblik på reform af denne lovgivning.

Ved brev af 15. januar 2009 har Justitsministeriet anmodet Konkursrådet om at behandle spørgsmålet om konkurskarantæne. Brevet er sålydende:

”1. Konkursrådet skal ifølge sit kommissorium efter Justitsministeriets anmodning afgive indstilling om ændringer i konkursloven med henblik på reform af denne lovgivning samt bl.a. afgive indstilling om behov og muligheder for i forbindelse med insolvensbehandling og boer, der slutes uden skiftebehandling, at styrke bekæmpelsen af økonomisk kriminalitet, herunder ved et forbedret samarbejde mellem de involverede offentlige myndigheder og anklagemyndigheden.

En arbejdsgruppe under Konkursrådet har i en rapport bl.a. anbefalet, at der arbejdes videre med overvejelser om at indføre regler om såkaldt konkurskarantæne, dvs. regler, hvorefter en person, der er gået konkurs med en virksomhed eller er involveret i en selskabslikvidation, kan få forbud mod at stifte eller drive visse former for erhvervsvirksomhed i videre omfang end efter straffelovens regler om rettighedsfrakendelse i forbindelse med strafbart forhold.

2. I den senere tid har der også i den offentlige debat været rejst spørgsmål om, hvorvidt konkursmisbrug/konkursrytteri kan bekæmpes ved at indføre regler om konkurskarantæne som et supplement til straffelovens regler om rettighedsfrakendelse. Der har i debatten blandt andet været henvist til, at sådanne regler findes i Norge.

I Norge har man i en årrække haft regler om konkurskarantæne i forhold til selskaber med begrænset ansvar. Tidligere havde man nogle meget vidtgående regler, der som udgangspunkt indebar, at en karantæne blev udløst automatisk, når nogen gik konkurs. Reglerne er siden blevet ændret, og i grove træk er reglerne nu sådan, at karantænen kan besluttes af skifteretten, hvis der er begrundet mistanke om strafbare forhold i forbindelse med konkursen eller i forbindelse med den virksomhed, som har ført til konkursen, eller hvis den pågældende person på grund af

uforsvarlig forretningsførelse skønnes at være uegnet til at stifte et nyt selskab eller til at være bestyrelsesmedlem eller daglig leder i et sådant selskab. Baggrunden for, at ordningen blev ændret, var bl.a., at man fandt den automatiske karantæne retssikkerhedsmæssigt betænkelig, og at de stramme regler havde medført, at det i praksis var meget svært at få kvalificerede personer til at påtage sig hverv i virksomheder, især i virksomheder, som var i krise.

Justitsministeriet i Norge har oplyst, at man på grundlag af en høring på ny er ved at overveje behovet for en eventuel justering af reglerne.

I Danmark har det tidligere været overvejet at indføre regler om konkurskarantæne, jf. betænkning nr. 1066/1986 om bekæmpelse af økonomisk kriminalitet, side 243 ff. samt Straffelovrådets udtalelse af 21. april 1986 om den nævnte betænkning. Det fremgår af betænkningen og af Straffelovrådets udtalelse, at man fandt det retssikkerhedsmæssigt betænkeligt at fravige et almindeligt princip om, at udelukkelse fra at drive et lovligt erhverv bør forudsætte, at der foreligger en dom for et strafbart forhold.

Udvalget til modernisering af selskabsretten, der er nedsat af økonomi- og erhvervsministeren, har i betænkning nr. 1498/2008 anbefalet en række forenklinger af selskabslovgivningen med henblik på at opnå en større fleksibilitet. Udvalget anfører i betænkningen, at man har overvejet, om den foreslåede fleksibilitet vil skabe en videre adgang til bl.a. konkursmisbrug end i dag, og udvalget har i den forbindelse noteret sig, at Konkursrådet vil blive bedt om at overveje spørgsmålet om, hvorvidt der bør indføres en ordning med konkurskarantæne.

3. Der er ikke nogen entydig definition af ”konkursmisbrug/konkursrytteri”, men som et eksempel kan man tænke sig, at et selskab i en kortere periode modtager forudbetalinger, som herefter overføres til bankkonti tilhørende andre nyindkøbte selskaber eller til selskaber i udlandet, hvorefter selskabets aktiviteter ophører uden indsendelse af selvangivelser til SKAT og årsregnskaber til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, der derfor tvangsopløser selskabet. Man kan f.eks. også tænke sig, at et nyetableret selskab efter aftale med sælgeren erhverver faste ejendomme til overpris og optager store lån for at finansiere handlerne for derefter at standse sine aktiviteter.

I sådanne tilfælde kan der således siges at være tale om, at selskabskonstruktionen misbruges til skade for kreditorerne.

Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet (SØK) har oplyst, at man ikke systematisk indsamler oplysninger, der kan belyse forekomsten af forskellige former for kriminalitet i forbindelse med, at virksomheder går konkurs.

4. Hvis der i forbindelse med en konkurs eller tvangsopløsning eller i forbindelse med en virksomheds drift forud for konkursen er begået strafbare handlinger, indeholder straffeloven regler om frakendelse af retten til at drive erhverv. Efter straffelovens § 79 kan retten for det første træffe afgørelse om, at en person, der er dømt for et strafbart forhold, skal frakendes retten til fortsat at udøve virksomhed,

som kræver en særlig offentlig autorisation eller godkendelse, eller til at udøve den under visse former, hvis det udviste forhold begrunder en nærliggende fare for misbrug af stillingen. For det andet kan retten, hvis særlige omstændigheder taler derfor, frakende en person retten til at udøve anden form for erhvervsvirksomhed, hvis det udviste forhold begrunder en nærliggende fare for misbrug af stillingen. Efter samme regel kan en person frakendes retten til at være stifter af, direktør for eller medlem af bestyrelsen for et selskab med begrænset ansvar, et selskab eller en forening, som kræver særlig offentlig godkendelse, eller en fond. Frakendelse kan ske på tid fra 1 til 5 år eller indtil videre.

I straffelovens § 79, stk. 4, er der endvidere hjemmel til, at en afgørelse om frakendelse af retten til at drive erhverv kan træffes, mens straffesagen verserer, med virkning indtil straffesagen er endeligt afgjort. Denne mulighed bruges formentlig meget sjældent i praksis.

Endvidere kan skattemyndighederne efter skatteopkrævningslovens § 11 i en række tilfælde stille krav om sikkerhedsstillelse som betingelse for blandt andet momsregistrering. Det gælder f.eks., hvis en person, som for inden for de sidste 5 år har været ejer af eller direktør i en virksomhed, der er gået konkurs og i den forbindelse har påført skattemyndighederne et tab på over 50.000 kr., efterfølgende ønsker at påbegynde en ny virksomhed, som kræver momsregistrering, og hvor det konkret vurderes, at virksomhedens drift indebærer en nærliggende risiko for tab for staten.

Straffelovens regler om rettighedsfrakendelse er et effektivt redskab, når det anvendes, men i praksis kan det ofte være vanskeligt at gennemføre en sådan sag ved domstolene meget hurtigt, og der vil ofte kunne være en række vanskeligheder for anklagemyndigheden med at føre de nødvendige beviser for, at der er foregået noget strafbart, som kan give grundlag for rettighedsfrakendelse.

Økonomi- og Erhvervsministeriet, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, har oplyst, at der i 2008 var registreret 89 personer, som ved dom er frakendt retten til at stifte og lede selskaber med begrænset ansvar, og dette tal skal sammenholdes med, at der er registreret ca. 200.000 selskaber med begrænset ansvar.

Reglerne i skattelovgivningen kan også være effektive, men tager umiddelbart kun sigte på at varetage hensynet til statskassen.

5. På den anførte baggrund skal Justitsministeriet anmode om, at Konkursrådet efter færdiggørelsen af det igangværende arbejde med en revision af konkurslovgivningens regler om rekonstruktion af insolvente, men levedygtige virksomheder overvejer spørgsmålet om eventuelt at indføre regler om konkurskarantæne.

Justitsministeriet skal anmode Konkursrådet om til brug for overvejelserne at søge at vurdere omfanget af problemet med konkursmisbrug/konkursrytteri, dvs. navnlig virksomhedsophør, der skyldes en uredelig udnyttelse af de gældende regler i selskabslovene om selskabers begrænsede hæftelse.

Konkursrådet bør lægge til grund, at det må kræve meget stærke grunde at forbyde en person at drive lovlig erhvervsvirksomhed eller at drive den i visse former, før der foreligger dom for et strafbart forhold. Omvendt bør der lægges vægt på, at en eventuel karantæneordning i givet fald bliver mere virkningsfuld, jo tidligere karantænen kan besluttes. Rådet bør i givet fald også være opmærksom på forholdet mellem en sag om konkurskarantæne og en sideløbende eller efterfølgende straffesag.

Det bemærkes, at Justitsministeriet vil anmode Rigsadvokaten om at vurdere, om muligheden for at nedlægge påstand om rettighedsfrakendelse i forbindelse med straffesager bør benyttes i videre omfang. Konkursrådet vil blive orienteret om resultatet af disse overvejelser.

Konkursrådet bør overveje, hvilke betingelser der i givet fald bør gælde for at træffe beslutning om konkurskarantæne, og hvilke betingelser der bør gælde for at få karantænen ophævet igen. Rådet bør i den forbindelse bl.a. inddrage iværksætterhensyn, jf. herved Justitsministeriets brev af 4. februar 2003 til Konkursrådet om regeringens handlingsplan for iværksættere.

Konkursrådet bør endvidere bl.a. overveje, hvem der i givet fald skal kunne rejse en sag om konkurskarantæne, og hvilken instans der skal tage stilling til spørgsmålet.

Konkursrådet anmodes om at inddrage relevante oplysninger om retstilstanden og erfaringerne i andre lande, herunder de norske erfaringer og overvejelser om konkurskarantæne.

Hvis Konkursrådet anbefaler lovændringer, skal rådet udarbejde et lovudkast.”

2. Konkursrådet sammensætning

Konkursrådet havde ved afgivelsen af denne betænkning følgende sammensætning:

Professor, dr. jur. Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen (formand)

Professor, ph.d. Lasse Højlund Christensen (indstillet af Københavns Universitet og Århus Universitet)

Advokat Knud K. Damsgaard (indstillet af Advokatrådet)

Dommer Torben Kuld Hansen (indstillet af Den Danske Dommerforening)

Statsautoriseret revisor Henry Heiberg (indstillet af Foreningen af Statsautoriserede Revisorer og Foreningen af Registrerede Revisorer)

Fg. afdelingsleder Wicki Øland Jensen (indstillet af Skatteministeriet)

Statsadvokat Jens Madsen (indstillet af Rigsadvokaten)
Specialkonsulent Cécile Nielsen (indstillet af Økonomi- og Erhvervsministeriet)
Retsassessor Bente Højmosé Thrane (indstillet af Dommerfuldmægtigforeningen)
Fg. kontorchef Mette Undall-Behrend (udpeget af Justitsministeriet)
Advokat Nete Weber (betragtes som indstillet af Danske Advokater)

Som sekretær for rådet har fungeret konsulent, ph.d. Ketilbjørn Hertz.

3. Konkursrådets arbejde

Konkursrådet indledte arbejdet med kommissoriet om konkurskarantæne i efteråret 2009.

Konkursrådet har efter afgivelsen af rådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv. afholdt 8 møder.

Konkursrådet har herunder afholdt et møde med repræsentanter for det norske justitsministerium, som redegjorde for de norske regler om konkurskarantæne, anvendelsen heraf i praksis og overvejelserne om ændringer af de gældende regler.

Konkursrådets formand og sekretær har endvidere afholdt et møde med repræsentanter for Dansk Erhverv, Dansk Industri, Finansrådet og Håndværksrådet, som redegjorde for disse organisationers synspunkter vedrørende en eventuel indførelse af regler om konkurskarantæne.

Konkursrådet afgiver hermed en betænkning om konkurskarantæne og afslutter dermed behandlingen af kommissoriet om konkurskarantæne.

4. Resumé af Konkursrådets overvejelser og forslag

I *kapitel 2* beskriver Konkursrådet gældende ret. Efter en kort indledning om konkurs og konkurskriminalitet beskriver Konkursrådet navnlig de gældende regler om rettighedsfrakendelse, erstatningsansvar, konkurskarantæne og sikkerhedsstillelse for skatter og afgifter.

I *kapitel 3* beskriver Konkursrådet tidligere overvejelser om konkurskarantæne. Konkursrådet gennemgår navnlig overvejelserne i 1986-betænkningen om økonomisk kriminalitet og Straffelovrådets udtalelse om denne betænkning, 2006-rapporten fra en arbejdsgruppe under Konkursrådet vedrørende konkurskriminalitet og 2008-betænkningen om modernisering af selskabsretten.

I *kapitel 4* beskriver Konkursrådet fremmed ret. I overensstemmelse med kommissoriet har Konkursrådet navnlig undersøgt norske regler og praksis vedrørende konkurskarantæne. Konkursrådet har endvidere fundet anledning til at inddrage oplysninger om næringsforbud i Sverige og om konkurskarantæne i England.

Kapitel 5 indeholder Konkursrådets overvejelser, mens *kapitel 6* indeholder rådets lovudkast med bemærkninger.

Konkurskarantæne defineres i kommissoriet som det forhold, at en person, der er gået konkurs med en virksomhed eller er involveret i en selskabslikvidation, kan få forbud mod at stifte eller drive visse former for erhvervsvirksomhed i videre omfang end efter straffelovens regler om rettighedsfrakendelse i forbindelse med strafbart forhold.

I overensstemmelse med kommissoriet har Konkursrådet søgt at kortlægge problemets omfang, behovet for regler om konkurskarantæne og de relevante hensyn, som bør inddrages ved udformningen af regler herom (kapitel 5, afsnit 1-3).

Med hensyn til problemets omfang er det sammenfattende Konkursrådets opfattelse, at de tilgængelige oplysninger viser, at konkursmisbrug/konkursrytteri forekommer i et omfang, der ikke kan anses som uvæsentligt. Der foreligger dog

ikke oplysninger, som gør det muligt at opgøre f.eks. antallet af tilfælde eller størrelsen af de samlede tab.

Konkursrådet finder endvidere, at der er et behov for at supplere straffelovens regler om rettighedsfrakendelse i forbindelse med en dom for et strafbart forhold med regler om forbud mod fortsat erhvervsmæssig virksomhed, hvis den pågældende gennem groft uforsvarlig forretningsførelse har påført andre tab, også selv om der ikke under en straffesag er ført bevis for, at der er begået strafbare forhold.

Det fremgår direkte af kommissoriet, at Konkursrådet bør lægge til grund, at det må kræve meget stærke grunde at forbyde en person at drive lovlig erhvervsvirksomhed eller at drive den i visse former, før der foreligger dom for et strafbart forhold. Omvendt bør der lægges vægt på, at en eventuel karantæneordning i givet fald bliver mere virkningsfuld, jo tidligere karantænen kan besluttes. Konkursrådet bør endvidere blandt andet inddrage iværksætterhensyn.

Efter Konkursrådets opfattelse tilsiger forbrugerhensyn, at det skal være muligt at ”komme efter” erhvervsdrivende, der populært sagt har snydt forbrugere, og samtidig forhindre, at de pågældende hurtigt begynder tilsvarende (groft uforsvarlig) virksomhed under et nyt navn, i et nyt selskab osv. Tilsvarende gælder hensynet til at beskytte andre erhvervsdrivende mod tab og mod illoyal konkurrence. Omvendt tilsiger hensynet til (lovlydige) erhvervsdrivende og hensynet til at fremme en iværksætterkultur i Danmark, at en karantæne ikke indtræder automatisk f.eks. efter en eller et bestemt antal konkurser inden for en vis periode, men kun efter en konkret vurdering af, at den pågældendes forretningsførelse har været groft uforsvarlig.

Sammenfattende foreligger der efter Konkursrådets opfattelse flere og til dels modstridende hensyn, som må afvejes over for hinanden i overvejelserne om udformningen af regler om konkurskarantæne.

Konkursrådet har dernæst overvejet den nærmere udformning af regler om konkurskarantæne (kapitel 5, afsnit 4-9).

Det fremgår af kommissoriet, at Konkursrådet bør overveje, hvilke betingelser der i givet fald bør gælde for at træffe beslutning om konkurskarantæne, og hvilke betingelser der bør gælde for at få karantænen ophævet igen. Konkursrådet bør endvidere blandt andet overveje, hvem der i givet fald skal kunne rejse en sag om konkurskarantæne, og hvilken instans der skal tage stilling til spørgsmålet.

Konkursrådet har på denne baggrund overvejet, hvilke betingelser der bør gælde for at pålægge konkurskarantæne (afsnit 4), hvilke retsvirkninger der skal være forbundet med konkurskarantæne (afsnit 5), og hvem der skal kunne begære henholdsvis træffe afgørelse om konkurskarantæne (afsnit 6). Konkursrådet har endvidere overvejet spørgsmålet om håndhævelse mv. af konkurskarantæne (afsnit 7) og forholdet til straffelovens regler om rettighedsfrakendelse (afsnit 8) og til andre regler om retsvirkningerne af konkurs (afsnit 9).

Konkursrådet finder sammenfattende, at regler om konkurskarantæne bør omfatte fysiske personer, der inden for det seneste år før fristdagen formelt eller reelt har været medlem af ledelsen i en sammenslutning (selskab mv.), der er gået konkurs, eller i en personligt drevet virksomhed, hvis ejer er gået konkurs.

Konkursrådet finder endvidere, at de personer, der er omfattet af regler om konkurskarantæne, skal kunne pålægges karantæne, hvis det må antages, at den pågældende på grund af groft uforsvarlig forretningsførelse er uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed. Der vil være tale om en skønmæssig vurdering, som i sidste ende må foretages af den myndighed, der pålægger karantænen (dvs. efter Konkursrådets forslag skifteretten, jf. nedenfor).

Det bør ikke være en betingelse for konkurskarantæne, at der kan påvises årsags-sammenhæng mellem den groft uforsvarlige forretningsførelse og konkursen, men hvis det f.eks. er åbenbart, at konkursen skyldes andre, ydre omstændigheder, vil det være et element, der i den samlede vurdering taler imod at pålægge konkurskarantæne.

Der bør ved vurderingen af, om der foreligger groft uforsvarlig forretningsførelse, også inddrages hensynet til iværksættere. Iværksættere driver ofte flere virksomheder sideløbende og kan have op til flere konkurser bag sig. Der er således eksempler på, at personer også uden formel uddannelse via virksomhedsdrift –

og den deraf følgende risiko for konkurs – har lært sig drift og forretningsførelse af virksomheder. Det er således i nogle tilfælde først efter flere forsøg med forskellige virksomheder, at de opnår succes og skaber vækstvirksomheder. Regeringen har gennem flere år arbejdet for at fremme iværksætterkulturen og lysten til at drive egen virksomhed.

Iværksættere kan være entreprenante personer, som kan bidrage til samfundet. Årsagerne til manglende succes med drift af en virksomhed kan være mange, herunder f.eks. ugunstige markedsvilkår, manglende kompetence eller manglende finansiering af driften. Det er vigtigt, at regler om konkurskarantæne ikke hæmmer lysten og muligheden for at drive virksomhed i Danmark.

Vurderingen af, om der foreligger groft uforsvarlig forretningsførelse, bør foretages i forhold til virksomhedens økonomiske forhold (i bred forstand). Det drejer sig således navnlig om dispositioner med hensyn til virksomhedens kapitalgrundlag, låneoptagelse, bogføring, økonomistyring og regnskabsaflægning og om større økonomiske dispositioner med hensyn til virksomhedens drift eller udvikling. I vurderingen kan også indgå, om virksomheden generelt har overholdt sine pligter til angivelse og afregning af moms og A-skat mv.

Konkursrådet finder, at en konkurskarantæne som udgangspunkt bør indebære et forbud mod at deltage i ledelsen af en virksomhed, hvori den pågældende ikke hæfter personligt og ubegrænset for virksomhedens forpligtelser. En konkurskarantæne bør således efter rådets opfattelse i hvert fald indebære et forbud mod at deltage i ledelsen af erhvervsdrivende sammenslutninger, hvori ingen deltager hæfter personligt og direkte for sammenslutningens forpligtelser, af kommanditselskaber og interessentskaber, hvori den pågældende ikke er komplementar eller interessent, samt af en andens personligt drevne virksomhed, eksempelvis en ægtefælles eller samlevers virksomhed.

Konkursrådet finder endvidere, at hvis en person, der allerede er pålagt konkurskarantæne, på ny pålægges konkurskarantæne på grundlag af groft uforsvarlig forretningsførelse, som tidsmæssigt ligger efter pålægget af den første konkurskarantæne, men således at fristdagen i det nye konkursbo ligger inden udløbet af den tidligere pålagte konkurskarantæne, bør retsvirkningerne af konkurskarantænen fra pålægget af den nye konkurskarantæne udvides til et forbud mod at delta-

ge i ledelsen af enhver form for erhvervsvirksomhed. I sådanne gentagelsestilfælde inden udløbet af en pålagt konkursskarantæne bør en konkursskarantæne således efter rådets opfattelse også indebære et forbud mod at deltage i ledelsen af den pågældendes egen personligt drevne virksomhed og af kommanditselskaber og interessentskaber, hvori den pågældende er komplementar eller interessent.

Konkursrådet finder, at en konkursskarantæne bør fastsættes til tre år, medmindre særlige grunde taler for en kortere karantæneperiode. Udgangspunktet bør således være en fast længde, som kun fraviges i særlige tilfælde.

Ved fastsættelsen af udgangspunktet på tre år har Konkursrådet navnlig lagt vægt på, at konkursskarantænen på den ene side skal være så lang, at den har reel betydning, og at konkursskarantænen på den anden side ikke er en sanktion, som har til formål at ”straffe” den pågældende for dennes groft uforsvarlige forretningsførelse, men derimod alene er en foranstaltning, der skal forebygge fremtidige tab. Dette gør, at konkursskarantænen omvendt heller ikke bør blive for lang.

Konkursrådet finder, at forsætlig overtrædelse af en konkursskarantæne bør være strafbar, og at strafferammen bør være bøde eller fængsel indtil 6 måneder, hvilket svarer til strafferammen i straffelovens § 131, stk. 1, om blandt andet den, der udøver en virksomhed, til hvilken retten er frakendt den pågældende. Konkursrådet finder endvidere, at straffen i et typisk førstegangstilfælde som udgangspunkt bør udmåles som en kortere fængselsstraf, der imidlertid efter rådets opfattelse bør kunne gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, hvis den pågældende skønnes egnet til samfundstjeneste.

Konkursrådet finder, at der endvidere bør være den virkning knyttet til en overtrædelse af karantænen, at den pågældende hæfter personligt på objektivet grundlag, hvis der indtræder konkurs med fristdag inden for karantæneperioden. Skifteretten i det pågældende konkursbo bør dog kunne fritage for denne hæftelse helt eller delvis, hvis særlige grunde taler for det. Skifteretten bør omvendt også kunne pålægge personlig hæftelse, hvis der er indtrådt konkurs med fristdag efter karantæneperiodens udløb, men dog inden for det første år herefter.

Konkursrådet foreslår, at kompetencen til at pålægge konkurskarantæne henlægges til skifteretten. Forslaget skal blandt andet ses i sammenhæng med, at Konkursrådets forslag om karantæne er knyttet op på, at der er indtrådt konkurs.

Konkursrådet finder, at det i alle konkursboer bør påhvile kurator som led i den redegørelse, som kurator skal sende til skifteretten og fordringshaverne, så snart de fornødne oplysninger er tilvejebragt, og senest fire måneder efter konkursdekretets afsigelse (konkurslovens § 125, stk. 2), at udtale sig om, hvorvidt der efter kurators opfattelse er grundlag for at rejse sag om konkurskarantæne mod nogen, være sig skyldneren selv eller personer, der har deltaget i ledelsen af skyldnerens virksomhed.

Konkursrådet finder, at pålæg af konkurskarantæne bør forudsætte, at der fremsættes begæring herom, og Konkursrådet foreslår, at det skal være kurator, der i givet fald fremsætter en sådan begæring. Skifteretten bør således ikke af egen drift kunne pålægge konkurskarantæne.

Konkursrådet finder, at udgifterne til at føre en sag om konkurskarantæne bør dækkes af konkursboet, i det omfang boets midler strækker til, og i mangel heraf af statskassen. Konkursrådet bemærker herved, at regler om konkurskarantæne i praksis kun vil kunne fungere, hvis statskassen dækker omkostningerne ved sagen, hvis konkursboets midler ikke strækker til.

Sagsgangen bør være, at kurator i sin redegørelse udtaler sig om, hvorvidt der er grundlag for at indlede karantænesag, og at skifteretten herefter beslutter, om der skal indledes karantænesag. Når skifteretten på grundlag af kurators indstilling har besluttet at indlede karantænesag, bør kurator inden en af skifteretten fastsat frist på normalt højst fire uger indlevere et processkrift, hvor påstanden om karantæne nedlægges og nærmere begrundes. Herefter skal den, der begæres pålagt karantæne, have lejlighed til at svare enten skriftligt eller mundtligt i et retsmøde eller begge dele. Sagen bør i øvrigt behandles efter de almindelige regler om behandlingen af civile retssager, herunder med hensyn til sagsomkostninger.

Konkursrådet finder, at der bør etableres et register over pålagte konkurskarantæner. Efter rådets opfattelse vil det være hensigtsmæssigt at etablere dette register hos Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Konkursrådets finder endvidere, at der bør etableres automatiske procedurer, der sikrer, at en person, der er pålagt konkurskarantæne, ikke i karantæneperioden kan registreres i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system som medlem af ledelsen i et erhvervsdrivende selskab mv. og ikke i strid med karantænen kan momsregistreres eller registreres hos SKAT som arbejdsgiver. Der bør endvidere etableres procedurer, der sikrer, at en person, der pålægges konkurskarantæne, og som allerede er registreret i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system som medlem i ledelsen af et erhvervsdrivende selskab mv., er momsregistreret eller registreret hos SKAT som arbejdsgiver, slettes fra registreringen i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system og ikke i strid med karantænen fortsat kan være momsregistreret eller registreret hos SKAT som arbejdsgiver.

Efter Konkursrådets opfattelse vil man hermed i praksis forhindre alle væsentlige muligheder for, at personer, der er pålagt konkurskarantæne, i strid med karantænen driver i øvrigt lovlig virksomhed under deres eget navn.

Konkursrådet har overvejet, om private bør have adgang til oplysninger om, hvem der er pålagt konkurskarantæne, men finder ikke grundlag herfor ud over, hvad der følger af de gældende regler i retsplejeloven om aktindsigt for enhver i blandt andet kendelser, som den aktindsigtssøgende har et vist forhåndskendskab til.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser af Konkursrådets forslag

Konkursrådet foreslår, at der indføres regler om konkurskarantæne, som indebærer, at kurator i et konkursbo skal vurdere og afgive en begrundet indstilling til skifteretten om, hvorvidt der er grundlag for at indlede sag om pålæg af konkurskarantæne mod nogen. I de tilfælde, hvor kurator indstiller til skifteretten at indlede en sådan sag, og skifteretten følger indstillingen, vil der herefter skulle føres en sag om konkurskarantæne ved skifteretten.

Det er efter Konkursrådets opfattelse kun muligt at give et overordnet skøn over de økonomiske og administrative konsekvenser af Konkursrådets forslag. Dette skyldes navnlig, at de tilgængelige oplysninger ganske vist viser, at konkursmisbrug/konkursrytteri forekommer i et omfang, der ikke kan anses som uvæsentligt, men at der ikke foreligger oplysninger, som gør det muligt at opgøre f.eks. antallet af tilfælde eller størrelsen af de samlede tab (jf. *kapitel 5*, afsnit 1).

Efter Konkursrådets opfattelse kan det med betydelig usikkerhed skønnes, at der i ca. 10 % af konkursboerne vil være anledning til, at kurator undersøger nærmere, om der er anledning til at indlede sag om konkurskarantæne mod nogen, og det kan med lige så stor usikkerhed skønnes, at kurators undersøgelse i ca. halvdelen af disse tilfælde leder frem til, at der gennemføres en sag om konkurskarantæne.

Antallet af konkurser er stærkt konjunkturafhængigt. I de seneste fem et halvt år (2005-2009 og 1. halvår 2010) har antallet af afsagte konkursdekreter været henholdsvis 2.486, 2.004, 2.410, 3.882 og 5.939 samt 3.443 (halvårstal). Gennemsnittet for perioden har således været 3.666 konkursdekreter pr. år.

Efter Konkursrådets opfattelse er det også forbundet med nogen usikkerhed at skønne over de gennemsnitlige udgifter til at gennemføre en sag om konkurskarantæne, blandt andet fordi der er tale om en ny sagstype.

Udgifterne kan opdeles i udgifter til kurators indledende undersøgelser (påhviler boet), udgifter til kurator til at føre sagen om konkurskarantæne (påhviler principalt boet, subsidiært statskassen, som udgangspunkt med sagsomkostningskrav mod den, der pålægges konkurskarantæne), i givet fald udgifter til beskikket advokat (påhviler statskassen, som udgangspunkt med regres mod den, der pålægges konkurskarantæne) og i givet fald udgifter til sagsomkostninger til den, der begæres pålagt konkurskarantæne, men som frifindes (påhviler principalt boet, subsidiært statskassen).

Efter Konkursrådets opfattelse må det antages, at indførelse af regler om konkurskarantæne kun vil have marginal betydning for dividenden i konkursboerne. Konkursrådet lægger i den forbindelse blandt andet vægt på, at det vil være en ny opgave for kurator at skulle vurdere, om der er grundlag for at indlede sag om

pålæg af konkurskarantæne mod nogen, og at dette må antages at medføre en mindre forøgelse af de gennemsnitlige omkostninger ved bobehandlingen.

Efter Konkursrådets opfattelse må det endvidere antages, at udgifterne til at føre en sag om konkurskarantæne vil kunne andrage i størrelsesordenen 10.000-30.000 kr., dog noget højere, hvis flere personer begæres pålagt konkurskarantæne i samme sag, eller hvor sagen er meget kompleks.

Et løst skøn over merudgifterne for statskassen ved en indførelse af regler om konkurskarantæne vil på denne baggrund være en direkte nettoudgift på i størrelsesordenen 3,7 mio. kr. årligt. (udregnet som 5 % af 3.666 konkurser à 20.000 kr.). Udregningen forudsætter, at der gennemføres en sag om konkurskarantæne i 5 % af konkursboerne, og at udgifterne for statskassen i hver sag udgør i gennemsnit 20.000 kr., hvilket dækker over sager, hvor statskassen ikke har udgifter, fordi boets midler strækker til, sager, hvor statskassen dækker en del af de samlede udgifter, og sager, hvor statskassen dækker hele udgiften på i størrelsesordenen 10.000-30.000 kr. (dog mere i sager, hvor flere personer påstås pålagt konkurskarantæne, eller hvor sagen er meget kompleks).

Hertil kommer det merarbejde, der vil være for domstolene ved at skulle behandle anslået i størrelsesordenen 150-250 sager om konkurskarantæne årligt.

Det må antages, at der endvidere vil være et vist merarbejde for domstolene i forbindelse med indførelsen af regler om konkurskarantæne, navnlig til tilretning af domstolenes it-systemer og efteruddannelse af skifteretternes personale.

Endvidere vil Erhvervs- og Selskabsstyrelsen have udgifter til etablering og drift af et register over pålagte konkurskarantæner, herunder til den nødvendige sagsbehandling over for personer og selskaber, når en konkurskarantæne pålægges.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har i den forbindelse oplyst, at det ikke vil være muligt at tilpasse Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system, således at en person, der pålægges konkurskarantæne, automatisk slettes fra eksisterende registreringer som ledelsesmedlem. Dette vil således skulle ske ved manuel sagsbehandling, sådan som det i øvrigt sker i dag, når en person under en straffesag er blevet fradømt retten til at være direktør mv. for en selskab. Med hensyn til at forhindre, at

en person, der er pålagt konkurskarantæne, registreres som ledelsesmedlem, har Erhvervs- og Selskabsstyrelsen oplyst, at det som en midlertidig løsning vil være muligt manuelt at indlægge navnene på de pågældende personer i et nyt register, der etableres til formålet. Det vil indebære, at hvis det forsøges at registrere en sådan person som ledelsesmedlem, blokeres registreringen, hvorefter sagen overgår til manuel sagsbehandling, således at der konkret kan tages stilling til, om konkurskarantænen er til hinder for den pågældende registrering. I forbindelse med den generelle modernisering af Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system bør registeret udbygges med en funktionalitet, der automatiserer processen vedrørende konkurskarantæne.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har oplyst, at afhængig af registerets nærmere udformning kan det helt foreløbig skønnes, at styrelsen vil have engangsudgifter på i størrelsesordenen 3 mio. kr. og 1 årsværk til etablering af registeret (i form af udgifter til udvikling af registeret). De årlige driftsudgifter vil være i størrelsesordenen 250.000 kr. og 2 årsværk. Det skal understreges, at disse skøn er behæftet med betydelig usikkerhed.

Efter Konkursrådets opfattelse må indførelsen af regler om konkurskarantæne endvidere – navnlig på lidt længere sigt – antages at kunne få betydelige positive økonomiske konsekvenser både for erhvervslivet og det offentlige. Det må således antages, at regler om konkurskarantæne vil kunne bidrage til at begrænse erhvervslivets og det offentliges tab på insolvente virksomheder.

Skatteministeriet har i den forbindelse oplyst, at de personer, som SKAT har et særligt godt kendskab til – og som kan betegnes som ”konkursryttere” – gennem flere år har påført staten meget store milliontab af en karakter, som ville kunne hindres ved, at sådanne personer pålægges konkurskarantæne med forbud mod drift af virksomhed med begrænset hæftelse. Skatteministeriet har foretaget en undersøgelse, der viser, at 40 personer, som SKAT umiddelbart har et sådant kendskab til, at det kan skønnes, at de ville kunne blive ramt af en konkurskarantæne, i perioden 2008-2010 har påført det offentlige tab og/eller usikrede tilgodehavender på i størrelsesordenen 700 mio. kr. Opgørelsen er forbundet med usikkerhed, bl.a. fordi der kan være flere personer end de 40, der indgår i undersøgelsen, som vil kunne blive ramt af konkurskarantæne.

København, den 21. februar 2011

Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen

(formand)

Lasse Højlund Christensen

Knud K. Damsgaard

Torben Kuld Hansen

Henry Heiberg

Wicki Øland Jensen

Jens Madsen

Cécile Nielsen

Bente Højmosen Thrane

Mette Undall-Behrend

Nete Weber

Ketilbjørn Hertz

Kapitel 2

Gældende ret

1. Kort om konkurs

Formålet med en konkursbehandling er navnlig at fordele skyldnerens aktiver blandt fordringshaverne på en rimelig måde.

En skyldner, der er insolvent, skal tages under konkursbehandling, når det begæres af skyldneren eller en fordringshaver, jf. konkurslovens § 17. En skyldner er insolvent, hvis skyldneren ikke kan opfylde sine forpligtelser, efterhånden som de forfalder, medmindre betalingsudygtigheden må antages blot at være forbigående.

Konkursen omfatter skyldnerens formue ved afsigelsen af konkursdekretet, og med visse undtagelser hvad der under konkursen tilfalder skyldneren, jf. konkurslovens § 32. Konkursmassen anvendes til fyldestgørelse af dem, der ved konkursdekretets afsigelse havde krav mod skyldneren, jf. konkurslovens § 38.

Et konkursbo kan slutes uden udlodning til fordringshaverne, hvis der ikke er midler ud over, hvad der medgår til dækning af omkostningerne ved bobehandlingen, jf. konkurslovens § 143.

I øvrigt slutes boet med udlodning af boets aktiver til fordringshaverne, jf. konkurslovens §§ 145-153.

Er skyldneren en juridisk person, ophører denne med at eksistere, når konkursboet slutes efter de nævnte bestemmelser. Fordringshavere, der ikke har fået fuld dækning, mister dermed den resterende del af deres krav mod skyldneren. Fordringshavernes eventuelle krav mod kautionister eller andre, der hæfter for gældende, berøres ikke.

Er skyldneren en fysisk person, hæfter skyldneren efter boets slutning stadig for gæld, som ikke er dækket gennem udlodning, jf. konkurslovens § 156. Hvis betingelserne for gældssanering er opfyldt, kan gælden dog efter gennemførelse af en gældssaneringssag nedsættes eller bortfalde, jf. konkurslovens afsnit IV.

2. Konkurskriminalitet

Konkurskriminalitet er ikke noget entydigt begreb, men udtrykket bruges typisk om dispositioner over aktiver tilhørende et selskab med begrænset ansvar, som efterfølgende går konkurs uden (fuld) dækning til fordringshaverne.

Konkurskriminalitet i denne forstand vil typisk bestå i overtrædelse af bestemmelser i straffelovens 28. kapitel om formueforbrydelser, herunder navnlig underslæb (§ 278), bedrageri (§ 279), mandatsvig (§ 280) eller skyldnersvig (§ 283).

Der kan også være tale om overtrædelse af lovgivningen om bogføring eller regnskabsaflæggelse eller af straffelovens § 302 og grove overtrædelser af den nævnte lovgivning.

Endvidere indeholder straffelovens § 304, stk. 2, en særlig regel om straf for den, som ved afstemninger i et konkursbo ved usande foregivender påvirker stemmeafgivningen eller yder eller modtager bestikkelse for at stemme i en bestemt retning eller for at undlade at stemme.

Konkurskriminalitet efterforskes ligesom andre strafbare forhold af politiet, hvorefter anklagemyndigheden træffer afgørelse om, hvorvidt der skal rejses tiltale. Rejses tiltale, indbringes sagen i første instans for byretten, hvis afgørelse som udgangspunkt kan ankes til landsretten.

3. Rettighedsfrakendelse

3.1. Straffeloven

Efter straffelovens § 78 medfører strafbart forhold som udgangspunkt ikke tab af borgerlige rettigheder.

Efter straffelovens § 78, stk. 2, og § 79, stk. 1, og stk. 2, 1. pkt., gøres der imidlertid undtagelse herfra, når det strafbare forhold begrunder en nærliggende fare for misbrug af en stilling eller et hverv. Et strafbart forhold kan dels føre til nægtelse eller fratagelse af beskikkelse til at udøve virksomhed, som kræver en særlig offentlig autorisation eller godkendelse, jf. straffelovens § 78, stk. 2, og § 79, stk. 1, dels, når særlige omstændigheder taler for det, føre til fratagelse af retten til at udøve anden virksomhed, jf. straffelovens § 79, stk. 2, 1. pkt.

De nævnte regler blev til på grundlag af Straffelovskommissionens betænkning fra 1950 angående fortabelse af rettigheder som følge af straf.

Straffelovskommissionen anførte i betænkningen, at der knytter sig betydelige skadevirkninger til en fortabelse af retten til udøvelse af erhvervsvirksomhed, der kan opfattes således, at samfundet ikke gennem frihedsstraffen har udtømt sin misbilligelse eller gengældelse, men fortsat agter at vise den pågældende sin mistillid. En langvarig rettighedsberøvelse kan virke uheldig over for domfældte, og udelukkelse fra erhverv lægger byrder på samfundet af såvel økonomisk som ikke-økonomisk art. Sociale hindringer må den dømte i hovedsagen selv overvinde, men den pågældendes evne hertil er i høj grad afhængig af, om den organiserede samfundsmagt inden for sit rådighedsområde føjer nye hindringer til de øvrige.

Straffelovskommissionen anbefalede på denne baggrund at begrænse adgangen til fratagelse af retten til udøvelse af erhvervsvirksomhed. Kommissionen anerkendte, at et strafbart forhold kan begrunde en antagelse om, at der foreligger en nærliggende fare for, at den domfældte vil misbruge en rettighed på en sådan måde, at der er udpræget trang til at afværge det. En udelukkelse fra rettigheden er da individualpræventivt begrundet, og der må på visse områder være mulighed

for at udøve et skøn over, om en sådan fare er til stede, og i givet fald imødegå den. Kommissionen nævnte her dels visse næringsvirksomheder, der erfaringsmæssigt let giver anledning til bestemte former for ulovlighed (f.eks. faren for hæleri i forbindelse med pantelånervirksomhed), dels misbrug af erhvervsmæssige autorisationer af mere kvalificeret art (f.eks. revisors strafbare forhold med regnskaber).

Straffelovskommissionen fandt det dog betænkeligt helt at udelukke, at retten til virksomhed af anden art kan frakendes ved straffedom. Som eksempler på tilfælde, hvor stærke hensyn taler for at afskære en person fra at fortsætte i samme virksomhed, nævnte kommissionen en lærer ved en privatskole (efter dom for uterlighed) og en ikke-autoriseret revisor (efter dom for skattelovsovertrædelse). Kommissionen anførte endvidere, at trangen til frakendelse kan blive større, når reglerne om adgang til næringsbrev mv. ikke længere indeholder vandelskrav. Kommissionen understregede, at der må foreligge en ganske særlig anledning til at afskære den pågældende virksomhed, som f.eks. gentagen lovovertrædelse.

Nægtelse eller fratagelse af retten til at drive erhvervsvirksomhed kan ske på én af følgende tre måder: Administrativ udelukkelse (under domstolskontrol) fra at opnå en nødvendig tilladelse til at påbegynde en særlig autoriseret eller godkendt virksomhed (§ 78, stk. 2), judicial udelukkelse fra at fortsætte en sådan virksomhed, efter at administrativ tilladelse er givet (§ 79, stk. 1), og judicial udelukkelse fra at fortsætte anden virksomhed, dvs. virksomhed, som ikke kræver særlig tilladelse (§ 79, stk. 2, 1. pkt.).

Straffeloven bestemmer ikke nærmere, hvilke former for virksomhed der er omfattet af § 78, stk. 2, og § 79, stk. 1. I vidt omfang er der imidlertid i de relevante særlove optaget henvisninger til disse bestemmelser.

Hvis et tidligere begået strafbart forhold efter § 78, stk. 2, skal udelukke opnåelse af de omhandlede autorisationer eller godkendelser, skal forholdet ved dom være fastslået som strafbart. Retsfølgen er derimod uden betydning. § 79, stk. 1, og stk. 2, 1. pkt., vedrører – i modsætning til § 78, stk. 2 – erhverv mv., der udøves på doms- eller gerningstidspunktet, ikke et kommende erhverv. Frakendelses-spørgsmålet forelægges i praksis samtidig med pådømmelsen af det strafbare forhold.

Det strafbare forhold skal begrunde en nærliggende fare for misbrug af stillingen eller hvervet. I dette såkaldte adækvanskriterium indgår særligt, om det begåede forhold efter sin art udviser en særlig fare for ny kriminalitet inden for det pågældende erhverv.

Rettighedsfrakendelse kan derimod ikke begrundes i, at den pågældende er uværdig til den tillid, der bør knyttes til erhvervet, eller at der består en – fjernere – mulighed for strafbart forhold uden direkte forbindelse med den pågældende virksomhed. Farebedømmelsen er konkret. Det afgørende er tilbagefaldsrisikoen, hvorved der tages hensyn til de omstændigheder, hvorunder forholdet blev begået, forbrydelsens grovhed og udførelsesmåde, gerningsmandens personlige forhold på gerningstidspunktet og nu, om det er førstegangskriminalitet eller gentagelse osv. Længere tids straffriandel kan fjerne en frygt for misbrug, som måske kunne karakteriseres som betydelig kort tid efter lovovertrædelsen.

Hvis forvaltningsmyndigheden efter § 78, stk. 2, har nægtet at give autorisation eller godkendelse, kan såvel myndigheden som den, der har fået afslag på sin ansøgning, forlange spørgsmålet forelagt domstolene af anklagemyndigheden, jf. § 78, stk. 3. Hvis domstolenes afgørelse går ud på udelukkelse fra den pågældende virksomhed, kan spørgsmålet på ny indbringes for retten efter to år. Vedkommende forvaltningsmyndighed kan dog selv inden udløbet af denne frist meddele autorisation eller godkendelse.

Kriteriet for rettighedsfrakendelse efter § 79, stk. 1, er i princippet det samme som i § 78, stk. 2, men den faktiske situation kan påvirke bedømmelsen af risikoen. Når erhvervet er blevet udøvet i den periode, hvor det strafbare forhold er begået, er der bedre mulighed for at bedømme, om kriminaliteten indebærer fare for misbrug af erhvervet. Hvis den hidtidige kriminalitet alene er begået uden for hvervet eller stillingen, er det i almindelighed rimeligt at antage, at lovovertræderen også i fremtiden kan udføre sin virksomhed uden misbrug. Hertil kommer, at der efter det almindelige proportionalitetsprincip skal tages hensyn til, at det typisk er en langt større belastning at blive tvunget til at ophøre med et erhverv end at blive forhindret i at påbegynde et nyt.

Ved rettighedsfrakendelse efter straffelovens § 79, stk. 2, 1. pkt., der omfatter virksomhed, hvis udøvelse ikke kræver særlig autorisation eller godkendelse, er betingelserne strengere, idet særlige omstændigheder skal tale for frakendelse. I Straffelovskommissionens betænkning peges der her på gentagen lovovertrædelse. § 79, stk. 2, 1. pkt., kan anvendes på virksomhed af særlig karakter, hvor en dom for strafbar lovovertrædelse begrunder en nærliggende fare for misbrug inden for netop denne virksomhed. § 79, stk. 2, 1. pkt., giver ikke mulighed for generelt at frakende retten til erhvervsmæssig virksomhed.

Straffelovens § 79, stk. 2, 2. pkt., indeholder en særlig regel om frakendelse af retten til at være stifter af eller direktør eller medlem af bestyrelsen i et selskab med begrænset ansvar, et selskab eller en forening, som kræver særlig offentlig godkendelse, eller en fond. Betingelserne for en sådan frakendelse er de samme som efter § 79, stk. 2, 1. pkt., dvs. at den pågældende dømmes for et strafbart forhold, der begrunder en nærliggende fare for misbrug af et sådant hverv, og at særlige grunde desuden taler for det.

Bestemmelsen i straffelovens § 79, stk. 2, 2. pkt., der blev indført ved en lovændring i 1987, bygger på et forslag i betænkning nr. 1066/1986 om bekæmpelse af økonomisk kriminalitet. Det fremgår af betænkningen, at udvalget var opmærksom på de betænkeligheder, der ville være forbundet med en udvidelse af området for rettighedsfrakendelse i straffelovens § 79, men at udvalget dog fandt det velbegrundet med henblik på effektivisering af bekæmpelsen af selskabs- og konkursmisbrug, at der skete en sådan udvidelse.

Udvalgets forslag i betænkning nr. 1066/1986 gik ud på, at der kunne ske frakendelse af retten til at være stifter, direktør eller medlem af bestyrelsen eller til i øvrigt at udøve en bestemmende indflydelse i et selskab med begrænset ansvar, et selskab eller en forening, som kræver særlig offentlig godkendelse, eller en fond. Frakendelse kunne efter udvalgets forslag ske, hvis det udviste straffbare forhold begrundede en nærliggende fare for misbrug af sådan virksomhed. Udvalgets overvejelser er nærmere beskrevet i *kapitel 3*, afsnit 1.1.

Det vedtagne og gældende § 79, stk. 2, 2. pkt., adskiller sig herfra *dels* ved endvidere at kræve, at særlige omstændigheder skal tale for frakendelse, *dels* ved ikke at give mulighed for at frakende retten til ”i øvrigt at udøve en bestemmende

indflydelse” i sådanne selskaber mv. Disse ændringer skyldes Straffelovrådets udtalelse over betænkning nr. 1066/1986, som Justitsministeriet tilsluttede sig. Der kan i den forbindelse henvises til *kapitel 3*, afsnit 1.2 og 1.3.

Straffelovrådet bemærkede i øvrigt i sin udtalelse over betænkning nr. 1066/1986, at der i hvert enkelt tilfælde må tages stilling til frakendelsens nærmere omfang. Der kan dels være tale om kun at frakende retten til at beklæde en bestemt stilling, f.eks. som direktør, dels om at begrænse en frakendelse til virksomheder inden for bestemte brancher.

Rettighedsfrakendelse efter straffelovens § 79, stk. 1 og 2, sker på tid fra et til fem år, regnet fra endelig dom, eller indtil videre, jf. § 79, stk. 3. Hvis retten frakendes indtil videre, kan spørgsmålet om fortsat udelukkelse fra den pågældende virksomhed indbringes for domstolene efter fem år. Når særlige omstændigheder taler derfor, kan justitsministeren dog tillade, at indbringelse sker på et tidligere tidspunkt.

Efter straffelovens § 79, stk. 4, kan retten under behandlingen af en straffesag, hvor der er spørgsmål om rettighedsfrakendelse efter § 79, stk. 1 eller 2, ved kendelse udelukke den pågældende fra at udøve virksomheden, indtil sagen er endeligt afgjort. Adgangen til en sådan midlertidig rettighedsfrakendelse omfattede indtil den tidligere omtalte lovændring i 1987 kun tilfælde, som nu er omfattet af § 79, stk. 1, dvs. tilfælde, hvor virksomheden kræver en særlig offentlig autorisation eller godkendelse. Udvidelsen til anden virksomhed og til stiftelse og ledelse af visse selskaber mv. var efter Straffelovrådets opfattelse ikke uden betænkeligheder. Straffelovrådet henviste i den forbindelse til, at det blandt andet efter en langvarig proces kan vise sig, at sagen ikke holder i det omfang, man på et tidligere stadium forestillede sig. Straffelovrådet betragtede det som en selvfølge, at en sådan regel må anvendes meget restriktivt. Retspraksis er i overensstemmelse hermed, jf. Østre Landsrets afgørelse gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2001 side 1638, og der ses ikke i trykt retspraksis at være eksempler på, at en anmodning om midlertidig rettighedsfrakendelse efter § 79, stk. 4, er taget til følge.

Hvis virksomhed udøves til trods for en dom efter § 79 eller til trods for, at en tilladelse er nægtet af den pågældende forvaltningsmyndighed efter § 78, stk. 2,

kan den pågældende straffes efter straffelovens § 131. Efter § 131, stk. 1, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder blandt andet den, som uden offentlig bemyndigelse udøver en virksomhed, til hvilken sådan kræves, eller vedblivende udøver en virksomhed, som den pågældende er frakendt retten til. Efter § 131, stk. 2, straffes med bøde eller under særlig skærpende omstændigheder med fængsel indtil 4 måneder den, som medvirker til, at en person, der er frakendt retten til at udøve en virksomhed, udøver denne.

3.2. Miljøbeskyttelsesloven

Efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 skal visse forurenende virksomheder godkendes af miljømyndighederne, før virksomheden påbegyndes (såkaldt liste-virksomhed).

Efter miljøbeskyttelseslovens § 110 b, der trådte i kraft den 1. juli 1997, kan retten til at udøve virksomhed omfattet af miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 frakendes ved dom for strafbart forhold, hvis den tiltalte (1) er dømt for overtrædelse af straffelovens § 196 (overtrædelser af miljølovgivningen under skærpende omstændigheder) eller (2) gentagne gange eller under i øvrigt skærpende omstændigheder har overtrådt miljøbeskyttelsesloven mv., undladt at efterkomme forbud eller påbud, som er udstedt med hjemmel i miljøbeskyttelsesloven mv. eller tilsidesat vilkår knyttet til en tilladelse, dispensation eller godkendelse udstedt med hjemmel i miljøbeskyttelsesloven.

Under samme betingelser kan der ske frakendelse af retten til at være stifter af, direktør for eller medlem af bestyrelsen i et selskab med begrænset ansvar, et selskab eller en forening, som kræver offentlig godkendelse, eller en fond, der driver virksomhed omfattet af miljøbeskyttelseslovens kapitel 5.

I øvrigt gælder reglerne i straffelovens § 79, stk. 3 og 4, for frakendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 110 b.

3.3. Lov om næringsbrev til fødevarevirksomheder

Efter lov om næringsbrev til fødevarevirksomheder, der trådte i kraft den 1. juli 2005, skal enhver, der driver selvstændig erhvervsvirksomhed med detailsalg af fødevarer eller fødevareengrosvirksomhed, have næringsbrev til hvert forretningssted. Består et forretningssted af flere forretningsenheder, kan der erhverves næringsbrev til hver forretningsenhed.

Retten til at udøve sådan virksomhed kan frakendes ved dom for strafbart forhold, hvis den tiltalte gentagne gange eller under i øvrigt skærpende omstændigheder har overtrådt lovgivningen vedrørende skat og afgifter, pant på emballage, fødevarer, arbejdsmiljøforhold eller drift af restaurationsvirksomhed. Frakendelsen kan begrænses til at vedrøre et enkelt forretningssted eller en enkelt forretningsenhed og til enten at omfatte detailsalg af fødevarer eller fødevareengrosvirksomhed.

Under samme betingelser kan der ske frakendelse af retten til at være stifter af, direktør for eller medlem af bestyrelsen i et selskab med begrænset ansvar, et selskab, en forening, som kræver særlig offentlig tilladelse, eller en fond, der driver virksomhed med detailsalg af fødevarer eller fødevareengrosvirksomhed.

Frakendelse sker på tid fra et til fem år regnet fra endelig dom.

Retten kan under behandlingen af straffesagen ved kendelse udelukke den pågældende fra at udøve virksomheden, indtil sagen er endeligt afgjort. Det kan ved dommen i sagen bestemmes, at anke ikke har opsættende virkning.

Hvis det skønnes at indebære en overhængende risiko for fødevarsikkerheden at lade næringsbrevsindehaveren fortsætte sin virksomhed, skal direktionen for Fødevarestyrelsen træffe afgørelse om midlertidig inddragelse af næringsbrevet, indtil retten har truffet afgørelse om frakendelse. Tilsvarende gælder, hvis næringsbrevsindehaveren groft eller gentagne gange væsentligt har overtrådt lovgivningen om fødevarer på en sådan måde, at der er en overhængende risiko for, at virksomheden fortsat ikke vil blive drevet i overensstemmelse med reglerne i denne lovgivning.

Under samme betingelser kan den pågældende midlertidigt udelukkes fra at være stifter af eller direktør for eller medlem af bestyrelsen i et selskab med begrænset ansvar, et selskab, en forening, som kræver særlig offentlig godkendelse, eller en fond, der driver virksomhed med detailsalg af fødevarer eller fødevareengrosvirksomhed.

Fødevarestyrelsens afgørelse kan inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende, forlanges indbragt for domstolene. I givet fald anlægger Fødevarestyrelsen sag mod den pågældende i den borgerlige retsplejes former. Anmodning om sagsanlæg har ikke opsættende virkning, medmindre Fødevarestyrelsen eller retten bestemmer dette.

Det tidsrum, hvori næringsbrevet har været inddraget, eller hvori den pågældende har været udelukket fra at være stifter af eller direktør for eller medlem af bestyrelsen i et selskab mv., fradrages i den frakendelsestid, der fastsættes af retten.

4. Erstatningsansvar

Selskabslovens § 361 bestemmer blandt andet, at medlemmer af ledelsen, som under udførelsen af deres hverv forsætligt eller uagtsomt har tilføjet et aktie- eller anpartsselskab skade, er pligtige til at erstatte denne. Det samme gælder, når skaden er tilføjet kapitalejere eller tredjemand. Bestemmelsen angiver ikke nærmere, hvilke handlinger eller undladelser der kan pådrage et medlem af ledelsen erstatningsansvar.

Som eksempel på en sag, hvor erstatningsansvar blev pålagt for uforsvarlig ledelse af en virksomhed, kan nævnes Højesterets dom gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2007 side 497. Højesterets præmisser er sålydende:

”Det fremgår af rapporten af 22. april 1997 fra statsautoriseret revisor Frank Schjøtt, at Calypso Verdensrejser A/S i tiden fra virksomhedens start den 19. januar 1996 til konkursen den 17. oktober 1996 oparbejdede et underskud på 38,4 mio. kr., og at selskabet ved konkursens indtræden havde en negativ egenkapital på 37,3 mio. kr. Det må lægges til grund, at årsagen til underskuddet i første række var, at selskabet gennem hele perioden i væsentligt omfang solgte rejser til priser, som end ikke dækkede de direkte omkostninger, dvs. navnlig omkostningerne

til fly og hotel. I betragtning af at selskabets egenkapital ved etableringen alene var 1,0 mio. kr., og at grundlaget for driftens finansiering var de forudbetalinger, man modtog fra kunderne, finder Højesteret, at selskabet gennem hele perioden blev drevet på en måde, som må betegnes som klart uforvarselig.

Det fremgår af den forretningsplan og det budget, som udgjorde grundlaget for beslutningen om at påbegynde rejsebureauvirksomheden, at finansieringen af driften skulle ske gennem kundernes forudbetalinger. En løbende og effektiv kontrol med udviklingen i selskabets økonomi var på denne baggrund af særlig betydning. På trods heraf blev der ikke af selskabets bestyrelse fastsat retningslinjer for, på hvilken måde bestyrelsen skulle holdes orienteret om udviklingen i selskabets økonomiske forhold, og en sådan løbende orientering fandt ikke sted. Der blev således ikke udarbejdet perioderegnskaber, budgetopfølgninger eller lignende materiale på grundlag af selskabets bogføring. Denne var, som det fremgår af revisionsprotokollatet af 4. juni 1996, mangelfuld i en sådan grad, at det ikke var muligt at udskrive en retvisende råbalance. Anette Essemann, som både var direktør og medlem af bestyrelsen, har forklaret, at revisionsprotokollatet blev sendt til de øvrige bestyrelsesmedlemmer, men bortset fra Henrik Væversted Hotchkiss har disse forklaret, at de ikke har modtaget protokollatet. Det må imidlertid under alle omstændigheder lægges til grund, at ingen af bestyrelsens medlemmer fremsatte krav om, at der skulle udarbejdes oversigter af den nævnte art, som kunne gøre det muligt for bestyrelsen på objektivi grundlag at vurdere udviklingen i selskabets økonomiske forhold. Der blev i den periode, virksomheden var i drift, ikke afholdt noget egentligt bestyrelsesmøde, til hvilket alle bestyrelsesmedlemmer var indkaldt. Der blev den 16. april, 3.-4. september og 28. september 1996 afholdt møder, i hvilke nogle af bestyrelsens medlemmer deltog, men det må lægges til grund, at en nærmere drøftelse af selskabets økonomiske forhold først fandt sted på mødet den 28. september 1996.

Efter det anførte finder Højesteret, at selskabets bestyrelse i det hele har forsømt sin forpligtelse til at føre tilsyn med selskabets økonomi og forhold i øvrigt, jf. aktieselskabslovens § 54, stk. 3, og at hvert medlem af bestyrelsen herved har udvist en betydelig uagtsomhed.

Det må antages, at selskabets bestyrelse, hvis den i sædvanligt omfang havde ført tilsyn med selskabets forhold, i løbet af forholdsvis kort tid og i hvert fald i sommeren 1996 ville være blevet klar over, at selskabet havde lidt betydelige tab, således at driften måtte indstilles, medmindre der blev tilført yderligere kapital og foretaget en omlægning af driften. Højesteret finder det endvidere ubetænkeligt at lægge til grund, at et sådant indgreb fra bestyrelsens side senest i sommeren 1996 ville have formindsket selskabets underskud og dermed kreditorernes tab med mindst 5 mio. kr., som er konkursboets erstatningskrav for Højesteret. Det bemærkes herved, at det må lægges til grund, at også salget af rejser i sommeren og efteråret 1996 skete med betydeligt tab.

Efter det foran anførte om karakteren og graden af den uagtsomhed, som er udvist af alle medlemmer af selskabets bestyrelse, finder Højesteret ikke tilstrækkeligt grundlag for at lempe ansvaret for nogen af bestyrelsens medlemmer. For så vidt

angår Henrik Væversted Hotchkiss og Søren Jørgen Steffensen bemærkes herved yderligere, at der ikke er holdepunkter for at antage, at de som følge af et afhængighedsforhold til Kurt Steffensen eller lignende anså sig for nødsaget til at påtage sig hvervet som medlem af selskabets bestyrelse.

Højesteret tager herefter konkursboets påstand til følge over for Jose Luis Alvaro Bonet, Joseba Koldobika Arteché Erausquin, Henrik Væversted Hotchkiss, Anette Essemann og Søren Jørgen Steffensen.

Boets påstand tages endvidere til følge over for Kurt Steffensen, der som anført af landsretten var den reelle leder af selskabet.

De indstævnte skal således solidarisk betale 5 mio. kr. til konkursboet.

Kurt Steffensen og Anette Essemann varetog den daglige administration og ledelse af selskabet og må fra et tidligt tidspunkt have været bekendt med selskabets alvorlige økonomiske problemer. Ved ikke at foranledige, at bestyrelsen blev informeret om selskabets reelle økonomiske situation, har de i væsentlig grad vanskeliggjort de øvrige bestyrelsesmedlemmers mulighed for at opfylde de pligter, der påhvilede dem. Højesteret finder på denne baggrund, at Kurt Steffensen og Anette Essemann solidarisk skal friholde Jose Luis Alvaro Bonet, Joseba Koldobika Arteché Erausquin, Henrik Væversted Hotchkiss og Søren Jørgen Steffensen for beløb, inkl. renter og omkostninger, som de betaler til Calypso Verdensrejser A/S under konkurs i henhold til denne dom.

I forholdet mellem Anette Essemann og Kurt Steffensen skal Kurt Steffensen, der som nævnt var den reelle leder af selskabet, friholde Anette Essemann for det, hun betaler i henhold til det foran anførte.”

Som det fremgår, var den reelle leder af det pågældende selskab ikke registreret som ledelsesmedlem i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Den pågældende blev imidlertid dømt til at betale erstatning på linje med de registrerede ledelsesmedlemmer og skulle endvidere i det indbyrdes forhold betale den fulde erstatning på 5 mio. kr. Som det også fremgår, var erstatningskravet rejst af det pågældende selskabs konkursbo.

5. Konkurskarantæne

Konkursloven indeholder ikke regler om konkurskarantæne, dvs. regler om, at konkurs indebærer forbud mod visse former for erhvervsudøvelse.

Derimod findes der i en række andre love regler om, at en vis virksomhed ikke må udøves af en person, der er under konkurs. Det gælder således virksomhed som advokat (retsplejelovens §§ 119 og 137), godkendt revisor (revisorlovens §§ 3 og 7), bobestyrer (dødsboskiftelovens § 11), autoriseret anmelder ved tinglysning (tinglysningslovens §§ 49 d og 49 e), ejendomsmægler (lov om omsætning af fast ejendom § 25), landinspektør (lov om landinspektører §§ 1 og 3), translatør (lov om translatører og tolke §§ 1 og 4) eller dispachør (lov om dispachører §§ 1 og 4), inkassovirksomhed (inkassolovens §§ 5 og 22), offentligt hasardspil i turneringsform (lov om offentligt hasardspil i turneringsform §§ 7 og 9), spillekasinovirksomhed (lov om spillekasinoer § 21), udbud og arrangering af spil (lov om spil §§ 26 og 45), vagtvirksomhed (lov om vagtvirksomhed §§ 3 og 17), buskørsel (lov om buskørsel §§ 12 og 16), godskørsel (lov om godskørsel §§ 3 og 14) og taxikørsel (lov om taxikørsel §§ 3 og 8).

Næringsloven indeholder ikke længere bestemmelser om, at visse former for virksomhed ikke må udøves af en person, der er under konkurs (undtagen i en afviklingsperiode). De sidste bestemmelser herom i næringsloven (vedrørende auktionsholdere og vekselerere) blev ophævet den 28. december 2009 i forbindelse med gennemførelsen af direktivet om tjenesteydelser i det indre marked.

Visse af de former for virksomhed, der er nævnt ovenfor, kan i en overgangsperiode videreføres af konkursboet. Det gælder således for inkassovirksomhed, offentligt hasardspil i turneringsform, spillekasinovirksomhed, udbud og arrangering af spil, vagtvirksomhed, buskørsel, godskørsel og taxikørsel. Skyldneren personlig må imidlertid ikke udøve sådan virksomhed under konkursbehandlingen.

Endvidere findes der i en række andre love regler om, at en person, der er under konkurs, ikke må udøve visse hverv som bestyrelsesmedlem eller direktør. Det gælder således hverv som medlem af bestyrelsen eller direktør i Arbejdsmarkedets Tillægspension, Lønmodtagernes Dyrtidsfond, Arbejdsmarkedets Erhvervs sygdomssikring, en operatør af et reguleret marked, en clearingcentral, en værdipapircentral, en finansiel virksomhed, et betalingsinstitut, en forsikringsmæglervirksomhed, en pensionskasse eller en investeringsforening mv.

En person, der er under konkurs, må heller ikke stifte et aktie- eller anpartsselskab, jf. selskabslovens § 24, eller være medlem af en europæisk økonomisk firmagruppe, jf. lov om administration af Det Europæiske Økonomiske Fællesskabs forordninger om indførelse af europæiske økonomiske firmagrupper § 3.

De nævnte begrænsninger i adgangen til at udøve visse former for virksomhed og visse hverv gælder under konkursbehandlingen. Skyldneren vil således som udgangspunkt på ny kunne udøve virksomheden eller hvervet igen, når konkursboet afsluttes, herunder når konkursboet afsluttes, fordi der ikke er midler til at dække omkostningerne ved yderligere bobehandling, jf. konkurslovens § 143.

Generhvervelse af retten til at udøve virksomhed som advokat kan dog nægtes, hvis der, efter at konkursboet er sluttet, fortsat består anmeldte krav, som kan gøres gældende mod den pågældende, jf. retsplejelovens § 140, stk. 3.

6. Sikkerhedsstillelse for skatter og afgifter

Den, der udøver erhvervsmæssig virksomhed, vil i praksis normalt skulle være registreret som arbejdsgiver og/eller som momspligtig. En personligt drevet virksomhed uden ansatte skal dog kun registreres, hvis dens momspligtige omsætning overstiger 50.000 kr. årligt. (for blinde er grænsen dog 170.000 kr., og der gælder også særlige regler om kunstneres salg af egne kunstgenstande).

Bortset fra personligt drevne virksomheder uden ansatte, der har en meget lav omsætning (eller hvis virksomhed hverken er momspligtig eller lønsumpligtig), er det således i praksis en forudsætning for lovligt at kunne udøve erhvervsmæssig virksomhed, at virksomheden er registreret. Manglende registrering er strafbar.

Lov om opkrævning af skatter og afgifter (herefter opkrævningsloven) indeholder regler om, at registrering i visse tilfælde kan betinges af sikkerhedsstillelse. Stilles sikkerheden ikke, kan registrering nægtes eller inddrages. Nægtelse eller inddragelse af registrering har i realiteten næsten samme virkning som et generelt

forbud mod erhvervsmæssig virksomhed (dog bortset fra tilfælde, hvor virksomheden ikke har ansatte og desuden har en meget lav omsætning).

Sikkerhedsstillelse kan blandt andet kræves, hvis en fysisk eller juridisk person, som ejer eller reelt driver virksomheden, eller et medlem af bestyrelsen eller direktionen eller en filialbestyrer i virksomheden inden for de seneste fem år har været ejer af eller filialbestyrer eller medlem af bestyrelsen eller direktionen i en anden virksomhed, der er gået konkurs eller blevet konstateret insolvent, jf. opkrævningslovens § 11, stk. 2.

Det er en betingelse, at den anden virksomheds konkurs eller insolvens har ført til, at staten har et usikret tilgodehavende eller er blevet påført et samlet tab på mere end 50.000 kr. vedrørende skatter og afgifter mv., der opkræves efter opkrævningsloven, eller personskatter og bidrag, der hidrører fra driften af den anden virksomhed.

Det er endvidere en betingelse, at det efter et konkret skøn vurderes, at virksomhedens drift indebærer en nærliggende risiko for tab for staten, jf. opkrævningslovens § 11, stk. 3.

Når betingelserne om usikret tilgodehavende eller tab for statskassen og om nærliggende risiko for fremtidigt tab for statskassen er opfyldt, indebærer reglerne således navnlig, at hvis ejeren af en virksomhed er gået konkurs eller konstateret insolvent, kan der i de følgende fem år stilles krav om sikkerhedsstillelse, hvis den insolvente virksomheds ejer eller et medlem af dens ledelse ejer eller deltager i ledelsen af en ny virksomhed.

Sikkerhedsstillelse kan kræves i forbindelse med anmeldelse af en ny virksomhed til registrering, hvilket i givet fald skal meddeles virksomheden senest 14 hverdage efter, at virksomheden er anmeldt til registrering. SKAT har oplyst, at 14 dages-fristen er en snæver frist, bl.a. fordi fristen regnes fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsens modtagelse af anmeldelsen af registreringen, og fordi skønnet over, om virksomhedens drift vil indbære nærliggende risiko for tab for staten, kan forudsætte, at der indhentes yderligere oplysninger.

Sikkerhedsstillelse kan endvidere kræves af en igangværende virksomhed, hvis der efter virksomhedens registrering opstår eller konstateres forhold, der kan begrundes pålæg om sikkerhedsstillelse. Dette omfatter bl.a. personer, der har fået nyregistreret en virksomhed med en ”stråmand” som direktør (for at undgå krav om sikkerhedsstillelse som betingelse for registrering), og kort tid derefter selv registreres som direktør.

SKAT har oplyst, at der i april/maj 2010 startede et projekt med henblik på systematisk at udnytte denne mulighed for at stille krav om sikkerhedsstillelse i tilfælde af skift i ledelsen. Projektet tager sigte på at få fat i de personer, der bevidst søger at undgå sanktioner i registreringsfasen ved at anvende stråmænd i registreringsfasen hos SKAT, for senere selv at indtræde i selskaberne. Projektet skal således sikre, at personer med betydelig skyld til SKAT fra øvrige registreringsforhold bliver behandlet ens (i forhold til krav om sikkerhedsstillelse) uanset tidspunktet for indtræden i ledelsen af en virksomhed.

SKAT har endvidere oplyst, at den hidtidige erfaring med projektet i dets korte levetid har påvist et potentiale og behov for at have et vist fokus på området. Der er i 2010 afsat 2 årsværk til at gennemføre projektet og på omkring 2 måneder blev der krævet sikkerhed i ca. 15 virksomheder. Projektet har fokuseret på indtræden af større skyldnere i virksomhedernes første leveår. Er der sket indtræden i virksomheder, der har eksisteret i flere år, og er disse vurderet solide, har SKAT ikke umiddelbart haft grundlag for at kræve sikkerhedsstillelse. Forventningen er, at der bliver lavet ca. 200 afgørelser i 2010 vedrørende sikkerhedsstillelse.

Sikkerheden udgør i givet fald et beløb, der svarer til virksomhedens gennemsnitlige tilsvær i en 3-måneders-periode (med tillæg af eventuelle restancer), jf. opkrævningslovens § 11, stk. 5. For enkeltmandsvirksomheder gælder dette tillige indehaverens personskatter og bidrag, der vedrører virksomhedens drift.

Sikkerheden frigives, når eventuelle tidligere restancer er betalt og virksomheden i 12 måneder rettidigt har indbetalt skatter og afgifter mv., der opkræves efter opkrævningsloven.

Den, der forsætligt eller ved grov uagtsomhed driver en virksomhed, selv om registreringen er inddraget eller nægtet, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år

og 6 måneder, jf. opkrævningslovens § 17, stk. 3. Virksomheden kan dog afvikle allerede indgåede ansættelses- og kontraktforhold, der gør det påkrævet at indeholde A-skat og arbejdsmarkedsbidrag, med kortest muligt varsel.

Ledelsen i en virksomhed, der forsætligt eller groft uagtsomt fortsætter eller indleder driften af virksomheden, selv om registreringen er inddraget eller nægtet, hæfter personligt og solidarisk for de af loven omfattet skatter og afgifter mv., der opstår som følge af den uregistrerede virksomhed, jf. opkrævningslovens § 11, stk. 11.

SKAT har oplyst, at alle sager, der ender med nægtelse eller inddragelse af registrering, bliver fulgt op med henblik på at konstatere, om aktiviteterne er stoppet. Erfaringerne viser, at der i op til halvdelen af virksomhederne, som er nægtet registrering eller har fået inddraget registreringen, fortsat finder aktivitet sted. Formålet med SKATs opfølgning er at få stoppet de virksomheder, der fortsætter driften, efter at de er blevet nægtet registrering eller har fået inddraget registreringen. I givet fald opkræver SKAT unddragne skatter og afgifter, herunder eventuelt hos ledelsen i kraft af den personlige hæftelse efter opkrævningslovens § 11, stk. 11, og kan afhængig af sagens karakter udstede bødeforelæg eller indgive politianmeldelse.

SKATs kontrolinformationsregister KINFO blev oprettet i 1999/2000 i medfør af skattekontrollovens § 6 F.

Formålet med registeret er at skabe et modspil til selskabstømmere, konkursryttere, udbydere af uholdbare skattearrangementer og lignende større skatteunddragere. SKAT kan med registeret blive varskoet om identiteten af personer og selskaber, der repræsenterer en betydelig risiko for unddragelse af skatter og lignende ydelser til det offentlige. SKAT får således bedre mulighed for at tilrettelægge behandlingen af sager, hvori sådanne personer eller selskaber er involverede, og for at opdage tilfælde, hvor lovgivningen er overtrådt eller forsøgt overtrådt. En registrering indebærer, at den pågældende kan blive fulgt nøjere af SKAT, men pågældende bliver ikke som følge af registreringen afskåret fra nogen rettigheder.

Registrering i KINFO kan for det første ske på grundlag af en dom eller endelig administrativ afgørelse, hvor det er konstateret, at den pågældende fysiske eller juridiske person forsætligt eller groft uagtsomt har påført eller forsøgt at påføre det offentlige et betydeligt tab, dvs. mindst 50.000 kr., af skatter, arbejdsmarkedsbidrag, told eller afgifter.

Registrering i KINFO kan herudover ske i følgende tilfælde, hvis den fornødne tilregnelser i øvrigt kan påvises:

- 1) En fysisk eller juridisk person, der administrativt har vedtaget en bøde for overtrædelse af told-, skatte- eller afgiftslovgivningen.
- 2) En udbyder eller erhvervsmæssig formidler af skattearrangementer, der ved forskudsregistreringen eller ligningen er tilsidesat som værende uden reelt indhold. Et skattearrangement er karakteriseret ved, at der med det primære formål at spare eller udskyde skat er anskaffet et formuegode eller finansielt instrument, og at anskaffelsen helt eller delvis er finansieret ved lån.
- 3) En fysisk eller juridisk person, der har deltaget i momskarrusselsvindel. Ved momskarrusselsvindel forstås en svindelmetode, hvor der igangsættes transaktioner mellem en række momspligtige i to eller flere EU-lande med eller uden varer med henblik på misbrug af reglerne vedrørende momsfrit salg mellem momsregistrerede virksomheder i medlemslandene.
- 4) En fysisk person, der har deltaget i selskabstømning på køberside.
- 5) En fysisk eller juridisk person, der har fået inddraget en bevilling til særlige kreditvilkår til told- og afgiftslempelse, fordi den pågældende har overtrådt de vilkår, som bevillingen var tildelt under.
- 6) En juridisk person, der mere end to gange er ansat skønsmæssigt på grund af manglende angivelse af den skattepligtige indkomst/afgift.
- 7) En fysisk person, der står bag virksomheder, der mere end to gange er gået konkurs eller er tvangsopløst med tab for staten til følge.

Det, der kan registreres i KINFO, er den pågældendes identitet og grundlaget for registreringen. Er den pågældende en juridisk person, kan der tillige foretages en registrering af identiteten af en eventuel hovedaktionær. Registreringen skal slettes senest fem år efter, at det forhold, der begrunder en registrering, er konstateret.

Kapitel 3

Tidligere overvejelser

1. Betænkning nr. 1066/1986 og Straffelovrådets udtalelse

1.1. Udvalget vedrørende bekæmpelse af økonomisk kriminalitet

Den 5. april 1982 nedsatte justitsministeren et udvalg vedrørende bekæmpelse af økonomisk kriminalitet, som havde til opgave at overveje, om der gennem ændringer eller forenklinger i de strafferetlige eller processuelle regler kan tilvejebringes grundlag for en intensivering af retsvæsenets indsats over for den økonomiske kriminalitet.

Udvalget skulle efter kommissoriet blandt andet overveje, om der er grundlag for at gennemføre særlige regler om forbud mod visse former for erhvervsudøvelse efter konkurs i tilfælde, hvor der foreligger misbrug af konkurs- og selskabslovgivningen. Udvalget skulle i den forbindelse inddrage de synspunkter, der ligger bag de almindelige regler om rettighedsfrakendelse i straffelovens §§ 78 og 79.

Under udvalgsarbejdet vedtog Folketinget den 30. maj 1985 en folketingsbeslutning om indgreb imod misbrug af konkurs- og selskabslovgivningen med blandt andet følgende ordlyd (citeret efter betænkning nr. 1066/1986 side 201-202):

”Regeringen opfordres til inden udgangen af kalenderåret 1986 at fremsætte lovforslag om indgreb imod misbrug af konkurs- og selskabslovgivningen samt at træffe foranstaltninger til ændring af salærreglerne ved behandling af konkursboer m.v. og af bobehandlingsreglerne i øvrigt. Følgende momenter bør indgå i overvejelserne herom:

1. En person skal kunne frakendes retten til på ny at drive erhvervsvirksomhed i selskabsform i en periode på indtil 5 år, hvis det er uforvarsomt at lade den pågældende drive erhvervsvirksomhed, f.eks. fordi den pågældende har handlet utilbørligt over for sine kreditorer eller på anden måde har tilsidesat de pligter, der påhviler vedkommende som næringsdrivende. Tilsvarende forbud kan meddeles, hvis den pågældende gennem gentagne konkurser har vist sig uegnet til at drive virk-

somhed og på grund af denne uforsvarlige adfærd er uskikket til at stifte et nyt selskab eller at være bestyrelsesmedlem, administrerende direktør eller på anden måde have væsentlig indflydelse i et sådant selskab.

Den pågældende skal heller ikke reelt kunne udøve erhvervsvirksomhed gennem en anden person.

2. Afgørelsen skal træffes ved dom, hvori det tillige kan besluttes, at ny virksomhed, som er etableret, forinden dom om frakendelse er afsagt, er omfattet af dommen.

Overtrædelse af frakendelsesbestemmelse bør undergives strafansvar. [...]”

Udvalgets overvejelser og forslag om frakendelse af ret til erhvervsudøvelse er sålydende (betænkning nr. 1066/1986 side 243-252):

”En bestemmelse om frakendelse af ret til erhvervsudøvelse har nær sammenhæng med de gældende regler i straffelovens §§ 78 og 79 om rettighedsfortabelse, og det er derfor nærliggende at udforme den med udgangspunkt i og i videst muligt omfang i overensstemmelse med disse regler.

En væsentlig indvending mod fratagelse af retten til selvstændig erhvervsudøvelse er naturligvis hensynet til den pågældendes mulighed for at sikre sig og sin familie rimelige indkomstforhold. Dette er en af begrundelserne for, at man af resocialiseringshensyn har indsnævret adgangen til rettighedsfortabelse som følge af strafbart forhold. Generel fratagelse af adgangen til erhvervsudøvelse vil ikke blot udelukke fra lederstillinger i store erhvervsvirksomheder, men også fra selvstændige erhverv som vinduespudder og kioskdrivende. Endvidere kan en langvarig uddannelse og optræning pludselig blive værdiløs, og udsigten til andet arbejde kan være udelukket. Dette hensyn er efter udvalgets opfattelse berettiget tillagt stor vægt ved udformningen af straffelovens §§ 78-79.

I straffelovskommissionens betænkning fra 1950 antages det, at der på længere sigt bør tilstræbes en fuldstændig afskaffelse af rettighedsfortabelse som følge af straffedom. Rettighedsfortabelse bør kun ske som en rent præventiv forholdsregel på særlige områder. Straffelovens §§ 78 og 79 er i overensstemmelse hermed affattet således, at rettighedsfortabelse som følge af strafbart forhold kun kan finde sted, når der er nærliggende fare for, at den domfældte vil misbruge en rettighed.

I betænkning nr. 806 af 1977 om alternativer til frihedsstraf anføres bl.a., at der knytter sig afgørende betænkeligheder til en skærpelse af de gældende regler om rettighedsfortabelse (som alternativ til frihedsstraf).

I straffelovrådets udtalelse om økonomisk kriminalitet fra 1973 anføres følgende om rettighedsfortabelse og straffelovens §§ 78 og 79:

”Det ville være i strid med forudsætningerne bag straffelovens § 79 og tilsvarende bestemmelser i særlove at anbefale en vidtgående brug af frakendelse efter disse bestemmelser. Lovgivningen herom, der i det væsentlige stammer fra 1951, har med rette betragtet det som vigtigt at modvirke tidligere kendte tendenser til at anvende tab af borgerlige rettigheder som en slags tillægsstraf, der savnede rationel begrundelse og jævnlig kunne stille sig hindrende i vejen for straffede personers resocialisering. Der er på den anden side grund til at understrege, at en bestemmelse som § 79 udtrykkelig hviler på den forudsætning, at rettighedsfrakendelse kan tjene et kriminalitetsforebyggende formål. Som foran nævnt kan det i § 79 nævnte skøn over, om der foreligger nærliggende fare for misbrug, også føre til frakendelse af andre former for virksomhed end dem, der hviler på offentlig autorisation eller godkendelse. Der findes i retspraksis adskillige eksempler på frakendelse i medfør af § 79 eller tilsvarende bestemmelser i særlovgivningen, således frakendelse af retten til at drive virksomhed som ejendomshandler og vekselerer, retten til at indgå aftaler om patrulje- eller vagttjeneste eller andet tilsyn med boliger, retten til at drive virksomhed med handel med motorkøretøjer og til at medvirke ved sådan virksomhed, retten til at udøve virksomhed som mellemmand ved udlejning af sommerhuse, retten til at udøve bankvirksomhed m.v. Det kan ligeledes nævnes, at der ved lov om midlertidig regulering af boligforholdene er givet hjemmel for at frakende en udlejer anvisningsretten til ledige lejligheder.”

Selv om udvalget som anført er opmærksom på de betænkeligheder, der vil være forbundet med en udvidelse af området for rettighedsfrakendelse i straffelovens § 79, finder man det dog velbegrundet med henblik på effektivisering af bekæmpelsen af selskabs- og konkursmisbrug, at området for straffelovens § 79 udvides. Udvalget stiller derfor forslag om en bestemmelse, der vil kunne indføjes i straffeloven som § 79 a.

Forslaget går ud på, at ”den, som dømmes for strafbart forhold, ved dom kan frakendes retten til at være stifter, direktør, medlem af bestyrelsen eller til i øvrigt at udøve en bestemmende indflydelse i et selskab med begrænset ansvar, et selskab eller en forening, som kræver særlig offentlig godkendelse, eller en fond, såfremt det udviste forhold begrunder en nærliggende fare for misbrug af sådan virksomhed”.

Det er en forudsætning for den foreslåede bestemmelses anvendelighed, at den pågældende dømmes for strafbart forhold. Dette indbærer ikke et krav om dom for overtrædelse af særligt angivne straffebestemmelser. Således vil en overtrædelse af bogføringslovgivningen efter omstændighederne kunne give grundlag for frakendelse. Der forudsættes heller ikke idømt straf af en bestemt størrelse, for at frakendelse kan ske. Det er således muligt at anvende frakendelse i tilfælde, hvor en sag i øvrigt afsluttes med idømmelse af en betinget straf.

Det har bl.a. på baggrund af den vedtagne folketingsbeslutning været overvejet, om et andet kriterium end strafbart forhold vil kunne bruges i dette tilfælde, idet

de misbrug, som tilsigtes hindret, i hvert fald i et vist omfang vil kunne forekomme, uden at der opnås dom for strafbart forhold.

Det kan således være vanskeligt at føre bevis for strafbart forhold selv i tilfælde af grov uorden og misbrug, og det forekommer utvivlsomt også, at rent forretningsmæssig ukyndighed bevirker betydelige tab i selskaber. Behovet for en bestemmelse som den foreliggende er imidlertid i helt overvejende grad knyttet til de særligt alvorlige forhold, hvis strafbarhed kan bevises. Det er endvidere ud fra retssikkerhedssynspunkter aldeles uacceptabelt at foretage en så indgribende og generelt betænkelig foranstaltning, som en rettighedsfrakendelse uden grundlag i en dom for strafbart forhold vil være. Ved denne afgrænsning opnås tillige, at de myndigheder, der skal tage stilling til spørgsmålet – politi, anklagemyndighed og domstole, sædvanligvis under medvirken af domsmænd – frembyder de bedst mulige saglige og retssikkerhedsmæssige garantier.

De strafbare forhold, som bestemmelsen vedrører, vil typisk blive konstateret i forbindelse med konkurs eller konkurslignende situationer, og bestemmelsen rammer herved, hvad der jævnlgt betegnes som ”konkursmisbrug”.

I den hidtidige debat er udgangspunktet blevet taget i misbrug af konkursinstituttet med hensyn til virksomheder, drevet i selskabsform. I de eksempler, som udvalget har fået forelagt som svar på sin høring af en række myndigheder og organisationer, har det også været denne type handlinger, som er blevet draget frem. Efter udvalgets opfattelse vil det imidlertid kunne være uheldigt, hvis man begrænser en lovregulering til disse tilfælde; men der vil utvivlsomt kunne være behov for en videregående, generel regel. Som eksempel kan nævnes, at en person har drevet en særdeles kritisabel enkeltmandsvirksomhed og begået kreditbedrageri, skyldnersvig osv., og at der er grund til at frygte, at den pågældende vil fortsætte sin kriminalitet under dække af et selskab med begrænset ansvar. Den videregående regel vil også være nødvendig, hvis den hidtidige virksomhed har været drevet i form af et selskab, hvor opløsningen ikke sker i form af konkurs.

I den forbindelse må det anføres, at lovgivningen om selskaber med begrænset ansvar bygger på den opfattelse, at det er ønskeligt at fremme etablering af selvstændige virksomheder ved at åbne mulighed for, at sådan etablering kan ske med begrænset økonomisk risiko for stiftere og deltagere i selskabet.

På den anførte baggrund er det af interesse nærmere at søge fastlagt, hvorledes såkaldt ”konkursmisbrug” nærmere skal afgrænses. Som det fremgår af kapitel 23, findes der i fremmed ret så vidt ses ingen entydig definition af konkursmisbrug; men en afgrænsning kan dog udledes af de betingelser, der skal være til stede, for at frakendelse af retten til erhvervsudøvelse kan finde sted.

Et forsøg på en nærmere afgrænsning af ”konkursmisbrug” findes i motiverne til de svenske regler – konkurslovskomiteens betænkning (SOU 1979:13). Heraf fremgår en række omstændigheder, som kan indicere konkursmisbrug, særligt - transaktioner, som er usædvanlige for en under erhvervsmæssige former drevet virksomhed, især handlinger, gennem hvilke skyldneren har formindsket sine ak-

tiver eller forøget sin gæld på en sådan måde, at kreditorernes udsigter til at få betalt deres fordringer er forringede eller helt tabt,

- tilfælde, hvor der foreligger flere af hinanden formelt set uafhængige selskaber, der i realiteten er en økonomisk og produktionsmæssig enhed, og hvor konstruktionen anvendes til at gøre maskiner og andre aktiver utilgængelige for kreditorerne, derved at en betydelig del af virksomhedens omkostninger samles i ét selskab, som ikke er i besiddelse af aktiver,

- tilfælde, hvor bogføringpligten ikke er opfyldt,

- tilfælde, hvor skyldneren inden for en relativt kort periode flere gange har været indblandet i konkurser, og årsagerne til konkurserne ikke har været vigende konjunkturer eller lignende faktorer uden for skyldnerens kontrol, men derimod skyldnerens åbenbart manglende evne til at drive virksomhed.

De norske regler definerer konkursmisbrug som det forhold, at der i forbindelse med konkursen eller den virksomhed, der har ført til insolvensen, er begået et strafbart forhold, og skyldneren på grund af uforsvarlig forretningsførelse er uegnet til at stifte nyt selskab eller at være bestyrelsesmedlem eller administrerende direktør i et sådant.

Efter de gældende engelske regler om konkurskarantæne lægges der vægt på antallet af konkurser og disses tidsmæssige sammenhæng (to konkurser i de sidste fem år) kombineret med en bedømmelse af, om den pågældende må betragtes som uegnet til at forestå ledelsen af selskaber.

På baggrund af de af udvalget indhentede udtalelser må det lægges til grund, at der kan råde betydelig usikkerhed om, hvilken handle måde der med rette kan betegnes som ”konkursmisbrug”, og som bør kunne medføre frakendelse.

Der må skelnes mellem erhvervsmæssigt begrundede konkurser, d.v.s. konkurser, der må antages at skyldes f.eks. vigende konjunkturer, manglende erfaring, utilstrækkelige ressourcer, for hurtig ekspansion, og konkurser, der skyldes erhvervsfremmede forhold eller dispositioner. Konkurskarantæne skal først og fremmest anvendes på konkurser, der er en følge af dispositioner, der savner erhvervsøkonomisk begrundelse, og som alene er foretaget med henblik på at udnytte konkursens mulighed for at ”rense” virksomheden for gæld.

Udvalget finder, at det forhold, at en person eller et selskab går konkurs ikke i sig selv indicerer nogen form for misbrug. Dette gælder for så vidt også flere konkurser. Nyere undersøgelser viser, at en overvejende del af de personer, der deltager i driften af selskaber, der lukker ved konkurs eller på anden måde, har til hensigt at starte virksomhed igen (Ungskoven i dansk erhvervsliv: Virksomhedslukninger, Håndværksrådet 1983). Det forhold, at en person går konkurs med sin virksomhed, bør således ikke som udgangspunkt kunne afskære den pågældende fra påny at drive virksomhed. En fornyet optimisme kan være begrundet i en ændring af de forhold, som lå til grund for konkursen: lavkonjunktur er ændret til højkonjunktur, enkeltaftager, der gik konkurs (underleverandørforhold), er ændret til en differencieret afsætningsstruktur, likviditetsbelastende kortfristet fremmedkapital er kon-

verteret til en hensigtsmæssig finansieringsstruktur, manglende økonomisk styring er ændret til et nært samarbejde med revisorer osv.

Flere konkurser og endog flere konkurser inden for en kortere periode giver ikke i sig selv grundlag for at pålægge den pågældende begrænsninger i den fremtidige erhvervsudøvelse. I en række tilfælde, måske de fleste, kan dette hændelsesforløb dog indicere, at der er grundlag for en strafferetlig efterforskning. Hvis den pågældende har søgt at sløre sammenhængen med den tidligere virksomhed over for medkontrahenter, långivere og myndigheder ved at flytte virksomheden til andre dele af landet, anvende stråmænd m.m., ligger der heri et vist grundlag for at antage, at der er begået forsætlige berigelsesforbrydelser, momssvig o.s.v. Hvis den pågældende derimod åbent fortsætter i samme branche, hvor han vil være kendt af medkontrahenter, pengeinstitutter osv., er der næppe grund til retlige indgreb over for hans virksomhed. Han savner måske de nødvendige kvalifikationer for at drive virksomheden; men hans forhold har ikke den odiose karakter, som retfærdiggør indgrebet.

Betegnelsen ”konkursmisbrug” fokuserer på konkursen og anvendelsen af konkursinstituttet, særlig den gentagne anvendelse; men det må påpeges, at også andre former for virksomhedslukning end konkurs kan have interesse i forbindelse med anvendelsen af den foreslåede bestemmelse. Et betydeligt antal aktie- og især anpartsselskaber opløses således af skifteretterne på begæring af overregistrator ved aktieselskabsregisteret som følge af manglende årsregnskab eller manglende ledelse eller revisor. Det er en generel erfaring fra sådanne opløsningssager, at alle midler i selskabet er forbrugt, ofte til ulovlige formål (”lån” til ledelsesmedlemmer eller selskabsdeltagere), og at der intet er gjort for at genoprette en forsvarlig drift. I flere tilfælde har de pågældende endvidere stiftet nyt selskab.

Udvalget må således konkludere, at det ikke er virksomhedslukningen som sådan, i form af konkurs eller på anden måde, som konstituerer ”konkursmisbrug”, men de omstændigheder, som har ført til lukningen.

Den foreslåede nye bestemmelse i straffelovens § 79 a muliggør udelukkelse fra funktioner som stiftere, direktører og bestyrelsesmedlemmer i selskaber m.m.; men det er tillige påkrævet, at personer, der vel ikke indtager en stilling som anført, men som på anden måde kan udøve en indflydelse, f.eks. gennem kapitalandel, kan udelukkes herfra, idet de reale hensyn, der ligger bag bestemmelsen, med samme styrke gør sig gældende i disse tilfælde. Det er næppe muligt nærmere at præcisere, hvor stor en indflydelse der skal foreligge, før udelukkelse bør ske. Dette må bero på de konkrete omstændigheder. Ved anvendelsen af formuleringen ”en bestemmende indflydelse” har udvalget ønsket at bringe bestemmelsens ordlyd i overensstemmelse med den sprogbrug, der anvendes i selskabsretlige love, jfr. således bekendtgørelse nr. 483 af 15. november 1985 af lov om aktieselskaber § 2, stk. 2.

Bestemmelsen omfatter selskaber med begrænset ansvar, hvoraf særligt aktieselskaber og anpartsselskaber har betydning; men det er fundet påkrævet tillige at medtage andre selskaber og foreninger af væsentlig samfundsmæssig betydning,

uanset under hvilken form de drives. Som eksempel på sådanne selskaber nævnes gensidige forsikringsselskaber og andelskasser. Bestemmelsen nævner derfor udtrykkeligt foreninger og selskaber, som kræver særlig offentlig godkendelse. Bestemmelsen omfatter endelig fonde, jfr. herved lov nr. 286 af 6. juni 1984 om erhvervsdrivende fonde og lov nr. 300 af 6. juni 1984 om fonde og visse foreninger samt – for så vidt angår sparekasser – lovekendtgørelse nr. 374 af 15. august 1985 om banker og sparekasser. Også i fonde – i første række erhvervsdrivende fonde – kan der forekomme misbrug, der bør søges hindret ved den foreslåede lovbestemmelse.

Det er ikke gjort til en betingelse for, at frakendelse kan ske, at andre har lidt tab som følge af det strafbare forhold, som sagen omfatter. Det er åbenbart, at sådanne tab sædvanligvis vil være lidt i de tilfælde, hvor frakendelse kan komme på tale. Det må antages, at tabets størrelse – set i forhold til en virksomheds omfang og kapitalgrundlag – vil indgå med vægt i vurderingen af, om frakendelse skal ske.

Efter den gældende bestemmelse i straffelovens § 79 sker frakendelse på tid fra 1 til 5 år eller indtil videre. Denne bestemmelse er overført til den foreslåede § 79 a, der i det hele taget gør § 79 tilsvarende anvendelig.”

1.2. Straffelovrådets udtalelse

Forslagene til ændring af straffelov i betænkning nr. 1066/1986 blev forelagt Straffelovrådet til udtalelse. Straffelovrådet udtalte følgende om spørgsmålet om erhvervsfrakendelse:

”3.2. Straffelovrådet kan på baggrund af oplysningerne i betænkningen om bekæmpelse af økonomisk kriminalitet tiltræde, at der er behov for at ændre de gældende regler om rettighedsfrakendelse, således at det i videre omfang bliver muligt at frakende retten til visse former for erhvervsudøvelse.

Straffelovrådet skal i den forbindelse først fremhæve, at man er enig med udvalget i, at adgangen til erhvervsmæssig diskvalifikation ligesom i dag bør betinges af, at der foreligger en dom for et strafbart forhold. En adgang til rettighedsfrakendelse, som ikke var knyttet hertil, men f.eks. alene til, at den pågældende var gået konkurs, ville efter rådets opfattelse være overordentlig betænkelig.

Den gældende regel i § 79, vedrører i stk. 1, 1. pkt., frakendelse af retten til virksomhed, der beror på offentlig autorisation eller godkendelse. Der er imidlertid efter stk. 1, 2. pkt., adgang til at frakende retten til udøvelse af »anden virksomhed«, såfremt særlige omstændigheder taler derfor. Det må anses som uafklaret, i hvilket omfang der efter denne bestemmelse allerede i dag er mulighed for frakendelse af de af udvalget nævnte rettigheder til visse former for erhvervsudøvelse. Bestemmelsen har ikke i retspraksis været anvendt til sådanne frakendelser, og der kan derfor også efter straffelovrådets opfattelse være grund til at præcisere bestemmelsens anvendelsesområde med henblik på sådanne tilfælde.

Frakendelse af retten til de af udvalget omtalte former for erhvervsudøvelse bør efter straffelovrådets opfattelse være begrænset af betingelsen om, at særlige omstændigheder taler derfor, jfr. § 79, stk. 1, 2. pkt., om »anden virksomhed«. Dette kan lovteknisk lettest ske, såfremt man indsætter de nye regler om »erhvervsfrakendelse« i straffelovens § 79, i hvilken bestemmelse der i forvejen kan være anledning til mindre redaktionelle ændringer.

3.3. Straffelovrådet kan tiltræde, at der som foreslået af udvalget åbnes adgang til at frakende retten til at være stifter, direktør eller medlem af bestyrelsen i et selskab med begrænset ansvar, et selskab eller en forening, som kræver særlig offentlig godkendelse, eller en fond.

Derimod finder straffelovrådet, at adgang til frakendelse af retten til »i øvrigt at udøve en bestemmende indflydelse« i et sådant selskab m.v. ville være for vidtgående og f.eks. omfatte retten til at udøve stemmeret ifølge en aktiepost, som den pågældende gennem arv eller på anden lovlig måde er kommet i besiddelse af, ligesom en sådan frakendelsesadgang i sin meget ubestemte form ville give betydelige afgrænsnings- og kontrolvanskeligheder.

Dette led i udvalgets angivelse af de rettigheder, som skal kunne frakendes, bør derfor efter straffelovrådets opfattelse udgå.

Straffelovrådet finder i øvrigt grund til at fremhæve, at der i hvert enkelt tilfælde må tages stilling til frakendelsens nærmere omfang. Der kan dels være tale om kun at frakende retten til at beklæde en bestemt stilling, f.eks. som direktør, dels om at begrænse en frakendelse til virksomheder inden for bestemte brancher.

3.4. Den af udvalget foreslåede udvidelse af adgangen til suspension (midlertidig rettighedsfrakendelse) under sagen til også at omfatte de i § 79, stk. 1, 2. pkt., nævnte tilfælde samt de af udvalget foreslåede nye frakendelsestilfælde er efter straffelovrådets opfattelse ikke uden betænkeligheder. Det kan bl.a. efter en langvarig proces vise sig, at sagen ikke holder i det omfang, man på et tidligere stadium forestillede sig.

Straffelovrådet betragter det som en selvfølge, at en sådan regel må anvendes meget restriktivt. Rådet har imidlertid ikke ment at burde udtale sig imod den foreslåede regel.”

1.3. Lovændringen i 1987

På baggrund af betænkning nr. 1066/1986 fremsatte justitsministeren et lovforslag om ændring af blandt andet straffelovens § 79 om rettighedsfrakendelse, der blev gennemført som lov nr. 385 af 10. juni 1987. Lovforslaget var udformet i overensstemmelse med Straffelovrådets udtalelse, hvilket begrundes således i pkt. 3.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger:

”Justitsministeriet kan tiltræde, at der er behov for regelændringer med det formål at modvirke misbrug af konkurs- og selskabslovgivningen. Justitsministeriet kan derfor tiltræde forslaget om nye regler om erhvervsfrakendelse.

Med hensyn til den nærmere udformning af de nye regler vil det som fremhævet af straffelovrådet formentlig blive for vidtgående og for vanskeligt at kontrollere, såfremt der også åbnes mulighed for at frakende retten til – udover at være stifter, direktør eller bestyrelsesmedlem – at have bestemmende indflydelse i et selskab m.v. Som nævnt af straffelovrådet vil en sådan frakendelse kunne omfatte retten til udøve stemmeret ifølge en aktiepost, som den pågældende gennem arv eller på anden lovlig måde er kommet i besiddelse af. Justitsministeriet har derfor i overensstemmelse med straffelovrådets udtalelse ikke i den nye regel medtaget en adgang til at frakende ret til at have bestemmende indflydelse i et selskab.”

2. Rapport om konkurskriminalitet (2006)

Konkursrådet nedsatte i januar 2005 en arbejdsgruppe, der skulle beskæftige sig med udvalgte spørgsmål vedrørende konkurskriminalitet. Arbejdsgruppens rapport indeholder følgende overvejelser om konkursskarantæne:

”I Norge har man ved lov indført instituttet konkursskarantæne. Begrundelsen for reglerne er ifølge lovforarbejderne at stoppe de såkaldte ”konkursgængere”. Ifølge den norske konkurslovs § 142 kan personer, som i løbet af det sidste år før konkursen i et selskab med begrænset ansvar har været ”ansvarlig deltager” (bestyrelsesmedlem eller direktør) i selskabet, sættes i karantæne. Også skyldnere som er gået personlig konkurs – som oftest enkeltmandsvirksomheder – kan sættes i karantæne.

Karantæne kan pålægges, hvis der foreligger god grund til mistanke mod den pågældende for en strafbar handling i forbindelse med konkursen eller den virksomhed, som har ført til insolvensen. Ved koncerner kan der også pålægges karantæne i situationer, hvor den strafbare handling ikke direkte vedrører den virksomhed/enhed (datterselskab e.l.), der er gået konkurs. Alternativt kan karantæne pålægges, hvis det må antages, at vedkommende på grund af uforsvarlig forretningsførelse er uegnet til at stifte et nyt selskab eller til at være bestyrelsesmedlem eller direktør i et selskab.

Den, som har fået konkursskarantæne, kan ikke stifte et nyt selskab med begrænset ansvar (det samme gælder enkelte andre typer virksomheder). Vedkommende kan imidlertid i karantæneperioden godt købe aktierne i et eksisterende selskab. Stiftelsen af et nyt selskab ved stråmænd, hvor hensigten allerede ved stiftelsestidspunktet var at overdrage aktierne til den karantænedømte, er ikke tilladt. En karantæneramt person må ligeledes ikke påtage sig nye hverv som bestyrelsesmed-

lem eller direktør i selskaber med begrænset ansvar. En karantæne får ikke indflydelse på hverv, der allerede på konkursstidspunktet blev udøvet af den pågældende.

I Norge er det skifteretten, som træffer afgørelse om konkurskarantæne. Skifterettens kendelser kan påkæres. En konkurskarantæne varer normalt 2 år enten fra detrets afsigelse eller fra skifterettens kendelse. [...]

Arbejdsgruppen finder, at det bør overvejes, om man i Danmark skal lade sig inspirere af reglerne i Norge. Tankegangen omkring at afskære konkursryttere fra at pålægge kreditorerne yderligere omkostninger er for så vidt berørt allerede ovenfor [...], hvor der er nævnt muligheden for at nægte registrering af et selskab, hvor stifteren eller et medlem af ledelsen gentagne gange har overtrådt essentielle værneregler. Det norske konkurskarantæneinstitut er imidlertid af noget bredere karakter, da modellen ikke nødvendigvis stiller krav om et strafbart forhold hos den karantæneramte. Karantæne kan som nævnt også pålægges, hvis det må antages, at vedkommende på grund af uforsvarlig forretningsførelse er uegnet til at stifte et nyt selskab eller til at være bestyrelsesmedlem eller direktør i selskabet.

Der kan endvidere være grund til at overveje regler om "selskabskarantæne", dvs. indførelse af karantæne mod personer, der vil være "egnet" til en konkurskarantæne, men hvor der konkret ikke er indtrådt konkurs. Grundene til at nægte deltagelse i et nyt selskab kunne være de samme som ved konkurskarantænen, dvs. der foreligger god grund til at mistænke den pågældende for en strafbar handling i forbindelse med driften af selskabet, eller fordi det må antages, at vedkommende på grund af uforsvarlig forretningsførelse er uegnet til at stifte et nyt selskab eller til at være bestyrelsesmedlem eller direktør i et selskab.

Et lignende resultat som "selskabskarantæne" vil e.o. kunne opnås ved en rettigheidsfrakendelse i forbindelse med en dom, men en karantæne vil med fordel kunne iværksættes tidligere, blandt andet på baggrund af skifterettens vurdering af, at vedkommende på grund af uforsvarlig forretningsførelse er uegnet til at stifte et nyt selskab.

Samlet set er det arbejdsgruppens vurdering at der vil kunne arbejdes videre med overvejelserne vedrørende de forskellige muligheder for konkurskarantæne. Det videre arbejde vil dog efter arbejdsgruppens opfattelse forudsætte Konkursrådets stillingtagen til et evt. regelsæt. En tilbundsgående undersøgelse er nemlig ikke mulig inden for de tidsrammer, arbejdsgruppen har haft til rådighed.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at det vil være formålstjenligt at se nærmere på de norske erfaringer. [...]

Arbejdsgruppen foreslår følgende:

Der bør arbejdes videre med overvejelserne vedrørende de forskellige muligheder for konkurskarantæne og de norske erfaringer på området bør inddrages i disse overvejelser."

Arbejdsgruppens rapport blev drøftet på møder i Konkursrådet, der i juni 2006 sendte rapporten til Justitsministeriet. Konkursrådet bemærkede ved fremsendelsen af rapporten, at rådet i lyset af arbejdsgruppens overvejelser og på grundlag af de norske erfaringer på området vil undersøge forskellige muligheder for konkurskarantæne.

3. Betænkning nr. 1498/2008 om modernisering af selskabsretten

I oktober 2006 nedsatte økonomi- og erhvervsministeren et udvalg, som fik til opgave at se på den gældende selskabslovgivning med henblik på en modernisering. Udvalget afgav i november 2008 betænkning nr. 1498/2008 om modernisering af selskabsretten.

I betænkningens kapitel 2, som indeholder udvalgets overordnede betragtninger, behandler udvalget blandt andet straf og andre sanktioner. Om strafansvar generelt anfører udvalget blandt andet følgende (side 52):

”Udvalget har endvidere overvejet, om selskabsretlige forhold kunne begrunde et behov for en gennemgang og modernisering af relevante bestemmelser i straffeloven.

Udvalget har i lyset af de foreslåede forenklinger overvejet, om den foreslåede fleksibilitet giver mulighed for en videre adgang til misbrug, herunder konkursmisbrug, end tilfældet er i dag. Der er ikke nogen entydig definition af konkursmisbrug, og der foreligger udvalget bekendt ikke på nuværende tidspunkt nogen egentlig empirisk undersøgelse af det nærmere omfang af denne form for kriminalitet. Der har imidlertid i den senere tid været øget omtale af problemstillingen, herunder er en række sager betegnet som konkursrytteri blevet omtalt i dagspressen.

Udvalget har i den forbindelse noteret sig, at Justitsministeriet over for udvalget har oplyst, at justitsministeren vil bede Konkursrådet om at overveje spørgsmålet om, hvorvidt der bør indføres en ordning med konkurskarantæne som middel til at imødegå konkursmisbrug også i tilfælde, hvor der ikke er bevis for strafbare forhold. Ved konkurskarantæne forstås regler om, at en person, der er gået konkurs med en virksomhed, i en periode kan få forbud mod at starte eller lede ny virksomhed, også selv om der ikke er foregået noget strafbart.”

Særligt om frakendelse af retten til at være stifter mv. anfører udvalget følgende (side 57-59):

”Udvalget har drøftet, om myndighedernes beføjelser over for de personer, som begår ulovligheder, skal udvides.

Udvalget gør indledningsvis opmærksom på, at det at gå konkurs i sig selv ikke er ulovligt. Iværksættere skal ikke frygte at blive frakendt retten til at være stifter mv., fordi det har vist sig, at deres forretningsidé ikke kan realiseres i situationer, hvor der ikke foreligger et strafbart forhold.

Straffelovens § 79, stk. 2, 2. pkt., angår frakendelse af retten til at være stifter af eller direktør eller medlem af bestyrelsen i et selskab med begrænset ansvar, et selskab eller en forening, som kræver særlig offentlig godkendelse, eller en fond.

Hensynet bag bestemmelsen er at forhindre, at reglerne om selskaber med begrænset ansvar misbruges.

Hvis en person er frakendt retten til at stifte eller lede et selskab med begrænset ansvar, kan personen fortsat stifte og lede filialer af udenlandske selskaber med begrænset ansvar. Personen kan også stifte og lede et kommanditselskab, selvom den fuldt ansvarlige deltager er et anpartsselskab med en kapital på 125.000 kr. Personen kan endvidere være direktør eller medlem af bestyrelsen i et interessentskab samt virke som direktør i sin egen eller en andens personligt drevne virksomhed.

I praksis sker det ind imellem, at personer, der er blevet frakendt retten til at stifte et selskab med begrænset ansvar, stifter et udenlandsk selskab og derefter via en filial driver erhvervsvirksomhed i Danmark. Der kan i nogle tilfælde være tale om en filial af en selskabsform med meget lave kapitalkrav, eksempelvis den engelske selskabsform, der svarer til anpartsselskab (Ltd), hvor der er kun et kapitalkrav på 1 Pund.

Efter udvalgets opfattelse gør en tilsvarende problemstilling sig gældende i forhold til kommanditselskaber, hvor den eneste fuldt hæftende deltager (komplementaren) er et anpartsselskab (kommanditisterne hæfter kun med det indskudte beløb, hvortil der ikke er noget mindstekrav). Det ligger fast, at et sådant kommanditselskab anerkendes som sådant, og at komplementarselskabet hæfter personligt for kommanditselskabets gæld, hvorfor der ikke er tale om et selskab med begrænset ansvar.

I relation til rettighedsfrakendelse kan der dog opstå det problem, at den person, der er frakendt retten til at lede eller stifte et selskab med begrænset hæftelse, kun hæfter for et beløb svarende til vedkommendes eventuelle indskud i komplementaranpartsselskabet, samt vedkommendes eventuelle indskud som kommanditist.

Udvalget peger derfor på, at det vil kunne være hensigtsmæssigt at lægge vægt på, om der reelt er begrænset hæftelse i et selskab, frem for at lægge vægt på den formelle selskabsretlige konstruktion, således at beskyttelsen mod misbrug af disse selskabsformer udvides.

Der forekommer i praksis også tilfælde, hvor personer, der er frakendt retten til at lede et selskab med begrænset ansvar, registreres som ledelse af en filial, et kommanditselskab eller et interessentskab.

For samhandelspartnere og potentielle kreditorer kan det virke uforståeligt, at en person kan være direktør i et kommanditselskab, men ikke i et aktieselskab.

Hvis man ønsker at begrænse en persons mulighed for at drive erhverv i et selskab med begrænset ansvar, fordi der skal være en person, der hæfter fuldt ud for eventuelle krav mod selskabet, kan det på denne baggrund anføres, at forbuddet også bør omfatte filialer af selskaber med begrænset ansvar og kommanditselskaber, hvor den fuldt hæftende selskabsdeltager er et selskab med begrænset ansvar.

Udvalget er imidlertid opmærksomt på, at der ikke altid er sammenfald mellem den person, der er frakendt retten til at lede et selskab og den fuldt hæftende deltager. Den fuldt hæftende deltager i et kommanditselskab og et interessentskab kan således være en godtroende investor, der også kan være grund til at beskytte. Hvis hensynet med reglen er at sikre, at en person ikke misbruger den begrænsede hæftelse, kan det derfor overvejes, at lade forbuddet omfatte alle selskabstyper.

Udvalget har også overvejet, om hensynet kunne være at sikre en mulighed for at frakende retten til overhovedet at drive erhverv. I så fald kunne man overveje også at lade forbuddet omfatte retten til at drive – evt. en specifik form for – erhverv i en personligt ejet virksomhed. Da det imidlertid vil være meget indgribende helt generelt at frakende en person retten til at drive erhverv, selv hvor der er personlig hæftelse, finder udvalget ikke en sådan løsning hensigtsmæssig.

Udvalget har endvidere overvejet, om forbuddet skulle gælde enhver indflydelse via kapitalejerforhold. Dette ville indebære, at det skulle være muligt for en domstol at frakende en person retten til at eje kapitalandele i en erhvervsvirksomhed eller at eje en kapitalandel, der giver ret til bestemmende indflydelse over et selskab. Udvalget mener, at også et sådant forbud vil være for indgribende, og at der ikke er tilstrækkeligt tungtvejende selskabsretlige forhold, der taler herfor. Ansvar for ledelsen skønnes at yde en tilstrækkelig beskyttelse.

Udvalget har noteret sig, at Justitsministeriet over for udvalget har oplyst, at justitsministeren vil bede Konkursrådet om at overveje spørgsmålet om, hvorvidt der bør indføres en ordning med konkurskarantæne som middel til at imødegå konkursmisbrug. Udvalget opfordrer derfor til, at der arbejdes videre med dette spørgsmål i regi af Konkursrådet.

Udvalget gør i øvrigt opmærksom på, at hvis man fremover i danske kapital-selskaber skal kunne vælge en ledelsesmodel, hvor der er et tilsynsråd i stedet for en bestyrelse, bør man ligeledes kunne frakendes retten til at være medlem af tilsynsrådet.”

Særligt om administrativ rettighedsfrakendelse anfører udvalget følgende (side 59-61):

”Udvalget har overvejet, om der skal indføres en hjemmel for *administrative* – evt. midlertidige – frakendelser af retten til at være stifter, direktør eller medlem af bestyrelsen.

Baggrunden herfor er, at der kan gå op til flere år fra, at f.eks. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har politianmeldt et forhold, til sagen er afgjort endeligt ved domstolene. Først når sagen er afgjort endeligt, kan der indsættes en blokade i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system, således at den pågældende ikke kan registreres mv.

En sådan hjemmel findes f.eks. i lov nr. 1549 af 20. december 2006 om næringsbreve til visse fødevarer virksomheder § 11 a. Efter denne bestemmelse har Fødevarestyrelsen under visse forudsætninger mulighed for at lukke en virksomhed *midlertidigt*, indtil retten har truffet en afgørelse.

Udvalget mener dog, at en administrativ frakendelse er et vidtgående indgreb, da den pågældende endnu ikke er dømt skyldig i et strafbart forhold.

Udvalget har endvidere overvejet, om *skifteretten* skal have mulighed for at starte en frakendelsessag uafhængigt af en evt. straffesag.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen sender samtlige selskaber, der skal tvangsopløses, til skifteretten til behandling. Skifteretterne har således kendskab til de involverede personer, hvilket giver et godt udgangspunkt for en vurdering af, om der skal startes en frakendelsessag.

En hjemmel for skifteretten til at træffe afgørelse om en frakendelse vil give skifteretten en mulighed for at sætte effektivt ind over for personer, der systematisk misbruger de gældende regler. I dag har skifteretterne ikke andre muligheder end at opløse selskabet.

Udvalget mener, at spørgsmål om såvel administrative frakendelser som skifterettens mulighed for at starte en frakendelsessag er indgribende foranstaltninger, hvorfor disse sanktionsmuligheder bør behandles mere indgående, end hvad der er mulighed for i forbindelse med arbejdet med modernisering af selskabsretten.

Udvalget mener således, at disse spørgsmål bør indgå i Konkursrådets forestående arbejde med spørgsmålet om konkurskarantæne i forbindelse med konkursmisbrug/konkursrytteri.

Udvalget har endvidere overvejet, om anklagemyndigheden bør være forpligtet til at overveje, om der skal nedlægges påstand om frakendelse, når der i sagen indstilles til en sanktion, der f.eks. går ud over en vis størrelse. Det kunne eksempelvis være, hvis der blev nedlagt påstand om fængselsstraf. Udvalget mener ikke, at

der bør opstilles sådanne krav til anklagemyndigheden. Anklagemyndigheden bør foretage en konkret bedømmelse af hver enkel sag og nedlægge påstand herefter.

Justitsministeriet har i den forbindelse oplyst, at ministeriet i samarbejde med Rigsadvokaten vil overveje, om muligheden for at nedlægge påstand om frakendelse udnyttes i tilstrækkelig grad.”

Særligt om undersøgelse af, om der foreligger uredelige forhold, anfører udvalget følgende (side 61-62):

”Udvalget har overvejet, om en særlig kreds af kuratorer/likvidatorer skal have mulighed for at efterforske sager og rejse tiltale, herunder nedlægge påstand om frakendelse af retten til at være stifter mv. af et selskab.

Udvalget har drøftet spørgsmålet om, hvorvidt der bør indføres en hjemmel til, at særlige af skifteretterne udvalgte kuratorer/likvidatorer kan forestå efterforskningen og taltalerejsningen i sådanne sager, forudsat at der tilvejebringes de fornødne ressourcer hertil. Allerede i dag benyttes advokater som medhjælpere for statsadvokaten, som indbringer og fører en række andre typer sager ved domstolene.

Resultatet af efterforskningen kunne evt. fremlægges for anklagemyndigheden for at sikre, at der er grundlag for at rejse tiltale, hvorefter kuratoren/likvidatoren kunne indbringe sagen for domstolene.

Udvalget mener, at efterforskning af mulige strafbare forhold og i givet fald tiltalerejsning bør varetages af politi og anklagemyndighed. Den nævnte ordning med medhjælpere for statsadvokaten bør i givet fald ikke udgøre nogen undtagelse herfra, idet medhjælperne alene varetager førelsen af sagerne for retten på vegne af statsadvokaten og er undergivet dennes instruktionsbeføjelse, således at efterforskning og taltalerejsning under alle omstændigheder varetages af politiet og anklagemyndigheden. [...]

Udvalget fremkommer på den baggrund ikke med noget selvstændigt forslag herom.”

Kapitel 4

Fremmed ret

1. Norge

1.1. Betingelser for konkurskarantæne

Reglerne om konkurskarantæne findes i lov om gjeldsforhandling og konkurs (herefter konkursloven) §§ 142-143 a.

Konkurslovens § 142, stk. 1 og 6, indeholder regler om, hvem der kan pålægges konkurskarantæne.

Det gælder efter stk. 1 for det første en skyldner, hvis bo er taget under konkursbehandling.

Efter stk. 6 gælder det dernæst den, som i løbet af det sidste år, før et selskabs bo blev taget under konkursbehandling, har været fuldt ansvarlig deltager i et interessentskab eller kommanditselskab, eller som formelt har haft eller reelt har udøvet hverv som medlem eller stedfortræder for et medlem af bestyrelsen eller som daglig leder (administrerende direktør) i et selskab som nævnt i stk. 5. De selskaber, der er nævnt i stk. 5, er "aksjeselskap, allmennaksjeselskap, forretningsavdeling av utenlandsk selskap, næringsdrivende stiftelse, boligbyggelag, borettslag, samvirkelag, gjensidig forsikringsselskap og statsforetak".

De materielle betingelser for konkurskarantæne fremgår af konkurslovens § 142, stk. 1 og 2. Efter § 142, stk. 1, nr. 1, kan en skyldner (eller person, som omfattes af stk. 6) pålægges konkurskarantæne, hvis vedkommende "med skjellig grunn" mistænkes for en strafbar handling i forbindelse med konkursen eller den virksomhed, som har ført til insolvensen. Udtrykket "med skjellig grunn" indebærer, at der skal foreligge en mistanke af en vis styrke, som er baseret på konkrete omstændigheder.

Eksempler på strafbare handlinger, som har forbindelse med konkursen eller den virksomhed, som har ført til insolvensen, kan være overtrædelse af regler i straffelovens kapitel 27 om forbrydelser i gældsforhold eller overtrædelse af regler om regnskabspligt. Til illustration af, hvordan overtrædelse af regler om regnskabspligt bedømmes i norsk ret, kan nævnes Rt. 1996 s. 22, hvor en 46-årig ustraffet tiltalt blev idømt 75 dages ubetinget fængsel for gennem flere år at have undladt regnskabsførsel for flere selskaber og for at have unddraget moms med NOK 106.000. Som et andet eksempel kan nævnes Rt. 1996 s. 905, hvor en ligeledes 46-årig ustraffet tiltalt blev idømt 90 dages ubetinget fængsel for som direktør i mindre aktieselskaber at have undladt at sørge for regnskabsførsel og indlevering af selvangivelser.

Konkurskarantæne er ikke ment som en reaktion mod strafbare handlinger i almindelighed i forbindelse med selskabets virksomhed, eksempelvis strafbare overtrædelser af markedsføringsloven eller arbejdsmiljøloven, jf. Innst. O. nr. 56 (1983-84) s. 17.

Ved vurderingen kan der lægges vægt på optræden også i andre selskaber end det konkursramte, jf. Rt. 1993 s. 100.

Efter § 142, stk. 1, nr. 2, kan en skyldner (eller person, som er omfattet af stk. 6), endvidere pålægges konkurskarantæne, hvis det må antages, at vedkommende på grund af uforsvarlig forretningsførelse er uskikket til at stifte et nyt selskab eller at være medlem af bestyrelsen eller daglig leder (administrerende direktør) i et sådant selskab.

Om udtrykket ”uforsvarlig forretningsførelse” udtalte Høyesterett i Rt. 1991 s. 932, at det afgørende er en samlet vurdering af forretningsførelsen, hvor også risikoen for tab og risikoen for, at fordringshavernes berettigede interesser vil blive tilsidesat, indgår. I Ot.prp. nr. 39 (1982-83) på s. 8 hedder det:

”Ved vurderingen av om det foreligger uforsvarlig forretningsførelse (...), må det legges vekt på om vedkommende har sørget for en forsvarlig planlegging og ikke har medvirket til risikopregede forretninger som står i misforhold til selskapets ressurser.”

Udtrykket ”uforsvarlig forretningsførelse” åbner for en skønsmæssig vurdering. Et eksempel på uforsvarlig forretningsførelse kan være mangelfuld regnskabsføring. Et andet eksempel kan være, at bestyrelsesmedlemmer udfører deres hverv uforsvarligt ved at afholde eller deltage i for få bestyrelsensmøder. Det er ikke et krav, at den uforsvarlige forretningsførelse har medført tab for fordringshaverne.

Om betingelsen ”uskikket til å stifte nytt selskap” hedder det i Ot.prp. nr. 39 (1982-83) på s. 9:

”Så vel hva de uforsvarlige forhold består i som graden av uforsvarlighet, må tillegges vekt. Det må foretas en konkret vurdering av om vedkommende på grunn av disse forhold er usikkert til å inneha stilling eller verv som nevnt. Det må ved vurderingen ses hen til formålet med bestemmelsen, som er å stoppe ”konkursgjengangere”. Hvis de uforsvarlige forhold må antas å være en engangsforeteelse, skal konkursskarantene normalt ikke ilegges.”

Det er lettere blive pålagt konkursskarantæne, hvis den pågældende er gået konkurs flere gange før. Men reglerne er ikke begrænset til denne persongruppe. Det er flere eksempler i lagmannsretspraksis på, at også personer, som er involveret i en konkurs for første gang, er blevet pålagt konkursskarantæne. Reglerne er også blevet benyttet for at hindre, at personer, som er involveret i en førstegangskonkurs, skal blive såkaldte konkursgjengangere, dvs. i tilfælde, hvor personens handlemåde giver grund til at frygte, at vedkommende i fremtidig erhvervss virksomhed igen kan blive indblandet i konkurser. Efter retspraksis skal der foreligge mere graverende forhold, for at en person, som er involveret i en konkurs for første gang, skal kunne pålægges karantæne.

Der skal være årsagssammenhæng mellem den uforsvarlige forretningsførelse og uskikketheden. Udtrykket ”må antas” indebærer, at der skal være en forholdsvis betydelig sandsynlighedsovervægt, før karantæne kan pålægges, jf. Ot.prp. nr. 39 (1982-83) på s. 8.

Ud over, at vilkårene i konkurslovens § 142, stk. 1, nr. 1 eller 2, skal være opfyldt, er det efter § 142, stk. 2, en betingelse for at pålægge karantæne, at det synes rimeligt under hensyn til skyldnerens handlemåde og forholdene i øvrigt.

Ved vurderingen af handlemåden betragtes strafbare handlinger strengere end uforsvarlig forretningsdrift. Hvor alvorlig den strafbare handling er, vil også have betydning. Ved vurderingen af forholdene i øvrigt vil bl.a. konkursens årsag og skyldnerens optræden under konkursen være relevant. Hvis der går lang tid fra konkursbehandlingsens åbning, til konkurskarantæne bliver begæret, vil dette kunne tale mod, at det er rimeligt at pålægge karantæne.

I praksis pålægges konkurskarantæne i gennemsnit i ca. 10 % af alle konkursboer, og denne andel har været nogenlunde stabil gennem årene. Der er betydelig geografisk variation, således at andelen af konkursboer, hvori der pålægges konkurskarantæne ligger over gennemsnittet i og omkring Oslo og under gennemsnittet i andre dele af landet.

Bilag 2 indeholder eksempler på norske afgørelser om konkurskarantæne.

1.2. Retsvirkninger af konkurskarantæne

Virkningerne af konkurskarantæne fremgår af konkurslovens § 142, stk. 3 og 4.

I henhold til stk. 3 indebærer konkurskarantæne, at den pågældende i et tidsrum på to år regnet fra konkursåbningen ikke må stifte et selskab som nævnt i § 142, stk. 5, eller påtage sig eller reelt udøve nye hverv som medlem eller stedfortræder for et medlem af bestyrelsen eller som daglig leder (administrerende direktør) i et sådant selskab. Retten kan bestemme, at toårsfristen i stedet skal regnes fra det tidspunkt, konkurskarantæne bliver besluttet, og dette er i praksis det hyppigste. Med ”nye” hverv menes hverv, som påtages efter det tidspunkt, hvor konkurskarantænen har virkning fra. Alternativet ”reelt udøve hverv” er medtaget for at hindre stråmandsvirksomhed, dvs. at den, som bliver pålagt karantæne, benytter en stråmand, men selv reelt udøver hvervet.

Efter stk. 4 kan retten, hvis betingelsen i § 142, stk. 1, nr. 1, om skellig grund til mistanke om strafbar handling er opfyldt, bestemme, at skyldneren i toårsperioden også skal fjernes fra hverv, som vedkommende allerede har. Dette er en mere indgribende form for karantæne. Der er adgang til at lade en sådan karantæne omfatte alene nogle af de eksisterende hverv.

Det medfører ikke formueretlig ugyldighed, hvis et selskab stiftes af en person, som er pålagt konkurskarantæne. Dispositioner, som den karantæneramte foretager på vegne af selskabet, vil heller ikke være ugyldige. Karantænen er ikke til hinder for at stifte enkeltmandsvirksomhed, interessentskab eller kommanditselskab.

Konkursloven § 143, stk. 2, 2. pkt., åbner for, at karantænen i visse tilfælde kan forlænges ud over to år. Betingelserne for dette er, at anklagemyndigheden begærer det, og at anklagemyndigheden i en straffesag har nedlagt eller overvejer at nedlægge påstand om rettighedsfrakendelse efter straffelovens § 29. I et sådant tilfælde kan virkningerne af karantænen forlænges, indtil endelig dom foreligger i straffesagen.

Som hovedregel vil konkurskarantænen ophøre ved udløbet af toårsfristen. En undtagelse følger af konkurslovens § 143, stk. 5, som bestemmer, at virkningerne af karantænekendelsen bortfalder, hvis boet bliver tilbageleveret til skyldneren efter konkurslovens § 136 (dvs. med fordringshavernes samtykke eller efter betaling af gælden), eller hvis skyldneren opnår tvangsakkord.

Den, som forsætligt eller uagtsomt handler i strid med en kendelse om konkurskarantæne, kan straffes efter konkursloven § 143 a. Strafferammen er bøde eller fængsel indtil fire måneder. Der gennemføres meget få straffesager om overtrædelse af en konkurskarantæne.

Personer, som er pålagt konkurskarantæne, skal registreres i Konkursregisteret, jf. konkursloven § 144, stk. 2. Enhver kan ved henvendelse til Konkursregisteret få oplyst, om en bestemt person aktuelt er pålagt konkurskarantæne. Oplysning om, hvorvidt en person tidligere har været pålagt konkurskarantæne, kan derimod kun gives til domstolene, politiet, anklagemyndigheden, kuratorer, Kredittilsynet (svarende til Finanstilsynet), skatte- og afgiftsmyndighederne samt den pågældende selv.

Reglerne om konkurskarantæne fungerer ved siden af og uafhængig af en eventuel dom om rettighedsfrakendelse efter straffeloven.

1.3. Kompetence og sagsbehandling

Beslutning om konkurskarantæne træffes ved kendelse af den tingsret, som behandler eller har behandlet konkursboet, jf. konkurslovens § 143, stk. 1. Retten kan pålægge konkurskarantæne af egen drift eller efter indstilling fra kurator. Konkursboet og anklagemyndigheden har ret (men ikke pligt) til at optræde som part, jf. konkurslovens § 143, stk. 2, 1. pkt. Ved at optræde som part kan boet og anklagemyndigheden pådrage sig sagsomkostningsansvar. Der gælder ikke særlige regler om beskikkelse af advokat for den, der begæres pålagt konkurskarantæne, og mulighederne herfor afhænger derfor af de almindelige regler om fri proces.

En afgørelse om konkurskarantæne kan appelleres til lagmannsretten, men det sker meget sjældent, formentlig i 6-8 sager årligt, hvilket skal ses i forhold til, at konkurskarantæne pålægges i 300-400 sager årligt.

Kurator skal som udgangspunkt inden tre måneder efter konkursens indtræden afgive en redegørelse til skifteretten om en række forhold, jf. konkurslovens § 120. Efter denne bestemmelses stk. 1, nr. 7, skal redegørelsen bl.a. indeholde en vurdering af, om der foreligger forhold, som omfattes af reglerne om konkurskarantæne. Retten kan af egen drift tage spørgsmålet om konkurskarantæne op, men som regel sker det på grundlag af kurators redegørelse.

Efter konkurslovens § 143, stk. 4, kan kendelsen om konkurskarantæne helt eller delvis omgøres efter begæring af en part, hvis der er fremkommet nye oplysninger. Omgøring kan ske både til fordel for og til ugunst for den, som er pålagt karantæne. Bestemmelsen fortolkes således, at de nye oplysningerne skal stille sagen i et væsentligt andet lys. Hvis den, som er pålagt konkurskarantæne, senere frifindes i en straffesag om det aktuelle forhold eller efterforskningen viser, at der ikke foreligger noget strafbart forhold, bør anklagemyndigheden straks begære ophævelse af en karantæne, som er pålagt efter konkurslovens § 142, stk. 1, nr. 1.

1.4. Revision af reglerne om konkurskarantæne

Det norske justitsministerium gennemførte i 2005 en høring om ændringer i reglerne om konkurskarantæne. Et hovedtema i høringen var, om betingelserne for konkurskarantæne bør gøres mere præcise, navnlig med henblik på at bidrage til en mere ensartet praksis ved forskellige retter. Af andre spørgsmål, som blev taget op i høringsnotatet, kan nævnes, om konkurskarantæne bør kunne pålægges, når der ikke er åbnet konkurs, om konkurskarantæne bør opretholdes, hvis der opnås tvangsakkord eller et bo tilbageleveres til skyldneren. Andre temaer var, om konkurskarantæne bør omfatte erhvervsvirksomhed i en enhver form, om konkurskarantæne bør omfatte erhvervelse af ejerandele i selskaber, og konkurskarantænenes varighed.

Det norske justitsministerium har over for Konkursrådet oplyst, at man for tiden (efteråret 2010) forbereder et lovforslag på grundlag af høringen. Det er dog ikke muligt at sige, hvornår et lovforslag i givet fald vil kunne fremsættes.

1.5. Statistiske oplysninger om konkurskarantæne

	Konkurser	Tvangsopløsninger	Konkurskarantæner
2002	4.445	1.385	376
2003	5.072	1.271	296
2004	4.267	1.507	342
2005	3.502	981	307
2006	3.011	959	302
2007	2.824	1.071	275
2008	3.598	1.160	317
2009	4.985	1.490	364

Kilde: Brønnøysundregistra: Årsmelding 2006 og 2009

2. Sverige

2.1. Automatisk konkurskarantæne

En fysisk person, hvis bo er under konkursbehandling, må ikke drive bogføringspligtig erhvervsvirksomhed, jf. konkurslovens kapitel 6 § 1. Overtrædelse af forbuddet straffes med bøde, jf. konkurslovens kapitel 17 § 4.

Forbuddet omfatter dog ikke virksomhed, som indebærer udøvelse af de rettigheder, som fremgår af grundlovsbestemmelserne i regeringsformens kapitel 2 § 1 (ytringsfrihed, informationsfrihed, forsamlingsfrihed, demonstrationsfrihed, foreningsfrihed og religionsfrihed), trykkefrihedsforordningens kapitel 1 § 1, kapitel 4 § 1, kapitel 6 § 1 og kapitel 13 § 1 (udgivelse, trykning, salg, forsendelse og anden spredning af trykte skrifter) eller ytringsfrihedsgrundlovens kapitel 1 § 1, kapitel 3 §§ 1, 2 og 8 og kapitel 10 § 1 (offentliggørelse i radio, fjernsyn, film og lyd- og billedoptagelser i øvrigt og fremstilling og spredning af lyd- og billedoptagelser).

Forbuddet omfatter heller ikke jordbrugsvirksomhed.

2.2. Betingelser for næringsforbud

Næringsforbud kan eller skal meddeles den, der som selvstændig erhvervsdrivende i en personligt drevet virksomhed har gjort sig skyldig i nærmere angivne pligtstridige forhold (jf. herom nedenfor).

Det er en generel betingelse for meddelelse af næringsforbud, at det er ”påkallat från allmän synpunkt”. Ved afgørelsen af, om denne betingelse er opfyldt, skal der særligt tages hensyn til, om det pligtstridige forhold har været systematisk eller taget sigte på betydelige vinding, om det har medført eller været egnet til at medføre betydelig skade, eller om den erhvervsdrivende tidligere er dømt for et strafbart forhold i erhvervsvirksomhed. I tilfælde, hvor det pligtstridige forhold består i overtrædelse af konkurrencereglerne, skal der endvidere tages hensyn til, om adfærden har været egnet til alvorligt at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen.

Hvis den erhvervsdrivende har gjort sig skyldig i et strafbart forhold i erhvervs-virksomhed, for hvilket den laveste foreskrevne straf er fængsel i seks måneder, anses næringsforbud for ”påkallat från allmän synspunkt”, medmindre særlige grunde taler imod det.

I tilfælde, hvor det pligtstridige forhold består i overtrædelse af konkurrencereglerne, anses næringsforbud ikke for ”påkallat från allmän synspunkt”, hvis den pågældende har medvirket til i væsentlig grad at lette Konkurrencerådets udredning af overtrædelsen. Det samme gælder medvirken i udredninger, som foretages af en konkurrencemyndighed i en anden medlemsstat i Den Europæiske Union eller af Kommissionen.

Når de ovenfor beskrevne betingelser er opfyldt, *skal* næringsforbud meddeles den, som groft har tilsidesat, hvad der har påhvilet den pågældende i erhvervs-virksomhed og derved gjort sig skyldig i et strafbart forhold, som ikke er ringe.

Når de ovenfor beskrevne betingelser er opfyldt, *kan* næringsforbud endvidere meddeles:

- Den, som groft har tilsidesat, hvad der har påhvilet den pågældende i erhvervs-virksomhed og derved i betydelig grad undladt at betale skat, told eller afgift omfattet af lov om sikring af betaling af skatter, told og afgifter.

- Den, som er gået konkurs og da var selvstændig erhvervsdrivende, hvis den pågældende har handlet groft uforsvarligt mod sine fordringshavere eller på anden måde groft tilsidesat, hvad der har påhvilet den pågældende i erhvervs-virksomhed.

- Den, som groft har tilsidesat, hvad der har påhvilet den pågældende i erhvervs-virksomhed og derved overtrådt forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i konkurrencelovens kapitel 2 § 1 eller EUF-traktatens artikel 101. Det gælder dog kun, hvis overtrædelsen har indebåret, at virksomheder i samme produktions- eller handelsled fastsætter salgspriser, begrænser eller kontrollerer produktion eller opdeler markeder.

Under tilsvarende betingelser kan eller skal næringsforbud meddeles:

- komplementarer i et kommanditselskab
- interessenter i et interessentskab
- medlemmer og suppleanter i bestyrelsen samt administrerende og viceadministrerende direktører i aktieselskaber og forsikringsselskaber
- medlemmer og suppleanter i bestyrelsen i bankaktieselskaber, sparekasser og økonomiske foreninger
- ledere af en europæiske økonomisk firmagruppe med sæde i Sverige
- medlemmer og suppleanter i forvaltnings-, ledelses- eller tilsynsorganer samt administrerende og viceadministrerende direktører i europæiske aktie- eller andelsselskaber med sæde i Sverige.

Dette gælder, når den pågældende havde en sådan stilling på det tidspunkt, hvor det pligtstridige forhold blev begået. I tilfælde af konkurs gælder dette endvidere, når den pågældende havde en sådan stilling, senere end et år før konkursbegæringen blev indgivet til tingsretten.

Næringsforbud kan eller skal på samme måde meddeles den, som i øvrigt faktisk har udøvet ledelsen af en erhvervsvirksomhed eller udadtil har fremtrådt som ansvarlig for en personligt drevet virksomhed.

Næringsforbud meddeles for en periode på mellem tre og ti år.

Det kan i beslutningen om at meddele næringsforbud bestemmes, at forbuddet først skal træde i kraft efter en vis kortere tid, hvis dette er nødvendigt for at afvikle erhvervsvirksomhed, ansættelse, hverv, fuldmagt, deltagelse i interessentskab eller aktiebesiddelse. Retten kan foreskrive, hvilke foranstaltninger der må foretages, eller som skal være forbudte, i denne periode, og hvad den pågældende i øvrigt skal iagttage. Retten kan efter anmodning forlænge tiden for afvikling, hvis særlige grunde taler for det.

2.3. Retsvirkninger af næringsforbud

Den, som er meddelt næringsforbud, må ikke:

- (1) drive erhvervsvirksomhed

- (2) være interessent i et interessentskab eller komplementar i et kommanditselskab eller medlem i en europæisk økonomisk firmagruppe med sæde i Sverige
- (3) være stifter af et aktieselskab, en sparekasse eller et forsikringsselskab
- (4) være medlem eller suppleant i bestyrelsen for et aktieselskab, en sparekasse, et forsikringsselskab, en pensionskasse, et interessentskab, et kommanditselskab, en europæisk økonomisk firmagruppe med sæde i Sverige, en økonomisk forening, en ideel forening, som driver erhvervsvirksomhed, eller en erhvervsdrivende fond eller medlem eller suppleant i forvaltnings-, ledelses- eller tilsynsorganet i et europæisk aktie- eller andelsselskab med sæde i Sverige
- (5) være administrerende direktør eller viceadministrerende direktør i et aktieselskab, et forsikringsselskab, et europæisk aktie- eller andelsselskab med sæde i Sverige eller leder i en europæisk økonomisk firmagruppe med sæde i Sverige
- (6) være tegningsberettiget eller i anden egenskab være stedfortræder for en juridisk person som nævnt i nr. 4
- (7) faktisk udøve ledelsen af en erhvervsvirksomhed eller af en juridisk person, som er bogføringspligtig, selv om den ikke er erhvervsdrivende
- (8) eje så mange aktier i et aktieselskab, et forsikringsselskab eller et europæisk aktieselskab med sæde i Sverige, at den pågældendes andel af stemmetallet for samtlige aktier i selskabet overstiger 50 procent
- (9) have fuldmagt (bortset fra stillingsfuldmagt efter aftalelovens § 10, stk 2) til at repræsentere en personligt drevet virksomhed eller en juridisk person som nævnt i nr. 4
- (10) være filialbestyrer eller vicefilialbestyrer af en svensk filial af et udenlandsk selskab
- (11) være ansvarlig repræsentant i Sverige for en personligt drevet virksomhed, hvis ejer er bosat uden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

Et næringsforbud hindrer dog ikke virksomhed, som indebærer udøvelse af de rettigheder, som fremgår af grundlovsbestemmelserne i regeringsformens kapitel 2 § 1 (ytringsfrihed, informationsfrihed, forsamlingsfrihed, demonstrationsfrihed, foreningsfrihed og religionsfrihed), trykkefrihedsforordningens kapitel 1 § 1, kapitel 4 § 1, kapitel 6 § 1 og kapitel 13 § 1 (udgivelse, trykning, salg, forsendelse og anden spredning af trykte skrifter) eller ytringsfrihedsgrundlovens kapitel 1 § 1, kapitel 3 §§ 1, 2 og 8 og kapitel 10 § 1 (offentliggørelse i radio, fjernsyn, film og lyd- og billedoptagelser i øvrigt og fremstilling og spredning af lyd- og billedoptagelser).

Den, som er meddelt næringsforbud, må ikke være ansat i eller regelmæssigt udføre opgaver for en erhvervsvirksomhed, som drives af en nærstående, eller i hvilken en nærstående har en stilling som nævnt ovenfor under nr. 1-9. Som nærstående anses den pågældendes ægtefælle, samlever, forældre, børn, søskende, besvogrede i op- og nedstigende linje, svogre og svigerinder.

Den, som er meddelt næringsforbud, må heller ikke være ansat i eller regelmæssigt udføre opgaver for den erhvervsvirksomhed, hvor det pligtstridige forhold er begået.

Den, som er underlagt et næringsforbud, kan få dispensation til at drive erhvervsvirksomhed, være ansat eller have hverv eller fuldmagt, være interessent i et interentskab eller medlem i en europæisk økonomisk firmagruppe med sæde i Sverige eller eje visse aktier. Retten kan foreskrive, hvad den pågældende skal iagttage, hvis dispensationen udnyttes.

En dispensation kan tilbagekaldes, hvis den pågældende overtræder næringsforbuddet eller vilkår, som er knyttet til dispensationen. Det samme gælder, hvis den pågældende på anden måde tilsidesætter, hvad der påhviler den pågældende i den virksomhed, som dispensationen angår.

Spørgsmålet om dispensation kan prøves i forbindelse med en sag om næringsforbud eller på grundlag af en senere indgivet anmodning.

Selskabsmyndigheden (*Bolagsverket*) fører et register over næringsforbud. Enhver kan mod betaling af gebyr få oplyst, om en bestemt person aktuelt er pålagt næringsforbud. Enhver kan endvidere mod betaling af gebyr få en liste over personer, som aktuelt er pålagt næringsforbud. Kronofogdemyndigheten fører tilsyn med, at næringsforbud overholdes.

Den, som overtræder et næringsforbud, straffes med fængsel indtil to år eller, hvis overtrædelsen er ringe, med bøde eller fængsel indtil seks måneder.

Et næringsforbud, som overtrædes, forlænges med højst fem år, medmindre særlige grunde taler for at undlade forlængelse. Sker der flere forlængelser, må den

samlede forlængelse ikke overstige fem år. Begæring om forlængelse skal fremsættes, inden næringsforbuddet er udløbet.

Hvis den, som er underlagt et næringsforbud, på ny meddeles næringsforbud, skal retten ophæve det tidligere meddelte næringsforbud.

2.4. Kompetence og sagsbehandling

Sager om næringsforbud indbringes for tingsretten i første instans, enten i forbindelse med en straffesag eller en sag om konkurrenceskaadeafgift eller som en selvstændig sag.

Sag om næringforbud som følge af et strafbart forhold føres af anklagemyndigheden.

Sag om næringsforbud kan i andre tilfælde føres af anklagemyndigheden eller, hvis denne har frafaldet at føre sagen, Kronofogdemyndigheden. Sag om næringsforbud i forbindelse med en overtrædelse af forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler føres dog af Konkurrenceverket.

En selvstændig sag om næringsforbud som følge af et strafbart forhold behandles i strafferetsplejens former.

I andre tilfælde behandles en selvstændig sag om næringsforbud i den borgerlige retsplejes former. Tingsretten indkalder til et retsmøde, medmindre det er åbenbart unødvendigt. Hvis retsmøde holdes, sættes retten med en juridisk dommer og tre domsmænd. I konkurrencesager sættes retten dog som udgangspunkt med to juridiske dommere og to sagkyndige dommere. Ved stemmelighed gælder det resultat, der er gunstigst for den, som begæres meddelt næringsforbud. Retten kan beskikke en advokat for den, som begæres meddelt næringsforbud, hvis særlige grunde taler for det.

Hvis den, der er pålagt et næringsforbud som følge af et strafbart forhold, senere frifindes, skal næringsforbuddet samtidig ophæves. Sker der delvis frifindelse, skal retten prøve, om og for hvilken periode næringsforbuddet fortsat skal gælde.

Hvis et konkursdekret, som udgjorde forudsætningen for et næringsforbud, ophæves, skal næringsforbuddet samtidig ophæves.

Et næringsforbud kan på begæring af den pågældende ophæves, hvis det senere kommer frem, at den pågældende ikke groft havde tilsidesat sine pligter i erhvervsvirksomhed.

2.5. Midlertidigt næringsforbud

Hvis det er åbenbart, at betingelserne for at meddele næringsforbud er opfyldt, kan retten meddele et midlertidigt næringsforbud, som gælder indtil sagens endelige afgørelse. Spørgsmål om midlertidigt næringsforbud tages op efter begæring af henholdsvis anklagemyndigheden, Kronofogdemyndigheden eller Konkursverket på samme måde som beskrevet i afsnit 2.3 ovenfor om, hvem der kan føre sag om næringsforbud. Inden et midlertidigt næringsforbud meddeles, skal den pågældende have lejlighed til at fremkomme med sine bemærkninger, medmindre det må antages, at den pågældende er undvejet eller på anden måde holder sig skjult.

Hvis næringsforbud meddeles, kan retten af egen drift i afgørelsen meddele et midlertidigt næringsforbud, dvs. bestemme, at appel ikke skal have opsættende virkning.

Et midlertidigt næringsforbud gælder straks, medmindre retten bestemmer andet. Et midlertidigt næringsforbud skal forkyndes for den pågældende. Et midlertidigt næringsforbud, der er meddelt under sagen, kan appelleres særskilt. Appelretten kan bestemme, at appellen skal have opsættende virkning.

Hvis midlertidigt næringsforbud meddeles, inden begæring om næringsforbud er indgivet til retten, fastsætter retten en frist for indgivelse af en sådan begæring. Fristen kan efter anmodning forlænges. Indgives begæring om næringsforbud eller anmodning om forlængelse af fristen ikke inden for fristen, skal det midlertidige næringsforbud straks ophæves. Det samme gælder, hvis begæringen om næringsforbud tilbagekaldes eller afslås, eller hvis grundene for det midlertidige næringsforbud ikke længere er til stede. Hvis begæringen om næringsforbud ta-

ges til følge, skal retten prøve, om det midlertidige næringsforbud fortsat skal gælde, dvs. om appel skal have opsættende virkning.

Hvis der er meddelt midlertidigt næringsforbud, skal der ved den endelige afgørelse tages højde herfor ved fastsættelsen af den periode, næringsforbuddet skal gælde for.

2.6. Statistiske oplysninger om næringsforbud

Kronofogdemyndighedens årsrapport for konkurstilsyn 2009 indeholder følgende oplysninger om kurators anmeldelser af straffbare forhold og af, at næringsforbud kan komme på tale:

”I konkursförvaltarnas uppdrag ingår att göra en brottsefterforskning där de med utgångspunkt i företagens ekonomiska redovisning utreder brottsmisstankar hos konkursgäldenären. Konkursförvaltaren ska anmäla brottsmisstankar till Ekobrottsmyndigheten eller åklagare. Om det rör sig om grov brottslighet har förvaltaren skyldighet att anmäla om näringsförbud kan aktualiseras.

Anmälan	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Brott	2.081	1.632	1.090	2.849	2.875	3.026	2.868	2.480	2.455	2.618
- andel	26%	22%	14%	33%	34%	35%	38%	34%	35%	33%
Näringsförbud	217	273	246	255	208	122	114	73	75	55

Källa: Plex

Liksom tidigare år har konkurstillsynen bevakat i vilken utsträckning förvaltarna ger in brottsanmälningar. Det har getts in brottsanmälan i en tredjedel av de konkurser som avslutats under året. Det är samma nivå som gällt de senaste åren. Beträffande anmälan om att näringsförbud kan komma ifråga har det skett en kraftig minskning under senare år. Myndigheten har dock i dagsläget ingen förklaring till detta.”

Som det fremgår, er der tale om oplysninger om antallet af sager, hvor kurator har indberettet, at næringsforbud efter kurators opfattelse kan komme på tale. Konkursrådet har ikke kendskab til statistiske oplysninger om antallet af pålagte næringsforbud ud over, at der i marts 2010 aktuelt var ca. 1.000 personer, der er underlagt et næringsforbud.

Derimod foreligger der oplysninger om, hvor mange personer der er dømt for at overtræde et næringsforbud:

2004	2005	2006	2007	2008	2009
9	9	5	10	12	14

3. England

3.1. Automatisk konkurskarantæne

Når en fysisk person erklæres konkurs (*bankrupt*), indtræder automatisk forbud mod:

- at pådrage sig en gældsforpligtelse på £500 eller derover uden at oplyse om konkursen,
- at udøve erhvervmæssig virksomhed under et andet navn uden at oplyse det navn, under hvilket man blev erklæret konkurs, og
- at deltage i stiftelsen eller ledelsen af et selskab med begrænset ansvar uden rettens tilladelse.

Overtrædelse af forbuddene er strafbar.

Hvis skyldneren i strid med forbuddet deltager i ledelsen af et selskab med begrænset ansvar, hæfter skyldneren personligt for gæld, som opstår, mens skyldneren deltager i ledelsen.

Forbuddene ophører som udgangspunkt automatisk et år efter konkursens indtræden.

Hvis kurator afslutter sine undersøgelser af skyldnerens forhold på et tidligere tidspunkt, kan retten på dette tidspunkt frigøre (*discharge*) skyldneren fra konkursen og dermed forbuddene. Herudover ophører forbuddene, hvis retten ophæver (*cancels*) konkursen, fordi fordringshaverne er fyldestgjort, eller fordi betingelserne for afsigelse af konkursdekret ikke var opfyldt.

Hvis skyldneren ikke opfylder sine pligter under konkursbehandlingen, kan kurator anmode retten om at udsætte frigørelsen fra konkursen og dermed forbudde-

Konkurser offentliggøres i et register på internettet. Skyldneren slettes i registeret tre måneder efter, at skyldneren er frigjort (*discharged*) fra konkursen.

3.2. Pålæg af konkurskarantæne

Hvis kurators undersøgelser af skyldnerens forhold viser, at skyldneren har været uhæderlig før eller under konkursen eller i øvrigt kan bebrejdes sin stilling, kan kurator anmode retten om at pålægge skyldneren konkurskarantæne (*bankruptcy restriction order*).

Som eksempler på forhold, der vil tale for at pålægge konkurskarantæne, kan nævnes:

- pådragelse af gældsforpligtelser, som skyldneren vidste, at skyldneren ikke havde nogen rimelig mulighed for at betale tilbage
- bortgivelse af aktiver eller salg af aktiver til underpris
- bevidst betaling af visse fordringshaveres fordringer frem for andre
- hasardspil, spekulation med høj risiko eller uforholdsmæssigt forbrug
- mangelfuld bogføring
- svig
- gældsforøgelse på grund af manglende varetagelse af sine forretningsmæssige interesser
- undladelse af at levere forudbetalte varer og tjenesteydelser
- fortsættelse af erhvervsmæssig virksomhed på et tidspunkt, hvor skyldneren vidste eller burde vide, at skyldneren ikke kunne betale sin gæld

Karantæne kan pålægges for en periode på mellem 2 og 15 år. Desto mere skade skyldnerens adfærd har voldt fordringshaverne, desto længere vil karantæneperioden være.

Karantæne har samme retsvirkninger som den automatiske konkurskarantæne, jf. afsnit 3.1 ovenfor.

Skyldneren kan vedtage en konkurskarantæne med samme retsvirkninger.

Kurator kan anmode retten om foreløbigt at pålægge skyldneren konkurskarantæne. Hvis anmodningen imødekommes, gælder den foreløbige konkurskarantæne, indtil retten træffer endelig afgørelse om anmodningen om konkurskarantæne.

Pålæg og vedtagelse af konkurskarantæne offentliggøres i et register på internettet.

3.3. Konkurskarantæne i forbindelse med selskabers konkurs

Hvis et selskab går konkurs, kan et medlem af ledelsen under visse betingelser pålægges konkurskarantæne (*disqualification order*). Karantæne kan f.eks. pålægges i tilfælde af:

- visse strafbare overtrædelser af selskabslovgivningen
- uretmæssig virksomhedsdrift (såsom virksomhedsdrift, når selskabet er insolvent)
- manglende overholdelse af selskabslovgivningens indberetningskrav
- uegnet adfærd i et insolvent selskab

Hvis der foreligger uegnet adfærd, påhviler det kurator at sende en redegørelse til Erhvervsministeriet om adfærden hos personer, der har deltaget i selskabets ledelse inden for de sidste tre år før konkursen. Som eksempler på adfærd, som bør indberettes, kan nævnes:

- fortsættelse af selskabets virksomhed på det tidspunkt, hvor selskabet ikke kunne betale sin gæld
- mangelfuld bogføring
- manglende aflevering af regnskaber til selskabsmyndigheden
- manglende aflevering af selvangivelse eller manglende betaling af skyldige skatter

Anmodning om pålæg af konkurskarantæne fremsættes af Erhvervsministeriet eller af kurator efter bemyndigelse fra ministeriet.

Karantæne kan pålægges for en periode på mellem 2 og 15 år.

Hvis karantæne pålægges, vil den pågældende som udgangspunkt blive pålagt at betale sagsomkostninger til rekvirenten (Erhvervsministeriet eller kurator).

Karantæne indebærer, at den pågældende ikke må deltage i stiftelsen eller ledelsen af et selskab mv. med begrænset ansvar. Forbuddet omfatter også udenlandske selskaber, som er registreret i England, eller som har tilstrækkelig tilknytning til England f.eks. ved at drive erhvervsmæssig virksomhed eller eje aktiver i England.

Karantæne omfatter ikke erhvervsmæssig virksomhed i form af enkeltmandsvirksomhed eller interessentskab. Dog må man ikke, mens man er pålagt karantæne, drive erhvervsmæssig virksomhed under et andet navn uden samtidig at oplyse det navn, under hvilket man er pålagt karantæne.

Overtrædelse af forbuddet er strafbar. Medvirken, herunder i form af stråmandsvirksomhed, er også strafbar. Strafferammen er bøde eller fængsel indtil 2 år.

Hvis den pågældende i strid med forbuddet deltager i ledelsen af et selskab mv. med begrænset ansvar, hæfter den pågældende endvidere personligt for gæld, som opstår, mens den pågældende deltager i ledelsen. Det samme gælder en stråmand.

Retten kan efter anmodning undtage en bestemt ledelsespost fra forbuddet. Retten kan fastsætte betingelser for en sådan undtagelse fra forbuddet.

Skyldneren kan vedtage en konkurskarantæne med samme retsvirkninger.

Pålæg og vedtagelse af karantæne offentliggøres i et register på internettet. Der er oprettet en 24-timers telefonhotline, hvortil overtrædelser kan anmeldes.

Kapitel 5

Konkursrådets overvejelser

Konkursrådet skal efter kommissoriet af 15. januar 2009 overveje spørgsmålet om eventuelt at indføre regler om konkurskarantæne. Konkurskarantæne defineres i kommissoriet som det forhold, at en person, der er gået konkurs med en virksomhed eller er involveret i en selskabslikvidation, kan få forbud mod at stifte eller drive visse former for erhvervsvirksomhed i videre omfang end efter straffelovens regler om rettighedsfrakendelse i forbindelse med strafbart forhold.

Kapitlet falder i to hovedafsnit. I det første hovedafsnit (A) søger Konkursrådet at kortlægge problemets omfang, behovet for regler om konkurskarantæne og de relevante hensyn, som bør inddrages ved udformningen af regler herom. Der henvises til afsnit 1-3 nedenfor.

Det andet hovedafsnit (B) indeholder Konkursrådets overvejelser om udformningen af regler om konkurskarantæne. Der henvises til afsnit 4-9 nedenfor.

A. Problem, behov og hensyn

1. Problemets omfang

Konkursrådet skal efter kommissoriet søge at vurdere omfanget af problemet med konkursmisbrug/konkursrytteri, dvs. navnlig virksomhedsophør, der skyldes en uredelig udnyttelse af de gældende regler i selskabslovene om selskabers begrænsede hæftelse.

Konkursrådet er opmærksom på, at der i pressen flere gange har været oplysninger om, at en bestemt person kort tid efter et virksomhedsophør med et selskab med begrænset ansvar begynder tilsvarende virksomhed i et nyt selskab med begrænset ansvar, og at dette undertiden sker flere gange i træk og uden dækning af

gælden i det lukkede selskab. Konkursrådet har også modtaget henvendelser om sådanne sager.

Det er imidlertid vanskeligt ud fra sådanne enkeltsager at danne sig en kvalificeret mening om problemets omfang generelt set. Der er dog efter Konkursrådets opfattelse ikke tvivl om, at der i hvert fald forekommer nogle tilfælde af konkursmisbrug/konkursrytteri i den beskrevne forstand, som i praksis ikke fuldt ud imødegår af de gældende regler om straf, rettighedsfrakendelse og erstatningsansvar.

Konkursrådet har søgt at tilvejebringe nærmere oplysninger om problemets omfang, hvilket imidlertid har vist sig at være vanskeligt.

Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet (SØK) varetager for hele landet forretningerne vedrørende økonomiske forbrydelser, der har et særligt betydeligt omfang eller er led i organiseret kriminalitet mv. Straffesager om konkursmisbrug/konkursrytteri, der ikke har et særligt betydeligt omfang, behandles derimod i givet fald i de enkelte politikredse. SØK råder ikke over statistiske eller andre systematiske oplysninger om straffesager om konkursmisbrug/konkursrytteri. Hertil kommer, at nærmere oplysninger om antallet af straffesager om konkursmisbrug/konkursrytteri ikke i sig selv ville kunne afklare omfanget af konkursmisbrug/konkursrytteri, idet det må antages, at der forekommer tilfælde af konkursmisbrug/konkursrytteri, som af forskellige grunde ikke fører til en straffesag.

Der foreligger heller ikke statistiske oplysninger om, i hvor mange tilfælde der sker frakendelse af retten til at være stifter eller direktør eller medlem af bestyrelsen i et selskab med begrænset ansvar mv., jf. straffelovens § 79, stk. 2, 2. pkt. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har imidlertid oplyst, at der er ca. 90 personer, som aktuelt er omfattet af en sådan frakendelse af retten til at være stifter, direktør eller bestyrelsesmedlem i et selskab med begrænset ansvar mv. Dette kan sammenholdes med, at der er registreret ca. 200.000 selskaber med begrænset ansvar.

Justitsministeriet har i overensstemmelse med kommissoriet anmodet Rigsadvokaten om at vurdere, om muligheden for at nedlægge påstand om rettighedsfra-

kendelse i forbindelse med straffesager bør benyttes i videre omfang. Rigsadvokaten har herom udtalt følgende:

”Det fremgår af Rigsadvokatens Meddelelse 3/2002, at der inden tiltalerejsning og fremme af sagen til strafferetlig afgørelse skal ske forelæggelse for Rigsadvokaten i sager, hvor påstand om rettighedsfrakendelse efter straffelovens § 79 agtes nedlagt, eller hvor påstand bør overvejes.

Der er forelagt rigsadvokaturen et større antal sager vedrørende frakendelse af retten til at være stifter af eller direktør eller medlem af bestyrelsen i et selskab med begrænset ansvar, et selskab eller en forening, som kræver særlig offentlig godkendelse, eller en fond, jf. straffelovens § 79, stk. 2, 2. pkt. Sagerne, der indbyrdes er meget forskellige, vedrører som udgangspunkt mange forskellige former for økonomisk kriminalitet.

I praksis ses rettighedsfrakendelse efter straffelovens § 79, stk. 2, 2. pkt., i vid ustrækning at være anvendt overfor personer, der enten tidligere er dømt for ligetartet kriminalitet, eller som har begået massive berigelsesforbrydelser i forbindelse med forretning drevet i selskabsform.

Frakendelser i medfør af straffelovens § 79, stk. 2, 2. pkt., skal indberettes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, når der er truffet endelig afgørelse ved domstolene.

Det skal bemærkes, at Rigsadvokaturen ikke er i besiddelse af materiale, der er statistisk bearbejdet, vedrørende antallet af personer, der har mistet retten til at drive virksomhed eller er frakendt retten efter straffelovens § 79, stk. 2, 2. pkt., fordelt på de enkelte år eller fordelt på de forskellige former for virksomhed eller erhverv. Det kan dog oplyses, at Rigsadvokaten i de seneste 5 år har indberettet 26 sager til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen vedrørende 42 personer, der er blevet frakendt retten til at stifte og lede selskaber med begrænset ansvar.

Anklagemyndigheden foretager ved vurderingen af en straffesag, hvor der er mulighed for at frakende en person retten til at være stifter af eller direktør eller medlem af bestyrelsen i et selskab med begrænset ansvar, en konkret vurdering af faren for fremtidigt misbrug, og om en rettighedsfrakendelse skønnes at ville modvirke yderligere kriminalitet, og påser at adgangen til rettighedsfrakendelse benyttes i det omfang, som de enkelte sager giver anledning til.

I næsten samtlige de sager, hvor det overfor Rigsadvokaturen indstilles, at der nedlægges påstand om frakendelse af retten til at være stifter af eller direktør eller medlem af bestyrelsen i et selskab med begrænset ansvar mv., tiltrædes det, at der nedlægges en sådan påstand, og i hovedparten af de sager, hvor der nedlægges en frakendelsespåstand, frakender domstolene den domfældte retten i overensstemmelse med anklagemyndighedens påstand.

Det er således min opfattelse, at anklagemyndigheden som udgangspunkt nedlægger påstand om rettighedsfrakendelse, jf. straffelovens § 79, stk. 2, 2. pkt., i det omfang det er muligt efter de gældende regler.

Jeg kan tilføje, at de regionale statsadvokater har oplyst, at man ikke ved den løbende legalitetskontrol eller i øvrigt er stødt på sager, hvor der ikke var nedlagt påstand om rettighedsfrakendelse, og hvor der ifølge gældende praksis burde have været nedlagt påstand om frakendelse efter straffelovens § 79, stk. 2, 2. pkt.

Jeg vil dog foranledige, at der i Anklagemyndighedens Fagudvalg om Økonomisk Kriminalitet sker en drøftelse af mulighederne for nedlæggelse af frakendelsespåstand efter straffelovens § 79, stk. 2, 2. pkt.”

Konkursrådet har fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsen indhentet oplysninger om, hvorvidt der er mange ”gengangere” blandt de personer, der har været involveret i selskabslukninger ved konkurs eller tvangsopløsning, altså om der er mange personer, der er involveret i forskellige selskabers konkurs eller tvangsopløsning. Sådanne oplysninger er ikke umiddelbart tilgængelige, og det har derfor været nødvendigt at tilvejebringe et særligt sammenstillet dataudtræk fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsens registre.

Hovedprincippet har været, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har udsøgt de selskaber, der er gået konkurs eller begæret tvangsopløst i en 10-årig periode, og derefter sorteret udtrækket på personer, så der fremkommer en liste over, hvor mange af de pågældende selskaber den enkelte person har været involveret i som stifter, ledelsesmedlem (dvs. bestyrelsesmedlem eller direktør) eller revisor. Der er medtaget personer, der var registreret på selskabet inden for et år forud for afsigelsen af konkursdekretet eller beslutningen om tvangsopløsning. I sagens natur omfatter dataudtrækket ikke personer, der reelt har ledet et selskab uden at være registreret som bestyrelsesmedlem eller direktør i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Nærmere oplysninger om dataudtrækket og de oplysninger, der fremgår heraf, er medtaget som *bilag 1*.

Dataudtrækket viser blandt andet, at når man ser på, hvilke selskaber der er gået konkurs over en 10-årig periode, er der en del personer, der inden for det sidste år før konkursen har været bestyrelsesmedlem eller direktør i et større antal konkursramte selskaber. Når der ses bort fra personer, som Konkursrådet er bekendt

med driver erhverv med salg af skuffeselskaber, kan oplysningerne herom sammenfattes som følger:

Antal selskaber	Antal personer
30-49	17
20-29	28
11-19	126
8-10	205
6-7	411
5	428

Tabellen skal forstås på den måde, at der var 17 personer, som var bestyrelsesmedlem eller direktør i mellem 30 og 49 forskellige selskaber, som gik konkurs inden for en 10-årig periode. En tilsvarende tabel for selskaber, der er tvangsopløst inden for en 10-årig periode, ser således ud:

Antal selskaber	Antal personer
30-49	2
20-29	9
11-19	31
8-10	29
6-7	97
5	128

Som nævnt har Konkursrådet i tabellerne ovenfor ikke medtaget personer, som Konkursrådet er bekendt med driver erhverv med salg af skuffeselskaber. Dette skyldes, at et ("ægte") skuffeselskab er karakteriseret ved ikke at have haft nogen drift, og at en konkurs eller tvangsopløsning, der finder sted efter salget af skuffeselskabet, derfor som hovedregel ikke kan skyldes forhold hos de personer, der var registreret som bestyrelsesmedlem eller direktør før salget af skuffeselskabet. Når personer, der driver erhverv med salg af skuffeselskaber, figurerer i toppen af oversigten over personer involveret i mange selskabers konkurser (jf. *bilag 1*), må det således efter Konkursrådets opfattelse skyldes, at de pågældende selskaber er gået konkurs eller begæret tvangsopløst mindre end et år efter, at skuffeselskabet er blevet solgt (idet oversigten omfatter personer, der inden for det se-

neste år før konkursen eller begæringen om tvangsopløsningen var registreret som bestyrelsesmedlem eller direktør i selskabet).

Konkursrådet bemærker, at afgrænsningen til personer, der har været bestyrelsesmedlem eller direktør op til et år før konkursen eller begæringen om tvangsopløsning, også uden for tilfælde af salg af skuffeselskaber indebærer, at der vil være medtaget personer, som ikke har haft nogen indflydelse på selskabet i den periode, hvor de forhold opstod, som førte til konkursen eller tvangsopløsningen.

Konkursrådet bemærker endvidere, at det forhold, at en person inden for en 10-årig periode har været bestyrelsesmedlem eller direktør i flere selskaber, der er gået konkurs, ikke nødvendigvis kan betegnes som konkursmisbrug/konkursrytteri. Et selskab kan gå konkurs, uden at det skyldes uforsvarlig forretningsførelse eller lignende, og det vil også kunne forekomme flere gange i træk inden for en så forholdsvis lang periode som 10 år. Selv hvis der er tale om mange konkurser (f.eks. mere end 10 over en 10-årig periode), kan man ikke uden videre ud fra selve antallet af konkursramte selskaber slutte, at der er tale om konkursmisbrug/konkursrytteri. Navnlig i koncernforhold kan flere og efter omstændighederne mange selskabers konkurs inden for en kort periode reelt være udtryk for ét økonomisk sammenbrud, som kan være forårsaget af andre omstændigheder end uforsvarlig forretningsførelse.

Konkursrådet har på denne baggrund overvejet, om mere dybtgående undersøgelser ville kunne give mere præcise oplysninger om omfanget af konkursmisbrug/konkursrytteri. Konkursrådet har navnlig overvejet, om det ville kunne belyses, i hvor mange konkursboer der er tale om personer, som går igen, eventuelt inden for en kortere periode, og om der i givet fald er taget skridt til at rejse erstatningssag eller straffesag mod de pågældende, herunder eventuelt med påstand om rettighedsfrakendelse.

Det er imidlertid Konkursrådets vurdering, at sådanne oplysninger ikke kan fremskaffes fra eksisterende registre eller statistikker, og at det derfor i givet fald ville være nødvendigt at foretage en manuel gennemgang af et større antal konkursboer. En sådan undersøgelse ville kræve en betydelig arbejdsindsats og måtte også forventes at kunne tage ganske lang tid. Under hensyn hertil og til det for-

ventede mulige udbytte af en sådan eventuel undersøgelse har Konkursrådet afstået fra at søge at få iværksat en sådan større undersøgelse.

Sammenfattende er det imidlertid Konkursrådets opfattelse, at de tilgængelige oplysninger viser, at konkursmisbrug/konkursrytteri forekommer i et omfang, der ikke kan anses som uvæsentligt. Der foreligger dog ikke oplysninger, som gør det muligt at opgøre f.eks. antallet af tilfælde eller størrelsen af de samlede tab.

2. Behovet for regler om konkurskarantæne

På baggrund af overvejelserne ovenfor om omfanget af problemet med konkursmisbrug/konkursrytteri (forstået som virksomhedsophør, der skyldes en uredelig udnyttelse af de gældende regler i selskabslovene om selskabers begrænsede hæftelse) har Konkursrådet overvejet, om der er behov for regler om konkurskarantæne, dvs. om, at en person, der er gået konkurs med en virksomhed eller er involveret i en selskabslikvidation, kan få forbud mod at stifte eller drive visse former for erhvervsvirksomhed i videre omfang end efter straffelovens regler om rettighedsfrakendelse i forbindelse med strafbart forhold.

Konkursrådet finder, at der er et behov for at supplere straffelovens regler om rettighedsfrakendelse i forbindelse med en dom for et strafbart forhold med regler om forbud mod fortsat erhvervsmæssig virksomhed, hvis den pågældende gennem groft uforsvarlig forretningsførelse har påført andre tab, også selv om der ikke under en straffesag er ført bevis for, at der er begået strafbare forhold.

Det kan således være vanskeligt under en straffesag at føre bevis for den pågældendes forsæt, selv om der objektivt set har været tale om groft uforsvarlig forretningsførelse. Endvidere er straffesager om økonomisk kriminalitet erfaringsmæssigt tidskrævende at efterforske og i givet fald gennemføre ved retten, og der kan derfor også i tilfælde, hvor der gennemføres en straffesag, være behov for at gribe ind på et tidligere tidspunkt, før straffesagen er endeligt afgjort.

Konkursrådet kan således tilslutte sig det, der er anført i kommissoriet om, at straffelovens regler om rettighedsfrakendelse er et effektivt redskab, når det

anvendes, men at det i praksis ofte kan være vanskeligt at gennemføre en sådan sag ved domstolene meget hurtigt, og at der ofte vil kunne være en række vanskeligheder for anklagemyndigheden med at føre de nødvendige beviser for, at der er foregået noget strafbart, som kan give grundlag for rettighedsfrakendelse.

Det er Konkursrådets vurdering, at behovet for indgriben vil være størst i forhold til erhvervsmæssig virksomhed uden personlig hæftelse, dvs. hvor virksomheden drives i selskabsform med begrænset hæftelse (i praksis navnlig aktie- og anpartsselskaber). Behovet må desuden antages at være størst i mindre selskaber, dvs. hvor selskabet har et forholdsvis lille kapitalgrundlag og forholdsvis få ansatte. I praksis vil der endvidere ofte være tale om selskaber, der går ned efter en meget kort driftsperiode, ofte mindre end et år, således at selskabet slet ikke når at udarbejde sin første årsrapport, før det bliver erklæret konkurs eller begæres tvangsopløst.

Konkursrådet bemærker, at stråmandsvirksomhed udgør en særlig udfordring i forhold til en effektiv indgriben mod groft uforsvarlig forretningsførelse. En karantæne, der kun rammer stråmanden, vil ikke være effektiv, hvis den reelle bagmand fortsætter med at drive erhvervsmæssig virksomhed med en ny stråmand som frontfigur, eventuelt i et nyt selskab.

3. Relevante hensyn ved udformning af regler om konkurskarantæne

Konkursrådet er i det foregående kommet frem til, at konkursmisbrug/konkursrytteri forekommer i et omfang, der ikke kan anses som uvæsentligt, og at der er et behov for at supplere straffelovens regler om rettighedsfrakendelse med regler om konkurskarantæne.

I dette afsnit overvejer Konkursrådet, hvilke hensyn der bør indgå i overvejelserne om den nærmere udformning af sådanne regler om konkurskarantæne.

Det fremgår direkte af kommissoriet, at Konkursrådet bør lægge til grund, at det må kræve meget stærke grunde at forbyde en person at drive lovlig erhvervs-

virksomhed eller at drive den i visse former, før der foreligger dom for et strafbart forhold. Omvendt bør der lægges vægt på, at en eventuel karantæneordning i givet fald bliver mere virkningsfuld, jo tidligere karantænen kan besluttes. Konkursrådet bør i givet fald også være opmærksom på forholdet mellem en sag om konkurskarantæne og en sideløbende eller efterfølgende straffesag. Konkursrådet bør endvidere blandt andet inddrage iværksætterhensyn.

Forbrugerhensyn tilsiger, at det skal være muligt at ”komme efter” erhvervsdrivende, der populært sagt har snydt forbrugere, og samtidig forhindre, at de pågældende hurtigt begynder tilsvarende (groft uforsvarlig) virksomhed under et nyt navn, i et nyt selskab osv. Tilsvarende gælder hensynet til at beskytte andre erhvervsdrivende mod tab og mod illoyal konkurrence. Omvendt tilsiger hensynet til (lovlydige) erhvervsdrivende og hensynet til at fremme en iværksætterkultur i Danmark, at en karantæne ikke indtræder automatisk f.eks. efter en eller et bestemt antal konkurser inden for en vis periode, men kun efter en konkret vurdering af, at den pågældendes forretningsførelse har været groft uforsvarlig.

Som anført i kommissoriet bør der ved vurderingen af, om der foreligger groft uforsvarlig forretningsførelse, også inddrages hensynet til iværksættere. Iværksættere driver ofte flere virksomheder sideløbende og kan have op til flere konkurser bag sig. Der er således eksempler på, at personer også uden formel uddannelse via virksomhedsdrift – og den deraf følgende risiko for konkurs – har lært sig drift og forretningsførelse af virksomheder. Det er således i nogle tilfælde først efter flere forsøg med forskellige virksomheder, at de opnår succes og skaber vækstvirksomheder. Regeringen har gennem flere år arbejdet for at fremme iværksætterkulturen og lysten til at drive egen virksomhed.

Iværksættere kan være entreprenante personer, som kan bidrage til samfundet. Årsagerne til manglende succes med drift af en virksomhed kan være mange, herunder f.eks. ugunstige markedsvilkår, manglende kompetence eller manglende finansiering af driften. Det er vigtigt, at regler om konkurskarantæne ikke hæmmer lysten og muligheden for at drive virksomhed i Danmark.

Det bliver på denne baggrund et væsentligt spørgsmål, hvor meget der skal til for at pålægge en karantæne, eller med andre ord, hvad der udgør ”groft uforsvarlig forretningsførelse”.

Sammenfattende foreligger der efter Konkursrådets opfattelse flere og til dels modstridende hensyn, som må afvejes over for hinanden i overvejelserne om udformningen af regler om konkurskarantæne. Konkursrådet vender løbende tilbage hertil i det følgende hovedafsnit (B), som indeholder rådets overvejelser om den nærmere udformning af regler om konkurskarantæne.

B. Udformningen af regler om konkurskarantæne

Konkursrådet finder, at der er et behov for at supplere straffelovens regler om rettighedsfrakendelse med regler om konkurskarantæne, jf. nærmere afsnit 1-3 ovenfor.

I dette hovedafsnit overvejer Konkursrådet den nærmere udformning af sådanne regler om konkurskarantæne.

Det fremgår af kommissoriet, at Konkursrådet bør overveje, hvilke betingelser der i givet fald bør gælde for at træffe beslutning om konkurskarantæne, og hvilke betingelser der bør gælde for at få karantænen ophævet igen. Konkursrådet bør endvidere blandt andet overveje, hvem der i givet fald skal kunne rejse en sag om konkurskarantæne, og hvilken instans der skal tage stilling til spørgsmålet.

Konkursrådet overvejer i det følgende, hvilke betingelser der bør gælde for at pålægge konkurskarantæne (afsnit 4), hvilke retsvirkninger der skal være forbundet med konkurskarantæne (afsnit 5), og hvem der skal kunne begære henholdsvis træffe afgørelse om konkurskarantæne (afsnit 6). Konkursrådet overvejer endvidere spørgsmålet om håndhævelse mv. af konkurskarantæne (afsnit 7) og forholdet til straffelovens regler om rettighedsfrakendelse (afsnit 8) og til andre regler om retsvirkningerne af konkurs (afsnit 9).

4. Betingelser for at pålægge konkurskarantæne

4.1. Omfattede virksomhedsophør

Konkursrådet har overvejet, hvilke virksomhedsophør der bør være omfattet af regler om konkurskarantæne.

Konkursrådet finder, at regler om konkurskarantæne i hvert fald bør omfatte personer, som har ledet et selskab med begrænset ansvar, der er gået konkurs. Dette må således anses for selve kerneområdet for, hvornår der kan være behov for at gribe ind over for konkursmisbrug/konkursrytteri.

Selskaber, der begæres tvangsopløst, bør efter Konkursrådets opfattelse kun være omfattet af regler om konkurskarantæne, hvis selskabet erklæres konkurs. Konkursrådet lægger herved navnlig vægt på, at gennemførelsen af en sag om konkurskarantæne forudsætter, at der tilvejebringes det fornødne faktuelle grundlag herfor, og dette vil efter Konkursrådets opfattelse i praksis mest hensigtsmæssigt kunne ske under en konkursbehandling. Konkursrådet forudsætter i den forbindelse, at skifteretten i de tvangsoplningsboer, hvor skifteretten kommer i besiddelse af oplysninger, der tyder på, at medlemmer af ledelsen kan have gjort sig skyldige i groft uforsvarlig forretningsførelse, vil tage selskabet under konkursbehandling, således at forholdene kan blive undersøgt nærmere.

Konkursrådet er således opmærksom på, at rådets forslag indebærer, at det vil få større betydning end i dag, om et insolvent selskab, der begæres tvangsopløst, opløses uden konkurs eller tages under konkursbehandling. Betydningen af en ensartet praksis ved skifteretterne på dette punkt bliver dermed også større, idet en eventuel forskellig praksis ved forskellige skifteretter ville have som konsekvens, at mulighederne for i praksis at pålægge konkurskarantæne, efter at et selskab er begæret tvangsopløst, ville afhænge af, ved hvilken skifteret sagen blev behandlet.

På denne baggrund har Konkursrådet fundet anledning til at fremhæve, hvad der efter rådets opfattelse normalt kan betragtes som ”god praksis” for skifteretternes behandlingen af en begæring om tvangsopløsning af et selskab.

Skifteretten bør af egen drift tage selskabet under konkursbehandling, hvis selskabet er insolvent og der enten er aktiver i selskabet eller er grund til mistanke om ulovligheder. Hvis ledelsen udebliver fra møde i skifteretten og skifteretten ikke har tilstrækkelige oplysninger til at vurdere, om det beskrevne grundlag for konkursbehandling foreligger, bør skifteretten, før den i givet fald opløser selskabet uden yderligere behandling efter en analogi af konkurslovens § 143, enten udmelde en likvidator med henblik på, at denne undersøger forholdene, eller udsætte sagen på fornyet indkaldelse af selskabets ledelse. Hvis ledelsen opholder sig i udlandet, bør skifteretten eller likvidator normalt forsøge at indhente en skriftlig redegørelse fra ledelsen og bør også kontakte selskabets eventuelle revisor. Skifteretten eller likvidator bør endvidere eventuelt kontakte kendte fordringshavere og bør desuden indhente skatteinformationer for selskabet (såkaldte R75-oplysninger) fra SKAT. Skifteretten eller likvidator bør endelig normalt indhente en fuldstændig udskrift fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsen vedrørende hver af de personer, der har haft tilknytning til selskabet. Kun hvis skifteretten på dette grundlag fortsat ikke har oplysninger, der viser, at selskabet har aktiver, eller som giver anledning til konkret mistanke om ulovligheder – og skifteretten skønner, at en likvidator ikke kan tilvejebringe yderligere oplysninger – bør skifteretten efter Konkursrådets opfattelse i givet fald slutte tvangsopløsningen efter en analogi af konkurslovens § 143. Konkursrådet bemærker i den forbindelse, at der ved nogle skifteretter (f.eks. Sø- og Handelsretten) er praksis for, at en tvangsopløsning ikke kan slutes efter en analogi af konkurslovens § 143, når der er udpeget en likvidator, idet likvidator i så fald enten vil skulle gennemføre en solvent likvidation eller indgive konkursbegæring. Ved disse skifteretter opstår spørgsmålet om at slutte tvangsopløsningen efter en analogi af konkurslovens § 143 således ikke i de tilfælde, hvor der er udpeget en likvidator.

I de tilfælde, hvor en repræsentant for selskabets ledelse møder i skifteretten, bør skifteretten udspørge den pågældende nærmere om selskabets forhold. Det vil i den forbindelse normalt være hensigtsmæssigt at søge at få belyst følgende spørgsmål:

- Hvem ejer aktierne eller anparterne i selskabet?
- Er selskabet eller ejerne forbundet med andre selskaber?
- Hvordan er aktie- eller anpartskapitalen tilvejebragt?

- Hvilken relation har den mødende til ejeren eller ejerne?
- Er selskabet fortsat i drift?
- Hvad har selskabet beskæftiget sig med?
- Hvad er årsagen til, at selskabet er begæret tvangsopløst?
- Ejer selskabet aktiver?
- Hvad er der sket med aktiverne ifølge det seneste regnskab?
- Har selskabet ydet lån og i givet fald til hvem?
- Foreligger der mistænkelige dispositioner, herunder omstødelige forhold?
- Hvor stor er selskabets gæld?
- Hvem er hovedfordringshaverne?
- Er der sket bogføring, og hvor er selskabets bilag?

En person, der leder et selskab, vil typisk en vis tid i forvejen kunne forudsige, at selskabet vil gå konkurs, og det vil derfor være nødvendigt at medtage ikke blot personer, der leder selskabet på det tidspunkt, hvor selskabet tages under konkursbehandling, men også personer, der i en vis tid forud herfor har ledet selskabet. I modsat fald ville en person kunne undgå at blive omfattet af regler om konkurskarantæne ved at udtræde af ledelsen kort tid før selskabets konkurs.

Konkursrådet foreslår, at regler om konkurskarantæne skal omfatte personer, der inden for det seneste år før fristdagen har været medlem af ledelsen i selskabet. Konkursrådet er opmærksom på, at en sådan fast etårsfrist indebærer, at reglerne vil komme til at omfatte personer, som ikke bør pålægges karantæne, og at der omvendt vil være personer, som falder uden for reglerne, selv om de pågældende for så vidt har handlet på en måde, som i øvrigt kunne begrunde, at de pålægges karantæne.

Konkursrådet finder imidlertid, at en fast tidsfrist giver færre ulemper end f.eks. en mere skønsmæssig vurdering. Når tidsfristen fastsættes så lang som et år og regnes fra fristdagen, vil det efter Konkursrådets opfattelse være sjældent, at en person, der som medlem af ledelsen gennem groft uforsvarlig forretningsførelse har medvirket til, at andre har lidt tab, ikke fanges af regelsættet. Det ville forudsætte, at den pågældende udtrådte af ledelsen, fordi den pågældende forudså, at selskabet ville gå konkurs med en fristdag, der lå mere end et år ud i fremtiden.

Hvis der virkelig går så lang tid, har det formodningen imod sig, at den pågældendes forhold har sammenhæng med konkursen.

Konkursrådet foreslår dog, at hvis der er tale om et selskab, der var under tvangsopløsning, da konkursen indtrådte, bør etårsfristen i alle tilfælde regnes fra dagen for beslutningen om tvangsopløsning af selskabet, dvs. uanset om rekonstruktionsbehandling eller konkurs begæres eller indledes inden tre måneder efter denne beslutning, således at datoen for beslutningen er fristdag i medfør af konkurslovens § 1, stk. 1, nr. 3.

Konkursrådet er opmærksom på, at stråmandsvirksomhed udgør en særlig udfordring i den forbindelse. Det er imidlertid efter rådets opfattelse mere et spørgsmål om håndhævelse (jf. herom afsnit 7 nedenfor) end om reglernes anvendelsesområde. Reglerne bør omfatte medlemmer af ledelsen, hvad enten disse er registreret som sådanne i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system eller ikke.

For så vidt angår personer, som ikke bør holdes ansvarlige for selskabets konkurs, selv om de har været en del af ledelsen inden for det seneste år før fristdagen, finder Konkursrådet, at det skal være de øvrige betingelser for karantæne, herunder navnlig betingelsen om ”groft uforsvarlig forretningsførelse” (jf. afsnit 4.2 nedenfor), der sikrer, at sådanne personer ikke pålægges karantæne.

Som et typisk eksempel kan nævnes personer, der driver erhverv med salg af skuffeselskaber. Hvis skuffeselskabet ikke har drevet virksomhed før salget (dvs. hvis der er tale om et ”ægte” skuffeselskab) og den hidtidige ledelse af skuffeselskabet ikke har nogen anden forbindelse til køberen end selve salget af selskabet, vil den hidtidige ledelse som hovedregel ikke have handlet uforsvarligt, uanset hvor hurtigt efter salget selskabet går konkurs. Et eventuelt uforsvarligt forhold vil således alene kunne angå selve salget, f.eks. hvis sælgeren har modtaget oplysninger om køberen af en sådan belastende karakter, at de bør give sælgeren anledning til nærmere undersøgelse, før salget gennemføres.

Som et andet typisk eksempel kan nævnes et professionelt bestyrelsesmedlem, der på foranledning af en fordringshaver (f.eks. en bank) indtræder i bestyrelsen for en virksomhed i økonomiske vanskeligheder med henblik på at søge virksomheden rekonstrueret. I en sådan situation vil det pågældende bestyrelsesmed-

lem som altovervejende hovedregel ikke have handlet uforsvarligt, uanset om virksomheden senere går konkurs.

Konkursrådet har overvejet, om karantæne også bør kunne pålægges på grundlag af rekonstruktionsbehandling, men finder ikke grundlag herfor.

Hvis rekonstruktionsbehandlingen ikke afsluttes med en tvangsakkord, vil skyldnerens bo som altovervejende hovedregel blive taget under konkursbehandling, og karantæne vil i så fald kunne pålægges på grundlag heraf. Konkursrådet foreslår som nævnt, at tidsperioden for, hvilke ledelsesmedlemmer der omfattes af reglerne om karantæne, regnes fra fristdagen. Fristdagen i en konkurs, der følger efter en rekonstruktionsbehandling, vil være dagen for indleveringen af begæringen om rekonstruktionsbehandling, så den tid, der medgår til rekonstruktionsbehandlingen, vil ikke give problemer i forhold til den etårsfrist, som Konkursrådet foreslår.

Hvis rekonstruktionsbehandlingen afsluttes med en tvangsakkord, vil fordringshaverne ganske vist have lidt et tab, og det kan ikke udelukkes, at en medvirkende årsag har været ledelsens groft uforsvarlige forretningsførelse. Samtidig har fordringshaverne imidlertid vedtaget tvangsakkorden ved en afstemning, og dels derfor, dels af hensyn til formålet med rekonstruktionsbehandlingen – dvs. at bidrage til videreførelse af levedygtige, men insolvente virksomheder – finder Konkursrådet det mest hensigtsmæssigt, at rekonstruktionsbehandling i sig selv ikke kan føre til en karantæne. Hvis rekonstruktionsbehandlingen fører videre til en konkurs, bør reglerne om karantæne derimod kunne anvendes på samme måde som ved andre konkurser.

Konkursrådet har endvidere overvejet, om en personlig konkurs skal være omfattet af regler om konkurskarantæne. På den ene side vil den pågældende i denne situation ikke kunne siges at have misbrugt reglerne om begrænset selskabshæftelse. På den anden side vil fordringshaverne også i denne situation kunne have lidt et tab som følge af den pågældendes groft uforsvarlige forretningsførelse. Ud fra hensynet til at forebygge fremtidige tab finder Konkursrådet, at mest taler for, at også en personlig konkurs skal kunne udløse karantæne. Det forudsætter dog naturligvis, at de øvrige betingelser er opfyldt, herunder navnlig betingelsen om groft uforsvarlig forretningsførelse, jf. afsnit 4.2 nedenfor. Karantæne vil således

kun kunne komme på tale, hvis den konkursramte har været selvstændig erhvervsdrivende.

Ud fra samme betragtninger bør regler om konkurskarantæne også omfatte konkurs i en sammenslutning, hvori en eller flere deltagere hæfter personligt for sammenslutningens forpligtelser. Dette har ikke selvstændig betydning i forhold til de fuldt ansvarlige deltagere, eksempelvis interessenter og komplementarer, eftersom et interessentskab eller kommanditselskab først kan tages under konkursbehandling, når de fuldt ansvarlige deltagere er erklæret konkurs. Det har imidlertid betydning for medlemmer af ledelsen af sådanne selskaber, som ikke samtidig er fuldt ansvarlige deltagere.

Reglerne bør endvidere også omfatte personer, der har deltaget i ledelsen af en personligt drevet virksomhed, som ejes af en anden person. Dette vil blandt andet omfatte personer, der leder en virksomhed, som ejes af den pågældendes ægtefælle eller samlever eller af et andet familiemedlem.

Konkursrådet har endelig overvejet, om gældssanering i sig selv (dvs. uden at den pågældende eller et selskab, som den pågældende har deltaget i ledelsen af, er under konkurs) skal kunne føre til karantæne. Konkursrådet finder ikke grundlag herfor. Konkursrådet lægger herved blandt andet vægt på, at gældssanering i almindelighed ikke kan meddeles, hvis skyldneren har handlet uforsvarligt i økonomiske anliggender, jf. konkurslovens § 197, stk. 2, nr. 2.

Sammenfattende finder Konkursrådet således, at regler om konkurskarantæne bør omfatte fysiske personer, der selv er gået konkurs, eller som inden for det seneste år før fristdagen formelt eller reelt har været medlem af ledelsen i en sammenslutning (selskab mv.), der er gået konkurs, eller i en personligt drevet virksomhed, hvis ejer er gået konkurs.

Konkursrådet er opmærksom på, at forslaget indebærer, at konkurskarantæne kun kan pålægges i tilfælde, hvor konkursboet behandles i Danmark, hvilket forudsætter, at skyldneren har centeret for sine hovedinteresser i Danmark. Et udenlandsk selskab med en dansk filial vil således kun kunne tages under konkursbehandling i Danmark, hvis selskabet undtagelsesvis har centeret for sine hovedin-

teresser i Danmark, hvilket i praksis typisk vil forudsætte, at selskabet ikke driver nogen form for virksomhed i sit vedtægtsmæssige hjemland.

Konkursrådet har overvejet, om det ville være muligt i Danmark at gennemføre en sag om konkurskarantæne mod et medlem af ledelsen af en dansk filial af et udenlandsk selskab, der ikke har centeret for sine hovedinteresser i Danmark. Konkursrådet finder imidlertid, at en sådan selvstændig dansk sag om konkurskarantæne næppe ville kunne gennemføres i praksis, medmindre det skete som led i et internationalt samarbejde mellem myndighederne i selskabets hjemland og de danske myndigheder.

Konkursrådet finder på nuværende tidspunkt ikke grundlag for at overveje spørgsmålet om et sådant internationalt samarbejde om konkurskarantæne nærmere. Hvis der måtte vise sig et stort behov for det, vil spørgsmålet i givet fald kunne tages op igen på et senere tidspunkt, når der er opnået et erfaringsgrundlag med anvendelsen af regler om konkurskarantæne. Konkursrådet har i den forbindelse også lagt vægt på, at rådets forslag allerede tager højde for den mest oplagte omgåelsesmulighed – at oprette et udenlandsk selskab, som udelukkende driver virksomhed i Danmark – idet et sådant selskab i givet fald vil kunne erklæres konkurs i Danmark, således at de foreslåede regler om konkurskarantæne vil kunne bringes i anvendelse.

4.2. Groft uforsvarlig forretningsførelse

Konkursrådet finder, at de personer, der er omfattet af regler om konkurskarantæne, skal kunne pålægges karantæne, hvis de har gjort sig skyldige i groft uforsvarlig forretningsførelse i deres ledelse af virksomheden.

Konkursrådet har overvejet, hvor streng en vurdering der bør anlægges. Afvejningen af hensynet til forbrugere og andre fordringshavere over for hensynet til erhvervsdrivende, herunder iværksættere, kan i den forbindelse være vanskelig, jf. afsnit 3 ovenfor. Blandt andet under hensyn til de alvorlige betænkeligheder, der tidligere har været anført (jf. *kapitel 3*, afsnit 1), og at det som anført i kommissoriet må kræve meget stærke grunde at forbyde en person at drive lovlig erhvervsvirksomhed, er det efter en samlet vurdering Konkursrådets opfattelse, at konkurskarantæne kun bør anvendes i tilfælde, der både i objektiv og subjektiv

henseende kan betegnes som grove og har karakter af misbrug af reglerne. Som nærmere beskrevet i det følgende er der tale om forhold, hvor gerningsindholdet i en straffelovsbestemmelse (i modsætning til en særlovsbestemmelse) typisk objektivt vil være realiseret, og hvor den pågældende vil have udvist grov uagtsomhed.

Der vil være tale om en skønsmæssig vurdering, som i sidste ende må foretages af den myndighed, der pålægger karantænen (dvs. efter Konkursrådets forslag skifteretten, jf. afsnit 6 nedenfor).

I vurderingen vil navnlig indgå, om konkursen har ført til betydelige tab for fordringshaverne, og om konkursen må antages at skyldes, at ledelsen f.eks. har taget uacceptable risici, eller om konkursen i væsentligt omfang kan henføres til ydre omstændigheder, eksempelvis den almindelige konjunkturudvikling eller pludselige, væsentlige ændringer i virksomhedens indtjeningssevne som følge af ny lovgivning, væsentligt ændret konkurrencesituation (f.eks. en ny konkurrent), væsentligt forøgede omkostninger (f.eks. stærkt stigende oliepris) eller en væsentligt ændret afsætningssituation (f.eks. tab af en storkunde). Også interne forhold hos virksomheden kan have medvirket til konkursen, uden at ledelsen nødvendigvis har handlet groft uforsvarligt. Som eksempel kan nævnes, at virksomheden mister en eller flere centrale medarbejdere (til en konkurrent eller som følge af sygdom eller død).

Det bør ikke være en betingelse for konkurskarantæne, at der kan påvises årsagssammenhæng mellem den groft uforsvarlige forretningsførelse og konkursen, men hvis det f.eks. er åbenbart, at konkursen skyldes andre, ydre omstændigheder, vil det være et element, der i den samlede vurdering taler imod at pålægge konkurskarantæne.

Vurderingen af, om der foreligger groft uforsvarlig forretningsførelse, bør foretages i forhold til virksomhedens økonomiske forhold (i bred forstand). Det drejer sig således navnlig om dispositioner med hensyn til virksomhedens kapitalgrundlag, låneoptagelse, bogføring, økonomistyring og regnskabsaflæggelse og om større økonomiske dispositioner med hensyn til virksomhedens drift eller udvikling. I vurderingen kan også indgå, om virksomheden generelt har overholdt sine pligter til angivelse og afregning af moms og A-skat mv.

Derimod vil det som udgangspunkt ikke have betydning for spørgsmålet om konkurskarantæne, om virksomheden i øvrigt overholder lovgivningen, eksempelvis markedsføringsloven, konkurrenceloven, arbejdsmiljøloven, miljøbeskyttelsesloven, naturbeskyttelsesloven, dyreværnsloven osv. Mere systematiske og omfattende overtrædelser af lovgivningen, som indebærer en nærliggende risiko for, at virksomheden pådrager sig store økonomiske forpligtelser (set i forhold til virksomhedens kapitalgrundlag), vil dog kunne indgå i vurderingen af spørgsmålet om konkurskarantæne.

Groft uforsvarlig forretningsførelse vil som udgangspunkt ikke foreligge i tilfælde, der snarere må anses for forretningsmæssig udygtighed. Som eksempel kan nævnes, at en virksomhed lider et stort tab på grund af fejlkalkulering af et tilbud. Efter Konkursrådets opfattelse bør regler om konkurskarantæne således ikke være møntet på den blot udygtige erhvervsdrivende, heller ikke når en person flere gange efter hinanden går konkurs med en virksomhed på grund af, hvad der må betegnes som forretningsmæssig udygtighed. I relation til iværksættere bør der også tages hensyn til, at disse ofte er optimistiske i forhold til den virksomhed, de driver, og derfor ikke altid har det samme reaktionsmønster som andre, der driver virksomhed.

Det betyder dog ikke, at forhold, der alene skyldes udygtighed, aldrig kan udgøre groft uforsvarlig forretningsførelse. Den udygtighed, der ikke i sig selv bør kunne føre til konkurskarantæne, er udygtighed med hensyn til f.eks. tilrettelæggelsen af virksomhedens produktion og markedsføring, fastsættelse af priser og vilkår osv. Groft uforsvarlig adfærd i form af f.eks. i forhold til virksomhedens kapitalgrundlag betydelige køb på kredit eller forudbetalinger fra kunder kombineret med manglende bogføring i en længere periode og/eller helt utilstrækkelig økonomistyring må derimod normalt anses som groft uforsvarlig forretningsførelse, uanset om der er tale om manglende vilje eller manglende evne hos den pågældende virksomheds ledelse til at drive virksomheden økonomisk forsvarligt. Som eksempel kan nævnes den sag, der er omtalt i *kapitel 2*, afsnit 4, hvor en rejsebureauvirksomhed med en egenkapital ved etableringen på 1 mio. kr. finansierede driften ved forudbetalinger fra kunderne og i løbet af 9 måneder oparbejdede et underskud på 38 mio. kr., navnlig fordi virksomheden i væsentligt omfang solgte rejser til priser, som end ikke dækkede de direkte omkostninger til fly og hotel.

Hvis der er tale om en mindre nystartet virksomhed og den pågældende ikke tidligere er gået konkurs med en virksomhed, bør der dog anlægges en mere lempelig vurdering.

Konkursrådet har overvejet, om det generelle kriterium groft uforsvarlig forretningsførelse bør suppleres med en opregning i loven af typiske eksempler herpå. En sådan opregning ville kunne bidrage til forudsigelighed og en mere ensartet anvendelse af reglerne om konkurskarantæne ved de forskellige skifteretter. En sådan opregning ville endvidere kunne lette arbejdet med at undersøge, om der er grundlag for at rejse sag om konkurskarantæne, og begrænse omfanget af en sag om konkurskarantæne. Opregningen kunne f.eks. baseres på konkurslovens § 231 a, stk. 2, nr. 1, hvorefter gældssanering efter konkurslovens kapitel 29 (gældssanering i konkurs) i almindelighed er udelukket, hvis ledelsen i ikke uvæsentligt omfang har tilsidesat sine forpligtelser med hensyn til bogføring, momsafregning, indeholdelse og afregning af A-skat og indsendelse af oplysninger til offentlige myndigheder.

Konkursrådet finder imidlertid uanset disse mulige fordele, at en sådan opregning i loven af eksempler på groft uforsvarlig adfærd ikke vil være hensigtsmæssig. Efter Konkursrådets opfattelse ville en sådan opregning kunne føre til, at der blev lagt for stor vægt på, hvad der ud fra en overordnet betragtning objektivt set som udgangspunkt ville kunne anses for groft uforsvarligt, frem for på en samlet vurdering af sagens omstændigheder. Konkursrådet lægger i den forbindelse også vægt på, at konkurskarantæne efter rådets opfattelse bør være målrettet mod personer, der må antages bevidst eller i øvrigt på grov måde at have tilsidesat almindelige krav til at drive selvstændig erhvervsvirksomhed. Det er således ikke hensigten, at konkurskarantæne skal anvendes, hvis der først og fremmest har været tale om manglende evner til at drive selvstændig erhvervsvirksomhed.

Selv om Konkursrådet således ikke foreslår en sådan detaljeret lovregulering af uforsvarlighedsvurderingen, bør det dog stadig kunne indgå i den samlede vurdering, hvis den pågældende f.eks. i væsentligt omfang har tilsidesat sine forpligtelser med hensyn til angivelse af moms eller A-skat eller gennem længere tid ikke har afregnet moms eller A-skat. Det samme gælder, hvis den pågældende på grov måde har tilsidesat sine forpligtelser med hensyn til bogføring, eksempelvis ved gennem længere tid slet ikke at bogføre. Heri ligger også, at det normalt ikke i

sig selv vil kunne begrunde en konkurskarantæne, hvis virksomheden alene har tilsidesat pligter til bogføring og angivelse af moms eller A-skat i den sidste korte periode, før virksomhedens drift ophørte, eller før virksomheden blev taget under rekonstruktionsbehandling eller konkursbehandling. Der bør også ske en generel inddragelse af hensynet til iværksættere i forhold til dette, jf. herved de tidligere beskrevne karakteristika for iværksættere.

Groft uforsvarlig forretningsførelse kan også bestå i manglende udøvelse af ledelsesbeføjelser. Det kan f.eks. være et bestyrelsesmedlem, der groft tilsidesætter sine forpligtelser til påse, *at* bogføringen og regnskabsaflæggelsen foregår på tilfredsstillende måde, *at* der er etableret de fornødne procedurer for risikostyring og interne kontroller, og *at* bestyrelsen løbende modtager rapportering om selskabets finansielle forhold, jf. herved selskabslovens § 115.

Groft uforsvarlig forretningsførelse kan også bestå i at fortsætte virksomhedens drift, selv om den pågældende måtte indse, at en videreførelse af driften ville medføre betydelige tab. I praksis vil dette kunne have selvstændig betydning f.eks. i tilfælde, hvor virksomhedens bankforbindelse opsiger eller i væsentlig grad indskrænker virksomhedens hidtidige kreditfaciliteter. I en sådan situation vil det kunne være groft uforsvarligt at pådrage virksomheden yderligere væsentlige gældsforpligtelser under en fortsættelse af driften, uden at der forinden er sikret virksomheden ny bankfinansiering eller andet kapitalberedskab. I forhold til spørgsmålet om konkurskarantæne bør det i en sådan situation ikke tillægges væsentlig betydning, om der kan påvises et tab sammenlignet med, at virksomhedens drift var blevet indstillet på det tidspunkt, hvor banken opsagde kreditten. Det bør i givet fald være tilstrækkeligt til at anse videreførelsen af virksomhedens drift for groft uforsvarlig forretningsførelse, at virksomheden under den fortsatte drift har pådraget sig yderligere væsentlige gældsforpligtelser.

Groft uforsvarlig forretningsførelse kan også bestå i salg af virksomhedens aktiver til underpris, eller uden at der sker en reel betaling af købesummen, på et tidspunkt, hvor den pågældende måtte indse, at virksomheden var eller ved salget blev insolvent. Det samme gælder naturligvis tilfælde, hvor aktiver slet og ret fjernes fra virksomheden under sådanne omstændigheder.

En særlig situation foreligger i tilfælde af stråmandskonstruktioner og lignende. Hvis f.eks. den registrerede direktør reelt slet ikke udøver ledelsesbeføjelser, idet den daglige ledelse reelt udelukkende udøves af en anden person i den registrerede direktørs navn, vil den registrerede direktør som udgangspunkt kunne anses for at have handlet groft uforsvarligt ved at have overladt den daglige ledelse til en anden person. Dette gælder også, hvis den registrerede direktør og den, der reelt udøver den daglige ledelse, er ægtefæller eller samlevende eller nært beslægtede eller besvogrede.

4.3. Omfattede personer

Konkursrådet finder som nævnt i afsnit 4.1, at regler om konkurskarantæne bør gælde for medlemmer af ledelsen, hvad enten de pågældende er registreret i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system eller ej, og uanset om den pågældende hæfter personligt og ubegrænset for virksomhedens forpligtelser eller ej.

Regler om konkurskarantæne bør således omfatte personer, der er registreret som direktør, bestyrelsesmedlem eller tilsynsrådsmedlem i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system, uanset om den pågældende faktisk varetager hverv som direktør, bestyrelsesmedlem eller tilsynsrådsmedlem. Særligt med hensyn til tilsynsrådsmedlemmer bemærkes, at selv om tilsynsrådet efter selskabsloven ikke udøver ledelse (men alene fører tilsyn med ledelsen), er tilsynsrådet samtidig i selskabsloven defineret som et ledelsesorgan. Regler om konkurskarantæne bør på denne baggrund også omfatte tilsynsrådsmedlemmer.

Det bør dog være en forudsætning, at den pågældende har accepteret hvervet (registreringen) som direktør, bestyrelsesmedlem eller tilsynsrådsmedlem, eller at den pågældende i det mindste var bekendt med registreringen og ikke har gjort indsigelse herimod. Det bør i givet fald som udgangspunkt påhvile den, der er registreret som direktør, bestyrelsesmedlem eller tilsynsrådsmedlem i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system, at sandsynliggøre, at den pågældende ikke havde accepteret hvervet (registreringen).

Regler om konkurskarantæne bør endvidere omfatte personer, der uden at være registreret som direktør, bestyrelsesmedlem eller tilsynsrådsmedlem i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, reelt udøver en direktørs eller et bestyrelsesmedlems eller

tilsynsrådsmedlems beføjelser i selskabet mv. Det vil f.eks. gælde stråmandskonstruktioner, hvor den daglige ledelse reelt udøves af en anden end den, der er registreret som direktør i selskabet mv. Hvis der ikke er tvivl om, at en person har arbejdet i virksomheden, svarer vurderingen af, om den pågældende reelt har udøvet en direktørs beføjelser i selskabet mv., til den vurdering, der allerede kendes i forbindelse med spørgsmålet om lønprivilegiet efter konkurslovens § 95 (som ikke omfatter direktører).

Derimod finder Konkurrådet ikke grundlag for, at stifteren af et selskab, der er gået konkurs, omfattes af regler om konkurskarantæne, alene fordi den pågældende har stiftet selskabet. Hvis konkursen indtræder kort tid efter stiftelsen, i praksis f.eks. inden for et år, og der ikke er tale om et skuffeselskab, som ikke har drevet virksomhed før stifterens videresalg af selskabet til en køber, kan der dog være en vis formodning for, at stifteren har deltaget i ledelsen af selskabet, selv om den pågældende f.eks. ikke har været registreret som ledelsesmedlem i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system. I denne situation kan det således i praksis være op til den pågældende at sandsynliggøre, at vedkommende ikke har deltaget i ledelsen af selskabet. Tilsvarende synspunkter kan anføres for så vidt angår ejere med bestemmende indflydelse, som Konkursrådet således heller ikke finder grundlag for som sådanne at lade være omfattet af reglerne om konkurskarantæne, men kun i det omfang, de deltager i ledelsen af virksomheden.

Medlemmer af ledelsen bør være omfattet af regler om konkurskarantæne uanset statsborgerskab eller bopæl. Reglerne bør således f.eks. også omfatte udenlandske bestyrelsesmedlemmer og direktører, der bor og opholder sig i udlandet. Som anført i afsnit 4.1 er det dog en forudsætning, at konkursboet behandles i Danmark, hvilket forudsætter, at det pågældende selskab mv. har centeret for sine hovedinteresser i Danmark.

Konkursrådet er opmærksom på, at der kan opstå praktiske vanskeligheder med i givet fald at gennemføre en sag om konkurskarantæne mod en person, der har bopæl uden for EU eller Norden, idet f.eks. forkyndelse i visse lande erfaringsmæssigt kan være endog overordentlig tidskrævende. Konkursrådet finder ikke grundlag for for sit vedkommende at foreslå særlige initiativer i den anledning, men henviser til de igangværende overvejelser om, hvordan forkyndelser kan gennemføres mere effektivt under hensyn til retssikkerheden og formålet. Kon-

kursrådet vil dog pege på muligheden for eventuelt at indføre en pligt for medlemmer af ledelsen i danske selskaber mv., som har bopæl uden for EU eller Norden, til at angive en adresse i Danmark, hvor forkyndelse kan ske.

5. Retsvirkninger af konkurskarantæne

5.1. Forbud mod virksomhedsledelse

Konkursrådet har overvejet, hvad det overordnede formål med regler om konkurskarantæne bør være, herunder navnlig om formålet bør være at forhindre, at den pågældende i det hele taget driver erhvervsmæssig virksomhed, eller om formålet bør være at forhindre, at den pågældende driver erhvervsmæssig virksomhed uden personlig hæftelse.

Konkursrådet finder, at en konkurskarantæne i hvert fald bør omfatte deltagelse i ledelsen af erhvervsdrivende sammenslutninger, hvori ingen deltager hæfter personligt og direkte for sammenslutningens forpligtelser. Hovedeksemplet vil være aktie- og anpartsselskaber, men andre juridiske personer med begrænset ansvar vil også være omfattet, herunder andelsselskaber med begrænset ansvar, erhvervsdrivende fonde og de fleste erhvervsdrivende foreninger.

I kommanditselskaber hæfter komplementaren eller komplementarerne personligt og direkte for kommanditselskabets forpligtelser, og i interessentskaber hæfter interessenterne personligt og direkte for interessentskabets forpligtelser, men der er ikke noget til hinder for, at en komplementar eller interessent er et selskab med begrænset ansvar. På denne baggrund finder Konkursrådet, at en konkurskarantæne blandt andet for at begrænse mulighederne for omgåelse også bør omfatte deltagelse i ledelsen af kommanditselskaber og interessentskaber, hvori den pågældende selv ikke er komplementar eller interessent. Af samme grunde bør en konkurskarantæne også omfatte deltagelse i ledelsen af en andens personligt drevne virksomhed, eksempelvis en ægtefælles eller samlevers virksomhed.

Konkursrådet har endelig overvejet, om en konkurskarantæne også bør omfatte ledelse af den pågældendes egen personligt drevne virksomhed og af komman-

ditionsselskaber og interessentskaber, hvori den pågældende er komplementar eller interessent. I denne situation vil den pågældende hæfte personligt for virksomhedens forpligtelser, hvilket sammen med hensynet til, at den pågældende kan opnå et indtægtsgrundlag, taler for, at karantænen ikke bør gælde. I visse brancher kan det således efter omstændighederne være vanskeligt at opnå arbejde som ansat i en andens virksomhed, hvis freelancearbejde (dvs. som selvstændig) er det almindelige i branchen.

På den anden side kan det anføres, at hovedbetingelsen for at pålægge konkurskarantæne er, at den pågældende ved groft uforsvarlig forretningsførelse med konkurs til følge har påført andre betydelige tab, og at en karantæne uanset de nævnte modhensyn derfor også bør omfatte ledelse af den pågældendes egen personligt drevne virksomhed og af kommanditselskaber og interessentskaber, hvori den pågældende er komplementar eller interessent. Formålet med konkurskarantænen er at forebygge fremtidige tab, og selv om den pågældende hæfter personligt, vil der stadig kunne være betydelig risiko for tab i tilfælde af en ny konkurs, eftersom den personlige hæftelse ikke er nogen garanti for, at den pågældende vil kunne opfylde sine forpligtelser.

Konkursrådet finder efter en samlet vurdering, at en konkurskarantæne som udgangspunkt alene bør indebære et forbud mod at deltage i ledelsen af en virksomhed, hvori den pågældende ikke hæfter personligt og ubegrænset for virksomhedens forpligtelser. En konkurskarantæne bør således efter rådets opfattelse i første række indebære et forbud mod at deltage i ledelsen af erhvervsdrivende sammenslutninger, hvori ingen deltager hæfter personligt og direkte for sammenslutningens forpligtelser, af kommanditselskaber og interessentskaber, hvori den pågældende ikke er komplementar eller interessent, samt af en andens personligt drevne virksomhed, eksempelvis en ægtefælles eller samlevers virksomhed. Hovedformålet med en konkurskarantæne bør således være at søge at hindre misbrug af adgangen til at drive erhvervsvirksomhed uden personligt gældsansvar i selskabsform mv.

Konkursrådet finder dog samtidig, at hvis en person, der allerede er pålagt konkurskarantæne, på ny pålægges konkurskarantæne på grundlag af groft uforsvarlig forretningsførelse, som tidsmæssigt ligger efter pålægget af den første konkurskarantæne, men således at fristdagen i det nye konkursbo ligger inden udlø-

bet af den tidligere pålagte konkurskarantæne, bør retsvirkningerne af konkurskarantænen fra pålægget af den nye konkurskarantæne udvides til et forbud mod at deltage i ledelsen af enhver form for erhvervsvirksomhed. I sådanne gentagelses-tilfælde inden udløbet af en pålagt konkurskarantæne bør en konkurskarantæne således efter rådets opfattelse også indebære et forbud mod at deltage i ledelsen af den pågældendes egen personligt drevne virksomhed og af kommanditselskaber og interessentskaber, hvori den pågældende er komplementar eller interessent. En sådan hurtig gentagelse af groft uforsvarlig virksomhedsledelse med efterfølgende konkurs udgør et så groft forhold, at hensynet til at beskytte andre mod fremtidige tab bør veje tungere end hensynet til den pågældendes mulighed for at have ledelsesansvar i virksomheder, hvori den pågældende hæfter personligt.

Efter Konkursrådets opfattelse bør en konkurskarantæne omfatte varetagelse af de nævnte ledelsesfunktioner generelt, dvs. også hvis ledelseshvervet er påtaget, før konkurskarantænen blev pålagt. Konkursrådet finder ikke grundlag for at foreslå særlige regler om en afviklingsperiode for eksisterende ledelseshverv. Rådet lægger i den forbindelse blandt andet vægt på, at den pågældende under behandlingen af sagen om konkurskarantæne vil have mulighed for at forberede sig på i givet fald at skulle afvikle sine ledelseshverv.

Konkursrådet er opmærksom på, at udstrækkelsen af en konkurskarantæne til også at omfatte eksisterende hverv, blandt andet indebærer, at pålæg af konkurskarantæne efter omstændighederne kan berøre et større eller mindre antal selskaber, som er i normal drift. Hvis den, der pålægges konkurskarantæne, f.eks. er medlem af bestyrelsen i en række andre virksomheder end den, hvis konkurs begrundes konkurskarantænen, vil der kunne være behov for at udpege et nyt medlem i de pågældende bestyrelser. Hvis en sådan selskabsbestyrelse består af det mindste lovlige antal medlemmer, vil selskabet endog kunne tvangsopløses, hvis der ikke udpeges et nyt medlem i stedet for den, der er pålagt konkurskarantæne.

Efter Konkursrådets opfattelse er dette imidlertid en nødvendig – og tilsigtet – konsekvens af forslaget om konkurskarantæne. Formålet med forslaget er således at hindre, at en person, der i forbindelse med sin deltagelse i ledelsen af en konkursramt virksomhed har handlet groft uforsvarligt, deltager i ledelsen af andre virksomheder i en vis periode. En person, der pålægges konkurskarantæne, bør

derfor også være forpligtet til at fratræde eksisterende ledelseshverv uanset de eventuelle konsekvenser for de pågældende andre selskaber. Med hensyn til risikoen for tvangsopløsning bemærkes i øvrigt, at et selskab altid vil få en frist til at afhjælpe en eventuel mangel ved selskabets ledelse, før Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i givet fald træffer beslutning om tvangsopløsning af selskabet.

Konkursrådet finder, at en konkurskarantæne ikke bør omfatte stiftelse af selskaber mv. eller ejerskab, herunder ejerskab med bestemmende indflydelse, af selskaber mv., herunder personligt drevne virksomheder. Efter Konkursrådets opfattelse ville det således være for vidtgående at lade en konkurskarantæne omfatte det blotte ejerskab af en erhvervsvirksomhed. Også her kan stiftelsen eller ejerskabet med bestemmende indflydelse give en vis formodning for, at den pågældende reelt deltager i ledelsen af virksomheden, selv om den pågældende ikke er registreret som ledelsesmedlem i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system, men stiftelsen eller ejerskabet med bestemmende indflydelse bør ikke i sig selv være omfattet af karantænen. Dette gælder også en sådan ejers udøvelse af ejerbeføjelser f.eks. på et selskabs generalforsamling.

Konkursrådet har overvejet, om der bør være mulighed for at dispensere fra en konkurskarantæne, således at den pågældende efter ansøgning tillades at udøve et eller flere nærmere angivne ledelseshverv, eventuelt på visse nærmere vilkår, eksempelvis med hensyn til håndteringen af indkøb på kredit og modtagelse af forudbetalinger. En sådan ordning ville imidlertid kunne blive temmelig kompliceret at administrere i praksis. Endvidere ville der efter Konkursrådets opfattelse kunne være en risiko for, at vilkår f.eks. med hensyn til størrelsen af usikrede forudbetalinger eller indkøb på kredit blev overtrådt, uden at det blev opdaget, før det var for sent. Det vil således være betydeligt lettere for omverdenen at konstatere, at en person i strid med en konkurskarantæne i det hele taget leder en erhvervsvirksomhed, end at konstatere, om virksomheden ledes i strid med visse nærmere vilkår.

Konkursrådet finder på denne baggrund ikke grundlag for at foreslå en dispensationsadgang. Det bemærkes herved også, at konkurskarantæne indebærer et forbud mod ledelse af erhvervsmæssig virksomhed. Konkurskarantæne er således ikke til hinder for eksempelvis hobbyvirksomhed af ikke-erhvervsmæssig karakter eller deltagelse i ledelsen af en ikke-erhvervsdrivende forening.

5.2. Forbuddets tidsmæssige udstrækning

Konkursrådet finder, at en konkurskarantæne bør fastsættes til tre år, medmindre særlige grunde taler for en kortere karantæneperiode. Udgangspunktet bør således være en fast længde, som kun fraviges i særlige tilfælde. Som eksempler på særlige grunde, der efter omstændighederne kan tale for en kortere karantæne kan nævnes lang sagsbehandlingstid, uden at dette beror på forhold hos den, der begæres pålagt konkurskarantæne, eller at der er tale om et mindre groft tilfælde af groft uforsvarlig forretningsførelse. Der vil som udgangspunkt være tale om lang sagsbehandlingstid, hvis afgørelsen om konkurskarantæne først træffes mere end et år efter konkursdekretets afsigelse. Hvis karantænen fastsættes til en kortere periode end tre år, bør den normalt fastsættes til to år eller eventuelt i sjældnere tilfælde et år.

Konkurskarantænen bør regnes fra det tidspunkt, hvor den træder i kraft, dvs. fra den endelige afgørelse. Dette gælder også i de tilfælde, hvor afgørelsen om konkurskarantæne først træffes længere tid efter konkursdekretets afsigelse, men som nævnt kan dette forhold efter omstændighederne tale for, at karantæneperioden forkortes i forhold til det normale udgangspunkt på tre år.

Ved fastsættelsen af udgangspunktet på tre år har Konkursrådet navnlig lagt vægt på, at konkurskarantænen på den ene side skal være så lang, at den har reel betydning, og at konkurskarantænen på den anden side ikke er en sanktion, som har til formål at ”straffe” den pågældende for dennes groft uforsvarlige forretningsførelse, men derimod alene er en foranstaltning, der skal forebygge fremtidige tab. Dette gør, at konkurskarantænen omvendt heller ikke bør blive for lang.

Da konkurskarantænen ikke er en straf, bør der efter Konkursrådets opfattelse heller ikke opereres med en ”gentagelsesvirkning” i relation til længden af karantænen. Uanset om den pågældende tidligere måtte være pålagt konkurskarantæne, bør udgangspunktet således altid være tre års karantæne. Noget andet er, at hvis den pågældende overtræder konkurskarantænen (dvs. deltager i virksomhedsledelse, mens karantænen er i kraft), bør karantænen kunne forlænges, jf. afsnit 5.3 nedenfor.

Konkursrådet finder ikke grundlag for at foreslå særlige regler om ophævelse af en karantæne ud over konkurslovens og retsplejelovens almindelige regler om appel og genoptagelse. Bortset fra en ophævelse, som sker efter appel eller genoptagelse af karantænesagen, bør en konkurskarantæne således altid ophøre automatisk ved udløbet af karantæneperioden.

Hvis konkursboet, efter at der er pålagt konkurskarantæne, sluttet efter konkurslovens § 144, stk. 1, dvs. med samtykke fra samtlige fordringshavere eller efter fremlæggelse af bevis for, at fordringshaverne er fyldestgjort, bør skifteretten dog samtidig af egen drift ophæve konkurskarantænen.

Hvis skyldneren efter konkursboets slutning godtgør, at fordringshaverne er fyldestgjort eller har givet afkald på deres fordringer, jf. konkurslovens § 144, stk. 2, bør skifteretten tilsvarende efter anmodning ophæve en pålagt konkurskarantæne, herunder en konkurskarantæne, der er pålagt en anden end skyldneren.

5.3. Sanktioner ved overtrædelse af forbuddet

Konkursrådet finder, at forsætlig overtrædelse af en konkurskarantæne bør være strafbar, og at strafferammen bør være bøde eller fængsel indtil 6 måneder. Dette svarer til strafferammen i straffelovens § 131, stk. 1, om blandt andet den, der udøver en virksomhed, til hvilken retten er frakendt den pågældende.

Konkursrådet finder, at en person, der formelt står som medlem af ledelsen, mens den reelle ledelse udøves af en person, der er pålagt konkurskarantæne, bør kunne straffes for medvirken til overtrædelse af konkurskarantænen. Forsætskravet indebærer, at den pågældende for at kunne straffes skal have kendskab til eller en bestemt formodning om, at den reelle leder er pålagt konkurskarantæne.

Efter Konkursrådets opfattelse bør medvirken i form af stråmandsvirksomhed være omfattet af samme strafferamme som overtrædelse af en konkurskarantæne i øvrigt, dvs. bøde eller fængsel indtil 6 måneder. Der bør således ikke – som det er sket ved straffelovens § 131, stk. 2, i forhold til stråmandsvirksomhed ved udøvelse af virksomhed i strid med en rettighedsfrakendelse – fastsættes en lavere strafferamme for sådan medvirken.

Konkursrådet har overvejet, om den konkret udmålte straf for overtrædelse af en konkursskarantæne som udgangspunkt bør være bøde eller fængselsstraf. Konkursrådet finder, at en bøde vil kunne være mindre hensigtsmæssig, fordi der er tale om personer, der ikke nødvendigvis har mulighed for at betale en bøde af den størrelse, som i givet fald burde komme på tale. En bødestraf kan dermed blive mindre følelig, fordi forvandlingsstraf normalt kun bør udløses ved manglende betalingsvilje og ikke alene ved manglende betalingsevne. Konkursrådet finder på denne baggrund, at straffen i et typisk førstegangstilfælde som udgangspunkt bør være en kortere fængselsstraf, der imidlertid efter rådets opfattelse bør kunne gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, hvis den pågældende skønnes egnet til samfundstjeneste.

Konkursrådet understreger, at straffen i den konkrete sag vil skulle udmåles af domstolene under hensyn til samtlige sagens omstændigheder, og at formildende eller skærpende omstændigheder således kan føre til en fravigelse af det angivne udgangspunkt.

Til illustration kan nævnes, at omfanget af den virksomhed, som den pågældende har ledet i strid med karantænen, i såvel økonomisk som tidsmæssig henseende, bør tillægges væsentlig betydning ved udmåling af straffen i den konkrete sag. Der vil således også med hensyn til udmålingen af straffen være stor forskel på, om den pågældende eksempelvis i nogle måneder under et familiemedlems ferie eller sygdom har påtaget sig ledelsen af en virksomhed med en årsomsætning på f.eks. 500.000 kr., eller om den pågældende gennem flere år selvstændigt har ledet en virksomhed med en årsomsætning på f.eks. 5 mio. kr.

Konkursrådet finder, at der under en straffesag endvidere skal kunne træffes bestemmelse om forlængelse af karantæneperioden. Forlængelsen bør i givet fald være af samme længde som den oprindeligt pålagte karantæne, medmindre retten finder grundlag for en kortere forlængelse. Forlængelse bør ikke være obligatorisk og bør således f.eks. undlades, hvis overtrædelsen er mindre alvorlig, eller der i øvrigt foreligger formildende omstændigheder.

Konkursrådet finder, at der endvidere bør være den virkning knyttet til en overtrædelse af karantænen, at den pågældende hæfter personligt på objektivet grundlag, hvis der indtræder konkurs med fristdag inden for karantæneperioden.

Personlig hæftelse som følge af overtrædelse af en konkurskarantæne vil i sagens natur kun have betydning i tilfælde, hvor den pågældende ikke allerede hæfter personligt, og efter Konkursrådets opfattelse vil det være en både rimelig og hensigtsmæssig sanktion, at en person, der – i praksis bevidst – overtræder et udtrykkeligt forbud mod at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed, herunder særligt en virksomhed med begrænset ansvar, som udgangspunkt pålægges personlig hæftelse.

Konkursrådet finder dog samtidig, at skifteretten i det pågældende konkursbo bør kunne fritage for denne hæftelse helt eller delvis, hvis særlige grunde taler for det. Der kan således eksempelvis være tilfælde, hvor den pågældendes deltagelse i ledelsen har haft et så begrænset omfang, at det ikke er rimeligt at pålægge personlig hæftelse eller i hvert fald ikke fuldt ud.

Skifteretten bør omvendt også kunne pålægge personlig hæftelse, hvis der er indtrådt konkurs med fristdag efter karantæneperiodens udløb, men dog inden for det første år herefter.

En særlig regel om personlig hæftelse vil som nævnt kun have betydning i tilfælde, hvor den pågældende ikke allerede hæfter personligt. En sådan regel vil således navnlig have betydning for overtrædelse i form af ledelse af et selskab mv. med begrænset ansvar eller af en personligt drevet virksomhed, som den pågældende ikke ejer, eller et interessentskab, som den pågældende ikke er interessent i.

Det bør være op til boet ved kurator under bobehandlingen at rejse krav mod den pågældende om personlig hæftelse. De almindelige regler om sagsomkostninger vil gælde, og boet bør således både kunne tilkendes og pålægges sagsomkostninger afhængig af, om boet får medhold.

6. Kompetence og sagsbehandling

Konkursrådet foreslår, at kompetencen til at pålægge konkurskarantæne henlægges til skifteretten. Forslaget skal blandt andet ses i sammenhæng med, at Konkursrådets forslag om karantæne er knyttet op på, at der er indtrådt konkurs.

Konkursrådet finder, at det i alle konkursboer bør påhvile kurator som led i den redegørelse, som kurator skal sende til skifteretten og fordringshaverne i medfør af konkurslovens § 125, stk. 2, at udtale sig om, hvorvidt der efter kurators opfattelse er grundlag for at rejse sag om konkurskarantæne mod nogen, være sig skyldneren selv eller personer, der har deltaget i ledelsen af skyldnerens virksomhed. Redegørelsen skal i medfør af den nævnte bestemmelse sendes, så snart de fornødne oplysninger er tilvejebragt, og senest fire måneder efter konkursdekretets afsigelse. Kurators arbejde med at vurdere, om der er grundlag for at rejse sag om konkurskarantæne mod nogen, bør efter Konkursrådets opfattelse anses som et led i de undersøgelser, kurator i øvrigt har pligt til at foretage. Kurators honorar herfor bør derfor også indgå i det almindelige kuratorsalær, der skal betales som en omkostning ved konkursboets behandling, dvs. af boets midler i det omfang de strækker til.

Konkursrådet er opmærksom på, at det i nogle konkursboer vil kunne være vanskeligt for kurator inden for en frist på fire måneder at tilvejebringe tilstrækkelige oplysninger til at kunne vurdere, om der er grundlag for at rejse sag om konkurskarantæne mod nogen. Efter Konkursrådets opfattelse taler imidlertid både hensynet til omverdenen (potentielle fremtidige medkontrahenter mv.) og hensynet til den pågældende selv med betydelig vægt for, at en konkurskarantæne i givet fald iværksættes hurtigt efter konkursens indtræden.

Kurators undersøgelse og vurdering af spørgsmålet om konkurskarantæne bør derfor have høj prioritet, og kurators vurdering bør altid indgå i kurators redegørelse efter konkurslovens § 125, stk. 2. Dette bør dog ikke være til hinder for, at kurator, hvis det af særlige grunde ikke er muligt inden for firemånedersfristen at fremskaffe tilstrækkelige oplysninger til at kunne afgive en endelig indstilling om, hvorvidt der bør rejses sag om pålæg af konkurskarantæne mod nogen, afgiver en foreløbig indstilling herom.

Det har i forbindelse med Konkursrådets overvejelser været problematiseret, at kurators udtalelse om, hvorvidt der efter kurators opfattelse er grundlag for at rejse sag om konkurskarantæne mod nogen, efter rådets forslag skal indgå i den redegørelse, som efter konkurslovens § 125, stk. 2, skal sendes til såvel skifteretten som fordringshaverne. Det har i den forbindelse været foreslået, at kurators udtalelse i stedet alene skulle fremsendes til skifteretten.

Efter Konkursrådets opfattelse er det imidlertid i lyset af de oplysninger, som kurators redegørelse efter konkurslovens § 125, stk. 2, i øvrigt skal indeholde, naturligt, at den også indeholder kurators udtalelse om, hvorvidt der efter kurators opfattelse er grundlag for at indlede sag om konkurskarantæne mod nogen. Når fordringshaverne modtager kurators udtalelse om spørgsmålet om konkurskarantæne, vil de også have mulighed for, hvis de ønsker det, at kommentere kurators udtalelse, før skifteretten træffer afgørelse. Efter Konkursrådets opfattelse er der heller ikke noget væsentligt modhensyn til skyldneren eller andre, der kan begrunde, at fordringshaverne ikke skulle modtage kurators udtalelse vedrørende spørgsmålet om konkurskarantæne samtidig med skifteretten. Konkursrådet bemærker i den forbindelse, at kurators redegørelse efter konkurslovens § 125, stk. 2, efter praksis også indeholder oplysning om f.eks. kurators meddelelse til politiet efter konkurslovens § 110, stk. 4 (om, at de foreliggende oplysninger efter kurators opfattelse giver grundlag for politimæssig efterforskning), og at erfaringen viser, at kun en mindre andel af de indgivne meddelelser til politiet fører til en tiltalerejsning og eventuel straffedom.

Konkursrådet finder, at pålæg af konkurskarantæne bør forudsætte, at der fremsættes begæring herom. Skifteretten bør således ikke af egen drift kunne pålægge konkurskarantæne.

Konkursrådet har overvejet, hvem der skal kunne fremsætte begæring om pålæg af konkurskarantæne. Konkursrådet har i den forbindelse navnlig overvejet, om det bør være kurator, anklagemyndigheden eller en anden offentlig myndighed. Efter rådets opfattelse taler mest for at henlægge opgaven til kurator. Det vil ikke være naturligt at henlægge opgaven til anklagemyndigheden, da der er tale om en civilretlig sanktion, som er uafhængig af, om den pågældende har gjort sig skyldig i et strafbart forhold. Det er endvidere vanskeligt at pege på en anden offent-

lig myndighed, der som et naturligt led i sine opgaver kunne være part i sager ved skifteretten om konkurskarantæne, og allerede under hensyn til de meget betydelige omkostninger, der ville være forbundet hermed, finder Konkursrådet ikke grundlag for at foreslå at oprette en ny myndighed (en ”konkurskarantænestyrelse”) til at varetage denne opgave.

For kurator vil opgaven efter Konkursrådets opfattelse ligge i naturlig forlængelse af de opgaver, der i øvrigt påhviler kurator, og der vil således kunne være en synergieffekt i, at kurator i forvejen kender sagen.

Beføjelsen til at begære konkurskarantæne bør tilkomme kurator personlig, og spørgsmålet om at begære konkurskarantæne bør således f.eks. ikke kunne gøres til genstand for afstemning blandt fordringshaverne.

Konkursrådet har overvejet, hvem der bør betale for kurators arbejde med at føre karantænesagen. Efter Konkursrådets opfattelse kunne noget tale for, at dette arbejde (i modsætning til det forudgående undersøgelsesarbejde med tilhørende redegørelse) ikke betales af boets midler. Karantænesagen føres således først og fremmest af hensyn til at forebygge *fremtidige* tab for fordringshaverne i andre virksomheder, som den pågældende forbydes at deltage i ledelsen af, og ikke af hensyn til fordringshaverne i det aktuelle konkursbo. Der er tale om en sådan samfundsmæssig interesse, at det kan tale for, at omkostningerne ved karantænesagen bør betales af statskassen og ikke af boets fordringshaverne. Hertil kommer, at der i en del boer ikke vil være midler til at føre en sag om konkurskarantæne, og at sagen derfor slet ikke vil blive ført, hvis statskassen ikke afholder udgifterne hertil.

På den anden side ligger arbejdet med at føre en sag om konkurskarantæne i naturlig forlængelse af arbejdet med at undersøge, om der er grundlag for at indlede en sag om konkurskarantæne. Endvidere kan det anføres, at omkostningerne ved behandlingen af en sag om gældssanering for en skyldner, der er under konkurs, afholdes af konkursboet som massekrav, i det omfang der er dækning hertil af boets midler, jf. konkurslovens § 236, stk. 2. Hertil kommer, at det forhold, at der i en del boer ikke vil være midler til at føre en sag om konkurskarantæne, efter Konkursrådets opfattelse ikke taler imod at lade konkursboet dække udgifterne hertil i de boer, hvor der er tilstrækkelige midler.

På denne baggrund finder Konkursrådet, at udgifterne til at føre en sag om konkurskarantæne bør dækkes af konkursboet, i det omfang boets midler strækker til, og i mangel heraf af statskassen. Konkursrådet bemærker herved, at regler om konkurskarantæne i praksis kun vil kunne fungere, hvis statskassen dækker omkostningerne ved sagen i tilfælde, hvor konkursboets midler ikke strækker til.

Sagsgangen bør være, at kurator i sin redegørelse udtaler sig om, hvorvidt der er grundlag for at indlede karantænesag, og at skifteretten herefter beslutter, om der skal indledes karantænesag. Skifteretten bør ved denne indledende beslutning kun tilsidesætte kurators indstilling, hvis denne er åbenbart forkert. Skifteretten skal således ikke på dette indledende stadium vurdere, om det er sandsynligt, at konkurskarantæne vil blive pålagt, men alene, om kurators redegørelse giver rimeligt grundlag for at indlede en karantænesag, og den, der er spørgsmål om at pålægge karantæne, skal ikke have lejlighed til at udtale sig, før skifteretten træffer afgørelse herom. Den jurist, der beklæder skifteretten ved denne afgørelse, vil heller ikke være inhabil til at afgøre karantænesagen, fordi den pågældende har truffet afgørelse om indledning af karantænesagen. Skifteretten kan om nødvendigt anmode kurator om at uddybe sin redegørelse, før den træffer afgørelse om, hvorvidt der skal indlede karantænesag.

Når skifteretten på grundlag af kurators indstilling har besluttet at indlede karantænesag, skal kurator inden en af skifteretten fastsat frist på normalt højst fire uger indlevere et processkrift, hvor påstanden om karantæne nedlægges og nærmere begrundes. Herefter skal den, der begæres pålagt karantæne, have lejlighed til at svare enten skriftligt eller mundtligt i et retsmøde eller begge dele. Der bør altid afholdes retsmøde, hvis den pågældende begærer det. Der vil om nødvendigt kunne ske bevisførelse, herunder i form af partsforklaring fra den pågældende og vidneførsel, under retsmødet. Hvis den pågældende ikke selv sørger for at antage advokat, bør skifteretten beskikke en advokat for den pågældende, hvis den pågældende anmoder om det eller skifteretten i øvrigt finder det nødvendigt.

Sagen bør i øvrigt behandles efter de almindelige regler om behandlingen af civile retssager. Dog bør skifteretten, uanset om den pågældende udebliver eller tager bekræftende til genmæle, have pligt til selvstændigt at vurdere, om pålæg af konkurskarantæne er tilstrækkeligt begrundet i det, der er anført i kurators proces-

skrift, og hvor lang konkurskarantænen i givet fald bør være. I tilfælde af udeblivelse, eller hvis den pågældende tager bekræftende til genmæle, vil det imidlertid ikke være nødvendigt at føre bevis for faktiske omstændigheder, som kurator har redegjort for i sit processkrift, og som den pågældende ikke har bestridt. Hvis den pågældende i et processkrift har bestridt faktiske omstændigheder, men udebliver under retsmødet, skal kurator derimod føre bevis, i det omfang de faktiske omstændigheder er bestridt.

Sagens behandling efter de almindelige regler om behandlingen af civile retssager indebærer blandt andet, at den, der begæres pålagt konkurskarantæne, har stilling som part i sagen om pålæg af konkurskarantæne. Der bør derfor f.eks. ikke kunne anvendes tvangsmidler over for den pågældende for at fremtvinge en forklaring, men en eventuel manglende eller ufuldstændig forklaring bør i givet fald alene kunne have fakultativ processuel skadevirkning.

Sagsomkostninger bør også fastsættes efter de almindelige regler om behandlingen af civile sager, dvs. at den tabende part som udgangspunkt pålægges at betale sagsomkostninger til den vindende part, jf. retsplejelovens § 312.

Hvis konkurskarantæne pålægges i et tilfælde, hvor den, der pålægges konkurskarantæne, har påstået frifindelse, bør den pågældende således som udgangspunkt pålægges at betale sagsomkostninger. Sagsomkostningerne bør under hensyn til sagens omfang (dvs. navnlig antallet og omfanget af udvekslede processkrifter og omfanget af en eventuel mundtlig forhandling) fastsættes som i en civil retssag uden økonomisk værdi. Kurator bør herunder tillægges et beløb svarende til, hvad der i en sådan sag ville blive tilkendt til dækning af udgifter til advokatbistand, uanset om kurator selv har ført sagen eller har været repræsenteret af en (anden) advokat.

Hvis den, der begæres pålagt konkurskarantæne, frifindes, bør den pågældende tilsvarende som udgangspunkt tillægges sagsomkostninger. Hvis den pågældende under sagen har været repræsenteret af en privat antaget advokat, indbefatter sagsomkostningerne et beløb til dækning af udgifter til advokatbistand som beskrevet ovenfor. Hvis den pågældende under sagen har haft beskikket advokat, tilfalder sagsomkostningerne vedrørende udgifter til advokatbistand statskassen.

Hvis ingen af parterne får fuldt medhold (eksempelvis hvis konkurskarantæne pålægges for en kortere periode end påstået af kurator), kan en af parterne pålægges at betale delvise sagsomkostninger afhængig af, hvilken part der må anses for at have fået mest medhold. Hvis parterne må anses for at have fået nogenlunde lige meget medhold, kan det bestemmes, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part.

Sagsomkostninger, som kurator pålægges, skal i overensstemmelse med det, der er anført ovenfor, betales af konkursboet, i det omfang boets midler rækker til, og ellers af statskassen. Tilsvarende gælder, at hvis kurator tillægges sagsomkostninger, tilfalder disse boet, i det omfang boet har midler til at afholde de udgifter, sagsomkostningerne svarer til, og ellers statskassen.

Sager om pålæg af konkurskarantæne bør efter Konkursrådets opfattelse ikke pålægges retsafgift. Konkursrådet lægger i den forbindelse blandt andet vægt på sagernes karakter og på, at der efter rådets forslag kun kan rejses sag om pålæg af konkurskarantæne, hvis skifteretten udtrykkeligt godkender kurators indstilling herom.

Konkursrådet har overvejet, om der bør kunne træffes midlertidig afgørelse om konkurskarantæne under sagens behandling, men finder ikke grundlag herfor.

En midlertidig afgørelse om konkurskarantæne ville have karakter af en anticipe- ret vurdering af, om betingelserne for at pålægge konkurskarantæne er opfyldt, og hvis en sådan ordning skal indføres, måtte det efter Konkursrådets opfattelse kræve, at der var et stærkt behov for det. Et sådant stærkt behov foreligger imid- lertid efter rådets opfattelse ikke.

En midlertidig afgørelse ville under alle omstændigheder forudsætte, at skifteret- ten havde modtaget kurators redegørelse om, hvorvidt der efter kurators opfattel- se er grundlag for at indlede sag om konkurskarantæne. Når først denne redegø- relse foreligger, vil der imidlertid med de foreslåede sagsbehandlingsregler rela- tivt hurtigt kunne foreligge en endelig afgørelse om, hvorvidt konkurskarantæne skal pålægges.

Konkursrådet bemærker i den forbindelse, at rådet ikke finder grundlag for en automatisk konkurskarantæne, som løber fra konkursens indtræden, indtil skifteretten beslutter ikke at indlede sag om konkurskarantæne. I betragtning af de betingelser for pålæg af konkurskarantæne, som rådet foreslår, ville en sådan automatisk karantæne, der ramte alle, være meget vidtgående.

Konkursrådet finder endvidere, at kære altid bør have opsættende virkning i forhold til en pålagt konkurskarantæne. Rådet lægger i den forbindelse blandt andet vægt på, at kæremålet som udgangspunkt behandles på skriftligt grundlag og normalt vil kunne afgøres forholdsvis hurtigt. Rådet bemærker i øvrigt, at der for kære til landsret skal betales en retsafgift på 400 kr., jf. retsafgiftslovens § 54.

Konkursrådet har overvejet, om en konkurskarantæne skal kunne ”vedtages”. Dette kunne have interesse for en person, der begæres pålagt konkurskarantæne, af hensyn til at spare omkostninger, og/eller at konkurskarantænen trådte i kraft og dermed ophørte tidligere.

Konkursrådet finder, at den, der begæres pålagt konkurskarantæne, bør kunne tage bekræftende til genmæle over for en påstand om pålæg af konkurskarantæne. I så fald skal skifteretten som beskrevet ovenfor blot kontrollere, at pålæg af konkurskarantæne er tilstrækkeligt begrundet i det, der er anført i kurators processkrift, og skifteretten vil kunne træffe afgørelse på skriftligt grundlag. Efter Konkursrådets opfattelse har den, der begæres pålagt konkurskarantæne, dermed tilstrækkelig mulighed for at spare unødvendige omkostninger og opnå en hurtigt afgørelse, og der er på denne baggrund ikke behov for særlige regler om ”vedtagelse” af en konkurskarantæne.

7. Håndhævelse, offentlighed mv.

Konkursrådet finder, at der bør etableres et register over pålagte konkurskarantæner. Efter rådets opfattelse vil det være hensigtsmæssigt at etablere dette register hos Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, som i forvejen har ansvaret for registrering af selskaber med begrænset ansvar og dermed for registrering af ledelsesmedlemmer i selskaber med begrænset ansvar.

Der bør endvidere etableres automatiske procedurer, der sikrer, at en person, der er pålagt konkurskarantæne, ikke i karantæneperioden kan registreres i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system som medlem af ledelsen i et erhvervsdrivende selskab mv. og ikke i strid med karantænen kan momsregistreres eller registreres hos SKAT som arbejdsgiver. Der bør endvidere etableres procedurer, der sikrer, at en person, der pålægges konkurskarantæne, og som allerede er registreret i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system som medlem i ledelsen af et erhvervsdrivende selskab mv., er momsregistreret eller registreret hos SKAT som arbejdsgiver, slettes fra registreringen i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system og ikke i strid med karantænen fortsat kan være momsregistreret eller registreret hos SKAT som arbejdsgiver.

Efter Konkursrådets opfattelse vil man hermed i praksis forhindre alle væsentlige muligheder for, at personer, der er pålagt konkurskarantæne, i strid med karantænen driver i øvrigt lovlig virksomhed under deres eget navn. Med hensyn til stråmandsvirksomhed henvises til overvejelserne nedenfor.

Med hensyn til uregistreret ("sort") virksomhedsdrift bemærker Konkursrådet, at sådan virksomhedsdrift under alle omstændigheder er strafbar, uanset om der i virksomhedens ledelse indgår personer, der er pålagt konkurskarantæne. Den almindelige indsats med at bekæmpe sort virksomhedsdrift vil således samtidig medvirke til at bekæmpe overtrædelse af konkurskarantæne i form af sort virksomhedsdrift. Blandt andet på denne baggrund foreslår Konkursrådet ikke særlige initiativer med henblik på håndhævelse af konkurskarantæne i forbindelse med sort virksomhedsdrift.

Konkursrådet finder, at hvis kurator bliver opmærksom på, at en person har deltaget i ledelsen af skyldnerens virksomhed uden at være registreret som ledelsesmedlem i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system, bør kurator kunne få oplyst, om den pågældende er pålagt eller i den relevante periode har været pålagt konkurskarantæne. Det vil formentlig være mest hensigtsmæssigt, at kurator i givet fald indhenter oplysningen gennem skifteretten, da det vil være enklere at lade skifteretten have ansvaret for, at oplysninger om pålagte konkurskarantæner kun udleveres til kurator, når dette er nødvendigt for kurators varetagelse af sit hverv, end at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen får ansvaret herfor.

Konkursrådet har overvejet, om private bør have adgang til oplysninger om, hvem der er pålagt konkurskarantæne, og hvilken form for adgang der i givet fald skulle være tale om. En begrænset ordning kunne være, at en privat, der har en særlig interesse heri, fik adgang til at få oplyst, om en bestemt person er pålagt konkurskarantæne. En mere vidtgående ordning kunne være, at enhver kunne få oplyst, om en bestemt person er pålagt konkurskarantæne. En endnu mere vidtgående ordning kunne være, at enhver kunne få udleveret en liste over alle, der er pålagt konkurskarantæne. Endelig ville den mest vidtgående ordning være, at pålagte konkurskarantæner offentliggøres på internettet.

Spørgsmålet om privates adgang til at få oplysninger om, hvem der er pålagt konkurskarantæne, bør efter Konkursrådets opfattelse blandt andet ses i lyset af anbefalingerne i betænkning nr. 1516/2010 om offentlige myndigheders offentliggørelse af kontrolresultater, afgørelser mv., selv om disse anbefalinger direkte kun angår den mest vidtgående ordning – offentliggørelse på internettet.

Vurderingen bør tage udgangspunkt i, at en oplysning om, at en person er pålagt konkurskarantæne, som udgangspunkt må anses som en fortrolig oplysning, som vil være omfattet af tavshedspligt for personer i offentlig tjeneste eller hverv. En sådan oplysning vil dog formentlig ikke kunne anses som en oplysning om rent private forhold og må derfor formentlig i relation til persondataloven anses som en almindelig personoplysning, der er omfattet af persondatalovens § 6. Det bemærkes, at der her alene tænkes på selve den oplysning, at en person er pålagt konkurskarantæne. Afgørelsen om pålæg af konkurskarantæne vil derimod efter omstændighederne (i sagsfremstillingen eller begrundelsen) kunne indeholde oplysninger om den pågældendes rent private forhold.

I vurderingen bør dernæst indgå, hvad formålet med en adgang for private til at få oplysninger om pålagte konkurskarantæner skulle være. Efter Konkursrådets opfattelse måtte det i givet fald være at advare mod som kunde, financier eller leverandør at indgå aftale med den pågældende.

Konkursrådet finder imidlertid, at den primære beskyttelse mod, at en person, der er pålagt konkurskarantæne, i strid med karantænen driver erhvervsmæssige virksomhed, må være, at den pågældende ikke kan være registreret i Erhvervs- og

Selskabsstyrelsens it-system som ledelsesmedlem og ikke i strid med karantænen kan være momsregistreret eller registreret hos SKAT som arbejdsgiver.

Efter Konkursrådets opfattelse må det således anses for mindre sandsynligt, at almindelige forbrugere, før de indgik aftale med en erhvervsdrivende, skulle undersøge, om den pågældende er pålagt konkurskarantæne. Visse erhvervsdrivende, f.eks. banker, ville formentlig også i praksis kunne gøre brug af en eventuel mulighed for at få oplysninger om pålagte konkurskarantæner, men sådanne erhvervsdrivende vil efter Konkursrådets opfattelse lige så let kunne skaffe sig oplysning om, at en person ikke udøver ledelse i strid med en pålagt konkurskarantæne ved at undersøge, om den pågældende er momsregistreret (hvis der er tale om en personligt drevet virksomhed) eller registreret som ledelsesmedlem i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system (hvis der er tale om en virksomhed drevet i selskabsform).

Efter Konkursrådets opfattelse er der på denne baggrund ikke noget stort behov for at give private adgang til oplysninger om pålagte konkurskarantæner. Konkursrådet lægger i den forbindelse også vægt på, at en sådan adgang næppe ville være noget særligt effektivt middel til at forhindre stråmandskonstruktioner, hvor en person, der er pålagt konkurskarantæne, reelt leder en virksomhed, som formelt er registreret i en andens navn eller med en anden som direktør. Blandt andet må personer, der i det hele taget kaster sig ud i (strafbare) stråmandskonstruktioner, forventes at kunne finde på også at ændre deres navn eller at optræde under falsk navn.

Konkursrådet finder herefter, at mest taler for ikke at give private adgang til oplysninger om pålagte konkurskarantæner. Rådet lægger i den forbindelse også vægt på mulige utilsigtede skadevirkninger af en sådan adgang, der eksempelvis ville give en arbejdsgiver mulighed for at undersøge, om en jobansøger er pålagt konkurskarantæne, og på, at navnlig en videregående offentlighedsordning i form af offentliggørelse på internettet ville være ressourcekrævende.

Konkursrådet kan heller ikke anbefale en ordning, hvorefter en person kan få udstedt en attest om, hvorvidt og i givet fald hvornår den pågældende tidligere har været pålagt konkurskarantæne. En sådan ordning ville have en vis lighed med ordningen med kriminalregisteret og straffeattester. En sådan ordning ville såle-

des blandt andet give mulighed for i givet fald at få udstedet en blank ”konkurskarantæneattest” (altså en attest om, at man ikke er og ikke inden for en vis tidsgrænse (som ville skulle fastsættes i reglerne om sådanne attester) har været pålagt konkurskarantæne).

I praksis ville en sådan ordning f.eks. give långivere mulighed for at stille som betingelse for at overveje at yde et lån, at ansøgeren fremlægger en ”konkurskarantæneattest”. Efter Konkursrådets opfattelse vil det imidlertid være for vidtgående gennem en sådan officiel attestordning at understøtte mulighederne for, at en pålagt konkurskarantæne i praksis påvirker den pågældendes erhvervsmuligheder negativt i videre omfang, end hvad der følger af selve konkurskarantænen. Dette gælder, selv om långivere ikke forventes automatisk eller generelt at afslå lån til personer, der er eller tidligere har været pålagt konkurskarantæne, men alene at lade forholdet indgå i en samlet vurdering af, om lån bør bevilges.

Konkursrådet lægger også vægt på, at fraværet af en sådan officiel attestordning ikke hindrer, at en konkurskarantæne i praksis kan have en videregående negativ virkning for den pågældendes kreditværdighed, eksempelvis hvis et kreditoplysningsbureau – inden for de rammer, som persondataloven sætter, dvs. i det omfang oplysningen om den pålagte konkurskarantæne har betydning for bedømmelsen af den pågældendes økonomiske soliditet og kreditværdighed, jf. persondatalovens § 20, stk. 1 – behandler oplysninger om pålagte konkurskarantæner. Det bemærkes i den forbindelse, at efter persondatalovens § 20, stk. 3, må oplysninger om forhold, der taler imod kreditværdighed, og som er mere end 5 år gamle, ikke behandles, medmindre det i det enkelte tilfælde er åbenbart, at forholdet er af afgørende betydning for bedømmelsen af den pågældendes økonomiske soliditet og kreditværdighed.

Konkursrådet bemærker, at overvejelserne ovenfor angår adgangen til – uafhængig af en verserende sag – at få oplyst, om en bestemt person er (eller har været) pålagt konkurskarantæne. Konkursrådet foreslår ingen ændringer af de gældende regler i retsplejeloven om aktindsigt i retsplejen. Enhver, der har kendskab til en konkret sag om konkurskarantæne, eksempelvis en fordringshaver, der har modtaget kurators redegørelse efter konkurslovens § 125, stk. 2, indeholdende en indstilling om at rejse sag om konkurskarantæne, vil således som udgangspunkt – mod betaling af en retsafgift på 175 kr. – efter anmodning kunne få kopi af skif-

terettens kendelse om, hvorvidt konkurskarantæne skal pålægges, jf. retsplejelovens § 41 b.

Som nævnt i afsnit 2 ovenfor udgør stråmandsvirksomhed en særlig udfordring i forhold til en effektiv indgriben mod groft uforsvarlig forretningsførelse. En konkurskarantæne vil således ikke være effektiv, hvis den reelle bagmand fortsætter med at drive erhvervsmæssig virksomhed med en ny stråmand som frontfigur.

Konkursrådet har blandt andet derfor også fundet, at en stråmands medvirken til, at den, der er pålagt konkurskarantæne, overtræder karantænen, bør være strafbar på linje med den karantæneramtes overtrædelse af karantænen, jf. nærmere afsnit 5.3 ovenfor. Der vil imidlertid stadig kunne være den barriere for en effektiv håndhævelse, at anklagemyndigheden under en straffesag om overtrædelse af konkurskarantænen skal bevise, at der er tale om stråmandsvirksomhed, dvs. at ledelsesbeføjelser reelt er blevet udøvet af en person, der er pålagt konkurskarantæne.

Efter Konkursrådets opfattelse kan denne barriere næppe fjernes fuldstændigt og i hvert fald ikke ad lovgivningsvejen, eftersom det i en straffesag altid vil være anklagemyndigheden, der har bevisbyrden for tiltaltes skyld, jf. herved også artikel 6, stk. 2, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention om den såkaldte uskyldsformodning.

Konkursrådet vil derfor afslutningsvis gøre opmærksom på, at ikke alle, der overtræder en konkurskarantæne, kan forventes at blive opdaget og i givet fald straffet og eventuelt pålagt personlig hæftelse. Efter Konkursrådets opfattelse taler risikoen for, at håndhævelsen undertiden vil kunne være vanskelig, imidlertid ikke afgørende imod rådets forslag om regler om konkurskarantæne. Det er således Konkursrådets opfattelse, at en indførelse af regler om konkurskarantæne i overensstemmelse med rådets forslag alt andet lige vil forbedre mulighederne for at gribe ind over for groft uforsvarlig forretningsførelse og dermed for at forebygge fremtidige tab.

8. Forholdet til straffelovens regler om rettighedsfrakendelse

Konkursrådets forslag om at indføre regler om konkurskarantæne bør efter rådets opfattelse ses som et civilretligt supplement til straffelovens regler om rettighedsfrakendelse.

Der er således efter Konkursrådets opfattelse ikke noget i rådets forslag, der i sig selv giver anledning til at overveje ændringer af straffelovens regler om rettighedsfrakendelse.

Konkursrådet er bekendt med, at Rigsadvokaten har udtalt, at det bør overvejes at revidere bestemmelsen i straffelovens § 79, stk. 2, 2. pkt., for at sikre, at bestemmelsen tillige omfatter alle konstruktioner, der ikke allerede er dækket af bestemmelsen, men som i praksis må sidestilles hermed i relation til spørgsmålet om frakendelse. Konkursrådet vurderer, at sådanne overvejelser ikke vil ændre forudsætningerne for rådets forslag om konkurskarantæne.

Med hensyn til samspillet mellem konkurskarantæne og rettighedsfrakendelse i konkrete sager må det efter Konkursrådets opfattelse antages, at spørgsmålet sjældent vil opstå, fordi det er forholdsvis få konkurser, der senere fører til en straffesag mod medlemmer af ledelsen i anledning af deres ledelse af virksomheden.

Konkursrådet har på denne baggrund ikke fundet behov for dybtgående overvejelser om forholdet mellem konkurskarantæne og rettighedsfrakendelse, men har indskrænket sig til at behandle nogle mere overordnede hovedprincipper, som beskrives i det følgende.

Hvis der under senere straffesag opstår spørgsmål om rettighedsfrakendelse for en person, der allerede er pålagt konkurskarantæne, må det efter Konkursrådets opfattelse antages, at rettighedsfrakendelse ikke vil ske, hvis frakendelsen ikke – f.eks. tidsmæssigt – ville betyde en udvidelse i forhold til den allerede pålagte konkurskarantæne.

Hvis en straffesag undtagelsesvis er endeligt afgjort inden sagen om konkurskarantæne (f.eks. fordi straffesagen er afgjort som en tilståelsessag), og der ved straffedommen er sket rettighedsfrakendelse, bør der efter Konkursrådets opfattelse tilsvarende foretages en vurdering af, om pålæg af konkurskarantæne ville betyde en udvidelse – f.eks. i forhold til personligt drevet virksomhed – i forhold til den allerede skete rettighedsfrakendelse. Selv hvis en konkurskarantæne ville betyde en vis udvidelse i forhold til den skete rettighedsfrakendelse, bør en sag om konkurskarantæne dog efter omstændighederne alligevel kunne undlades ført, hvis pålæg af konkurskarantæne må antages ikke at tjene noget rimeligt formål.

9. Forholdet til andre regler om retsvirkninger af konkurs

Konkursrådets forslag om at indføre regler om konkurskarantæne er møntet på de tilfælde, hvor konkursen skyldes groft uforsvarlig forretningsførelse. Der vil således være tale om misbrugstilfælde eller forhold af tilsvarende grovhed.

Konkursrådets forslag overflødiggør på denne baggrund ikke umiddelbart eksisterende lovgivning, hvorefter visse erhverv ikke kan udøves af personer, der er under personlig konkurs (jf. *kapitel 2*, afsnit 5), idet sådanne regler gælder generelt for alle personlige konkurser.

Konkursrådet har i øvrigt ikke fundet anledning til nærmere at undersøge baggrunden for de enkelte lovbestemmelser herom. Rådet bemærker dog, at nogle af de pågældende lovbestemmelser forbyder ikke alene selvstændig erhvervsvirksomhed, men også arbejde som lønmodtager. Det gælder således blandt andet ansættelse som advokat, godkendt revisor, ejendomsmægler, landinspektør eller translatør.

Kapitel 6

Lovudkast med bemærkninger

1. Lovudkast

Forslag

til

Lov om ændring af konkursloven
(Konkurskarantæne)

§ 1

I konkursloven, jf. lovbekendtgørelse nr. ..., foretages følgende ændringer:

1. I § 13 b, stk. 1, nr. 3, indsættes efter litra d:

”e) Oplysning om eventuelle forhold, der vil kunne begrunde konkurskarantæne.”

Litra e-h bliver herefter litra f-i.

2. I § 15 indsættes som stk. 4:

”Stk. 4. Når skyldnerens bo tages under konkursbehandling i medfør af stk. 3, skal rekonstruktøren og tillidsmanden sende en kort redegørelse til skifteretten om de forhold, der er nævnt i § 13 b, stk. 1, nr. 3, litra c-e, hvis rekonstruktøren og tillidsmanden er i besiddelse af oplysninger herom. Dette gælder dog ikke, hvis rekonstruktøren tidligere har sendt det materiale, der er nævnt i § 13 b, til skifteretten.”

3. I § 125, stk. 2, indsættes efter 2. pkt.:

”Redegørelsen skal endvidere indeholde kurators begrundede indstilling om, hvorvidt der er grundlag for at indlede sag om konkurskarantæne mod nogen.”

4. Efter § 156 indsættes i *afsnit II*:

”Kapitel 19

Konkurskarantæne

§ 157. Konkurskarantæne kan efter kurators begæring pålægges den, der senere end et år før fristdagen har deltaget i ledelsen af skyldnerens virksomhed, hvis det må antages, at den pågældende på grund af groft uforsvarlig forretningsførelse er uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed. Hvis skyldneren var under tvangsopløsning, da konkursen indtrådte, regnes fristen på et år dog fra dagen for beslutningen om tvangsopløsning.

Stk. 2. Ved afgørelsen skal der lægges vægt på, om det under hensyn til den pågældendes handle måde og omstændighederne i øvrigt er rimeligt at pålægge konkurskarantæne.

Stk. 3. Konkurskarantæne kan ikke pålægges den, der allerede er pålagt konkurskarantæne i anledning af den pågældendes deltagelse i ledelsen af en koncernforbundet virksomhed.

§ 158. Konkurskarantæne pålægges for tre år. Hvis særlige grunde taler for det, kan konkurskarantæne pålægges for en kortere periode end tre år.

Stk. 2. Konkurskarantænen regnes fra den endelige afgørelse. Hvis den pågældende tidligere er pålagt konkurskarantæne, som ikke er udløbet, regnes konkurskarantænen dog fra udløbet af den senest pålagte konkurskarantæne. Konkurskarantænen udløber dog senest ti år efter den endelige afgørelse.

§ 159. Skifteretten afgør på grundlag af kurators redegørelse efter § 125, stk. 2, om der skal indledes sag om konkurskarantæne mod nogen. Skifteretten kan anmode kurator om en supplerende redegørelse, før skifteretten træffer afgørelse herom.

§ 160. Når der er indledt sag om konkurskarantæne, skal kurator inden en af skifteretten fastsat frist indlevere et processkrift, som skal indeholde

- 1) kurators påstand,
- 2) en udførlig fremstilling af de faktiske og retlige omstændigheder, hvorpå påstanden støttes, og
- 3) angivelse af de dokumenter og andre beviser, som kurator agter at påberåbe sig.

Stk. 2. Med processkriftet skal indleveres kopi af dette og kopier af de dokumenter, som kurator agter at påberåbe sig, for så vidt de er i kurators besiddelse.

Stk. 3. Skifteretten lader processkriftet forkynde for den, der begæres pålagt konkurskarantæne. Samtidig med forkyndelsen skal der udleveres en vejledning om, hvad konkurskarantæne indebærer, og om reglerne i §§ 161 og 162.

§ 161. Den, der begæres pålagt konkurskarantæne, kan inden en af skifteretten fastsat frist

- 1) indlevere et svarskrift til skifteretten og
- 2) anmode om mundtlig forhandling.

Stk. 2. Kopi af svarskriftet skal samtidig med indleveringen til skifteretten sendes til kurator.

Stk. 3. Skifteretten kan bestemme, at der skal udveksles yderligere processkrifter.

Stk. 4. Skifteretten indkalder parterne til mundtlig forhandling, hvis den, der begæres pålagt konkurskarantæne, har anmodet om det, jf. stk. 1, nr. 2, eller skifteretten i øvrigt finder det hensigtsmæssigt.

Stk. 5. Skifteretten kan efter anmodning fra kurator indkalde den, der begæres pålagt konkurskarantæne, til personligt møde for at besvare spørgsmål sigtende til sagens oplysning.

Stk. 6. Hvis den, der begæres pålagt konkurskarantæne, undlader at udtale sig om kurators erklæringer om sagens faktiske omstændigheder, kan skifteretten ved bevisbedømmelsen tillægge dette virkning til fordel for kurator. Det samme gælder, hvis den, der begæres pålagt konkurskarantæne, udebliver efter at være indkaldt til personligt møde eller undlader at besvare spørgsmål eller svarene er uklare eller ufuldstændige.

§ 162. Skifteretten beskikker en advokat for den, der begæres pålagt konkurskarantæne, hvis den pågældende anmoder om det eller skifteretten i øvrigt finder

det nødvendigt. Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. retsplejelovens kapitel 31.

Stk. 2. Hvis konkurskarantæne pålægges, pålægger skifteretten den pågældende at erstatte statskassen dennes udgifter i forbindelse med beskikkelsen, medmindre særlige grunde taler herimod.

Stk. 3. Hvis den, der begæres pålagt konkurskarantæne, tilkendes sagsomkostninger, betales sagsomkostningerne af statskassen, i det omfang boets midler ikke strækker til.

§ 163. Skifterettens afgørelse om, hvorvidt konkurskarantæne skal pålægges, træffes ved kendelse.

§ 164. Sluttes boet i medfør af § 144, stk. 1, bestemmer skifteretten samtidig, at en pålagt konkurskarantæne ophører.

Stk. 2. Giver skifteretten i medfør af § 144, stk. 2, skyldneren bevis for, at fordringshaverne er fyldestgjort eller har givet afkald på deres fordringer, bestemmer skifteretten efter anmodning, at en pålagt konkurskarantæne ophører.

§ 165. Den, der er pålagt konkurskarantæne, må ikke deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed uden at hæfte personligt og ubegrænset for virksomhedens forpligtelser. Hvis den pågældende tidligere er pålagt konkurskarantæne, der ikke er udløbet på fristdagen, og den groft uforsvarlige forretningsførelse, der begrunder nyt pålæg af konkurskarantæne, er foregået efter, at den tidligere konkurskarantæne fik virkning, bestemmes det i afgørelsen om konkurskarantæne, at den pågældende heller ikke må deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed med personlig og ubegrænset hæftelse for virksomhedens forpligtelser.

Stk. 2. Den, der forsætligt overtræder stk. 1, straffes med bøde eller fængsel indtil seks måneder.

Stk. 3. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

§ 166. Når den, der er pålagt konkurskarantæne, dømmes for overtrædelse af § 165, kan konkurskarantænen efter anklagemyndighedens påstand forlænges. Konkurskarantænen kan forlænges med højst samme periode, som den oprindelig

blev pålagt for. Konkurskarantænen kan dog højst forlænges til ti år efter endelig dom.

Stk. 2. Hvis konkurskarantænen er udløbet på afgørelsestidspunktet, kan konkurskarantæne på ny pålægges, hvis anklagemyndigheden har nedlagt påstand herom inden konkurskarantænen udløb. Konkurskarantæne kan pålægges for højst samme periode, som konkurskarantæne oprindeligt blev pålagt for.

§ 167. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen fører et register over pålagte konkurskarantæner.

Stk. 2. Justitsministeren kan efter forhandling med økonomi- og erhvervsministeren fastsætte nærmere regler om førelsen af registeret, herunder om indberetning af pålagte konkurskarantæner til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen og om udlevering af oplysninger fra registeret.

Kapitel 20

Hæftelse for gælden ved overtrædelse af konkurskarantæne

§ 168. Den, der i strid med en pålagt konkurskarantæne har deltaget i ledelsen af skyldnerens virksomhed, hæfter for den del af skyldnerens gæld, som ikke dækkes af konkursmassen, hvis fristdagen ligger inden konkurskarantænen udløb.

Stk. 2. Skifteretten kan helt eller delvis fritage for hæftelse efter stk. 1.

Stk. 3. Skifteretten kan helt eller delvis pålægge den, der i strid med en pålagt konkurskarantæne har deltaget i ledelsen af skyldnerens virksomhed, hæftelse som nævnt i stk. 1, hvis fristdagen ligger inden for et år efter konkurskarantænen udløb.

Stk. 4. Ved en afgørelse efter stk. 2 eller 3 skal der lægges vægt på, om det under hensyn til de vigtigste årsager til konkursen og den pågældendes andel heri er rimeligt at pålægge hæftelse.

§ 169. Hæftelse efter § 168 kan kun pålægges, hvis kurator på boets vegne indleverer stævning herom, inden skifteretten indkalder til afsluttende skiftesamling.

Stk. 2. Sagen behandles ved skifteretten efter reglerne i kapitel 31.”

5. I § 239, stk. 5, indsættes som 2. pkt.:

”Vederlag til kurator for dennes arbejde i forbindelse med en sag om konkurskarantæne efter kapitel 19 afholdes dog af statskassen, i det omfang boets midler ikke strækker til.”

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den ...

Stk. 2. Lovens § 1, nr. 1 og 2, finder anvendelse, når rekonstruktionsbehandling indledes efter lovens ikrafttræden.

Stk. 3. Lovens § 1, nr. 3-5, finder anvendelse i konkursboer, hvor konkursdekret er afsagt efter lovens ikrafttræden.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

2. Bemærkninger til lovudkastet

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (§ 13 b, stk. 1, nr. 3)

Forslaget til ændring af konkurslovens § 13 b skal ses i sammenhæng med, at der som noget nyt foreslås indført regler om konkurskarantæne (lovforslagets § 1, nr. 4).

Det foreslås på den baggrund, at den redegørelse fra rekonstruktøren og tillidsmanden, som skal udsendes sammen med et rekonstruktionsforslag, også skal indeholde oplysning om eventuelle forhold, der vil kunne begrunde konkurskarantæne.

Forslaget er begrundet i, at det kan have betydning for fordringshavernes stillingtagen til rekonstruktionsforslaget, om der foreligger forhold, der vil kunne begrunde konkurskarantæne. Oplysninger herom bør derfor i givet fald udsendes sammen med rekonstruktionsforslaget på samme måde som oplysninger om forhold, der vil kunne søges omstødt (§ 13 b, stk. 1, nr. 3, litra c), og om skyldnerens eventuelle ansvarspådragende forhold (§ 13 b, stk. 1, nr. 3, litra d).

Til nr. 2 (§ 15, stk. 4)

Forslaget til ændring af konkurslovens § 15 skal ses i sammenhæng med, at der som noget nyt foreslås indført regler om konkurskarantæne (lovforslagets § 1, nr. 4).

Det foreslås på den baggrund, at rekonstruktøren og tillidsmanden i de tilfælde, hvor en rekonstruktionsbehandling overgår til konkursbehandling, før der er udsendt et rekonstruktionsforslag, skal afgive en kort redegørelse til skifteretten, hvis rekonstruktøren og tillidsmanden er i besiddelse af oplysninger om forhold, der vil kunne søges omstødt, om skyldnerens eventuelle ansvarspådragende forhold og/eller om eventuelle forhold, der vil kunne begrunde konkurskarantæne.

Forslaget er begrænset til tilfælde, hvor der endnu ikke er udsendt et rekonstruktionsforslag med tilhørende redegørelse fra rekonstruktøren og tillidsmanden (som blandt andet skal indeholde de nævnte oplysninger), jf. konkurslovens § 13 b (som foreslås ændret ved lovforslagets § 1, nr. 1).

Forslaget er endvidere begrænset til tilfælde, hvor skyldnerens bo tages under konkursbehandling samtidig med, at rekonstruktionsbehandlingen ophører, jf. konkurslovens § 15, stk. 3 (som ikke foreslås ændret).

Forslaget er begrundet i, at når rekonstruktøren og tillidsmanden i større eller mindre omfang har gennemgået virksomhedens forhold (afhængig af, hvor tidligt i forløbet rekonstruktionsbehandlingen ophører) med henblik på at undersøge mulighederne for en rekonstruktion, bør eventuelle oplysninger om omstødelige, ansvarspådragende eller konkurskarantænebegrundende forhold, som rekonstruktøren og tillidsmanden er blevet bekendt med, videregives til skifteretten, selv om rekonstruktionsbehandlingen afsluttes, uden at der er fremlagt et rekonstruktionsforslag.

Forslaget indebærer alene, at rekonstruktøren og tillidsmanden i forbindelse med rekonstruktionsbehandlings afslutning skal videregive oplysninger om de nævnte forhold, som de allerede er besiddelse af, til skifteretten, og rekonstruktøren og tillidsmanden skal således ikke foretage yderligere undersøgelser i denne anledning.

I de tilfælde, hvor rekonstruktøren og tillidsmanden ikke er i besiddelse af oplysninger om de nævnte forhold, vil det være hensigtsmæssigt, at de i forbindelse med sagens afslutning udtrykkeligt meddeler skifteretten dette.

I de tilfælde, hvor rekonstruktøren og tillidsmanden har oplysninger om de nævnte forhold, bør skifteretten sende kopi af rekonstruktørens og tillidsmandens redegørelse efter det foreslåede stk. 4 til kurator. Da dette må anses for en selvfølge, foreslås der ikke nogen udtrykkelig lovregel herom.

Til nr. 3 (§ 125, stk. 2)

Det foreslås, at den redegørelse for de vigtigste årsager til konkursen, som kurator skal sende til skifteretten og fordringshaverne, også skal indeholde kurators

begrundede indstilling om, hvorvidt der er grundlag for at indlede sag om konkurskarantæne mod nogen.

Redegørelsen skal ifølge konkurslovens § 125, stk. 2, 1. pkt. (som ikke foreslås ændret), sendes, så snart de fornødne oplysninger er tilvejebragt, og senst fire måneder efter, at konkursdekretet er afsagt.

Forslaget indebærer, at kurator i alle konkursboer i relevant omfang skal undersøge, om der kan være grundlag for at indlede sag om konkurskarantæne mod nogen, og skal medtage en begrundet indstilling herom i redegørelsen. Dette gælder både, når kurator indstiller, at der rejses sag om konkurskarantæne, og når kurator indstiller, at der ikke rejses en sådan sag.

Det vil afhænge af forholdene i det enkelte konkursbo, hvor omfattende undersøgelser kurator bør foretage. Hvis der ikke er noget, der tyder på, at konkurskarantæne kan komme på tale, kan yderligere undersøgelse være uforholdsmæssig. I andre tilfælde kan nærmere undersøgelse være nødvendig, og i nogle tilfælde vil der kunne være behov for mere omfattende undersøgelser.

Hvis det af særlige grunde ikke er muligt inden for firemånedersfristen at fremskaffe tilstrækkelige oplysninger til at kunne afgive en endelig indstilling om, hvorvidt der bør rejses sag om pålæg af konkurskarantæne mod nogen, vil kurator kunne afgive en foreløbig indstilling, eksempelvis om, at da der ikke inden for firemånedersfristen har kunnet fremskaffes tilstrækkelige oplysninger, bør spørgsmålet om eventuelt at rejse sag om konkurskarantæne undersøges yderligere, før skifteretten træffer afgørelse herom.

Hvis kurator har afgivet en sådan foreløbig indstilling, og skifteretten tilslutter sig, at spørgsmålet skal undersøges yderligere, vil kurator snarest muligt skulle afgive en særskilt redegørelse om spørgsmålet om eventuelt at rejse sag om konkurskarantæne mod nogen. Bortset fra tilfælde, hvor den, der er spørgsmål om at begære pålagt konkurskarantæne, i væsentlig grad har modarbejdet kurators undersøgelser, bør kurators endelige indstilling i givet fald foreligge allersnarest samtidig med den første halvårsredigørelse efter konkurslovens § 125, stk. 3 (dvs. i alt ti måneder efter konkursdekretets afsigelse). Hvis der på det tidspunkt stadig ikke har kunnet fremskaffes tilstrækkelige oplysninger, bør kurator – med

forbehold for de nævnte tilfælde af, at kurators undersøgelser aktivt modarbejdes – indstille, at der ikke rejses sag om konkurskarantæne.

Hvis der på et tidligt tidspunkt foreligger tilstrækkelige oplysninger til, at kurator kan afgive indstilling om at rejse sag om at pålægge konkurskarantæne, bør kurator straks afgive en sådan indstilling uden at afvente den samlede redegørelse efter konkurslovens § 125, stk. 2. Det kunne f.eks. være tilfældet, hvis en fordringshaver umiddelbart efter konkursens indtræden kan give kurator oplysninger, der giver grundlag for at rejse sag om at pålægge konkurskarantæne.

Kurators undersøgelser med hensyn til, om der bør rejses sag om konkurskarantæne, vil indgå i kurators almindelige pligter som kurator, og vederlaget til kurator for dette arbejde vil også indgå i kurators samlede vederlag, der dækkes af boets midler, en eventuel sikkerhedsstillelse efter konkurslovens § 11 a, stk. 7, § 27, stk. 1, 4 eller 5, eller § 143, 2. pkt., og en eventuel indeståelse fra statskassen efter konkurslovens § 27, stk. 3, eller i forbindelse med, at skifteretten af egen drift har afsagt konkursdekret vedrørende et selskab, der er under tvangsopløsning.

Det følger af konkurslovens § 125, stk. 2, 3. pkt. (der bliver 4. pkt., men i øvrigt ikke foreslås ændret), at kurator skal sende skifteretten og fordringshaverne en redegørelse for, hvilke opgaver kurator har varetaget, med oplysninger om den tid, der er medgået til udførelsen af de enkelte opgaver. Dette vil fremover også gælde opgaven med at undersøge, om der bør rejses sag om konkurskarantæne.

Kurators eventuelle overskridelse af firemånedersfristen i konkurslovens § 125, stk. 2, har ikke præklusiv virkning i forhold til muligheden for at rejse sag om pålæg af konkurskarantæne, men hvis kurators redegørelse indgives efter firemånedersfristens udløb – eller hvis kurators redegørelse ikke indeholder en indstilling (heller ikke en foreløbig indstilling) om spørgsmålet om konkurskarantæne – vil der som et klart udgangspunkt være tale om en pligtforsømmelse fra kurators side. En sådan pligtforsømmelse vil kunne tages i betragtning ved fastsættelsen af kurators vederlag og ved skifterettens beslutning om udpegning af kurator i fremtidige sager.

I tilfælde, hvor kurator har indstillet til skifteretten, at der indledes sag om konkurskarantæne, bør kurators næste redegørelse om boets forhold efter konkurslovens § 125, stk. 3, indeholde oplysning om skifterettens beslutning i anledning af indstillingen, jf. forslaget til § 159. Indledes der sag om konkurskarantæne, bør kurator endvidere medtage oplysning om sagens udfald i den næstfølgende redegørelse om boets forhold.

Der henvises i øvrigt til *kapitel 5*, afsnit 6.

Til nr. 4 (kapitel 19 og 20)

Til kapitel 19

Det foreslås at indsætte et nyt kapitel om konkurskarantæne i konkurslovens afsnit II om konkurs. Der foreslås regler om betingelserne for konkurskarantæne (§ 157), varigheden af en konkurskarantæne (§ 158), sagsbehandling (§§ 159-163), ophør af en konkurskarantæne efter fyldestgørelse af fordringshaverne (§ 164), retsvirkningerne af konkurskarantæne (§§ 165 og 166) og førelsen af et register over pålagte konkurskarantæner (§ 167).

De foreslåede regler går grundlæggende ud på, at skifteretten under behandlingen af et konkursbo under visse nærmere betingelser på begæring af kurator kan pålægge en person, der har deltaget i ledelsen af skyldnerens virksomhed, konkurskarantæne. Det afgørende for skifterettens kompetence er således, at konkursboet vedrørende virksomhedens ejer behandles i Danmark. Når et sådant konkursbo behandles i Danmark, omfatter skifterettens kompetence til i givet fald at pålægge konkurskarantæne således alle personer, der har deltaget i ledelsen af skyldnerens virksomhed, uanset om de pågældende har bopæl eller hjemting i Danmark eller udlandet.

Til § 157

Bestemmelsen angår betingelserne for at pålægge konkurskarantæne.

Det forslås i *stk. 1, 1. pkt.*, at konkurskarantæne efter kurators begæring kan pålægges den, der senere end et år før fristdagen har deltaget i ledelsen af skyldnerens virksomhed, hvis det må antages, at den pågældende på grund af groft ufor-

svarlig forretningsførelse er uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed.

Det er således for det første en betingelse for at pålægge konkurskarantæne, at kurator begærer det. Beføjelsen til at begære konkurskarantæne tilkommer kurator personlig. Fordringshaverne kan ikke træffe afgørelse eller give kurator pålæg herom, heller ikke på en skiftesamling som nævnt i konkurslovens kapitel 14. Skifterettens beføjelse til at meddele kurator pålæg efter konkurslovens § 127 omfatter heller ikke kurators begæring om pålæg af konkurskarantæne. Derimod vil skifteretten efter omstændighederne kunne anmode kurator om at iværksætte yderligere undersøgelser med hensyn til spørgsmålet om konkurskarantæne, jf. forslaget til konkurslovens § 159, 2. pkt., og bemærkningerne hertil. Endvidere kan skifteretten i yderste konsekvens afsætte kurator i medfør af konkurslovens § 114, hvis kurators stilling til spørgsmålet om at begære pålæg af konkurskarantæne er uacceptabel.

Hvis der er udpeget flere kuratorer, kan disse hver for sig begære pålæg om konkurskarantæne, medmindre skifteretten har bestemt andet i medfør af konkurslovens § 107, stk. 1, 2. pkt.

Det er en forudsætning, at kurators begæring fremsættes under konkursboets behandling.

Kurator kan tilbagekalde sin begæring om pålæg af konkurskarantæne, indtil skifteretten har truffet afgørelse i sagen.

Det er dernæst en betingelse, at den, der begæres pålagt konkurskarantæne, senere end et år før fristdagen har deltaget i ledelsen af skyldnerens virksomhed.

Det foreslås dog i 2. *pkt.*, at hvis skyldneren var under tvangsopløsning, da konkursen indtrådte, regnes fristen på et år dog fra dagen for beslutningen om tvangsopløsning. Denne bestemmelse har kun selvstændig betydning i de tilfælde, hvor datoen for beslutningen om tvangsopløsningen ikke er fristdag efter konkurslovens § 1, stk. 1, nr. 3, dvs. hvor der ikke senest tre måneder efter denne dato begæres – eller skifteretten af egen drift indleder – rekonstruktionsbehandling eller konkurs.

Deltagelse i ledelsen af skyldnerens virksomhed omfatter for det første den, der i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system har været registreret som medlem af bestyrelsen eller tilsynsrådet eller som direktør, hvis skyldneren er en sammenlutning, der er registreret i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system. Dette gælder, uanset om den pågældende faktisk har varetaget hverv som direktør, bestyrelsesmedlem eller tilsynsrådsmedlem i den relevante periode, eller om den pågældende f.eks. har været ”stråmand”, således at ledelsen reelt er blevet udøvet af en anden person.

Det er dog en forudsætning, at den pågældende har accepteret hvervet (registreringen) som direktør, bestyrelsesmedlem eller tilsynsrådsmedlem, eller at den pågældende i det mindste var bekendt med registreringen og ikke har gjort indsigelse herimod. Det vil i givet fald som udgangspunkt påhvile den, der i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system er registreret som direktør, bestyrelsesmedlem eller tilsynsrådsmedlem, at sandsynliggøre, at den pågældende ikke havde accepteret hvervet (registreringen).

Det samme gælder i tilfælde, hvor en person reelt er fratrådt som direktør, bestyrelsesmedlem eller tilsynsrådsmedlem mere end et år før fristdagen (eller i givet fald dagen for beslutningen om tvangsopløsning), men først senere end et år før denne dag afregistreres i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system. En sådan person kan således pålægges konkurskarantæne, hvis den pågældende havde accepteret at forblive registreret i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system som direktør, bestyrelsesmedlem eller tilsynsrådsmedlem, eller hvis den pågældende i det mindste var bekendt med registreringen og ikke har gjort indsigelse herimod. Det vil i givet fald tilsvarende som udgangspunkt påhvile den, der i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system er forblevet registreret som direktør, bestyrelsesmedlem eller tilsynsrådsmedlem, at sandsynliggøre, at den pågældende ikke havde accepteret den fortsatte registrering.

En person, der alene er registreret som suppleant til bestyrelsen eller tilsynsrådet, vil ikke i kraft af selve hvervet og registreringen som suppleant, være omfattet, men kun hvis vedkommende i den relevante periode (senere end et år før fristdagen eller i givet fald dagen for beslutningen om tvangsopløsning) faktisk har ud-

øvet hvervet som bestyrelsesmedlem eller tilsynsrådsmedlem, fordi det faste bestyrelsesmedlem eller tilsynsrådsmedlem har haft forfald.

Efter selskabslovens § 112, stk. 2, kan et enkeltmandsfirma eller et interessentskab være direktør i et rederiaktieselskab. I relation til den foreslåede bestemmelse vil indehaveren af enkeltmandsfirmaet henholdsvis interessenterne i interessentskabet i givet fald være at anse som deltagere i ledelsen af det pågældende rederiaktieselskab.

Deltagelse i ledelsen af skyldnerens virksomhed omfatter endvidere den, der faktisk har udøvet en direktørs eller et bestyrelsesmedlems eller tilsynsrådsmedlems beføjelser i virksomheden. Det vil omfatte virksomheder, hvis ledelse på grund af deres juridiske form ikke er registreret i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system, dvs. enkeltmandsvirksomheder og interessentskaber og kommanditselskaber, medmindre samtlige interessenter henholdsvis komplementarer er kapitalelskaber. Det vil endvidere omfatte virksomheder, hvis ledelse er registreret i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system, men hvor registreringen helt eller delvis ikke svarer til de faktiske forhold. Sådanne stråmandskonstruktioner kan blandt andet forekomme i visse koncernforhold, hvor moderselskabets ledelse reelt også udøver den daglige ledelse i et eller flere datterselskaber, men hvor der er registreret en anden ledelse i datterselskaberne, som formelt disponerer. Konkurskarantæne for moderselskabets ledelse kan i sådanne tilfælde komme på tale, hvis et eller flere af datterselskaberne går konkurs, selv om moderselskabet ikke går konkurs. En ejers blotte udøvelse af ejerbeføjelser f.eks. på et selskabs generalforsamling (herunder et moderselskabs ledelses udøvelse af ejerbeføjelser på et datterselskabs generalforsamling) anses derimod ikke som deltagelse i (datter)selskabets ledelse.

Betingelsen om, at den, der pålægges konkurskarantæne, skal have deltaget i ledelsen af *skyldnerens* virksomhed, indebærer blandt andet, at en person, der ikke har drevet selvstændig erhvervsvirksomhed i egen enkeltmandsvirksomhed, men alene har deltaget i ledelsen af et selskab mv. eller af en anden persons (eksempelvis ægtefællens eller samleverens) enkeltmandsvirksomhed, *ikke* kan pålægges konkurskarantæne i forbindelse med sin egen personlige konkurs. Konkurskarantæne kan alene pålægges i forbindelse med, at *ejeren* af den virksomhed, i hvis ledelse den pågældende har deltaget, er under konkursbehandling.

Hvis en person har deltaget i ledelsen af virksomheder, der ejes af forskellige skyldnere, som alle er eller kommer under konkursbehandling, afgøres spørgsmålet om konkurskarantæne som udgangspunkt i hvert konkursbo for sig. Der kan således i givet fald – hvis betingelserne er opfyldt i hvert af boerne – pålægges konkurskarantæne flere gange. I givet fald lægges konkurskarantænerne i forlængelse af hinanden efter de nærmere regler i forslaget til konkurslovens § 158, stk. 2, 2. og 3. pkt.

En person kan dog kun pålægges konkurskarantæne én gang i anledning af sin deltagelse i ledelsen af flere koncernforbundne virksomheder, jf. det foreslåede stk. 3 og bemærkningerne hertil nedenfor.

Det er endelig en betingelse, at det sandsynliggøres, at den pågældende på grund af groft uforsvarlig forretningsførelse er uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed. Med groft uforsvarlig forretningsførelse menes misbrugsliggende forhold eller forhold af grov karakter i øvrigt. Det er en betingelse, at den pågældende har handlet groft uforsvarligt i sin ledelse af virksomheden, og det er forudsat (selv om det ikke fremgår udtrykkeligt af den foreslåede ordlyd), at den groft uforsvarlige adfærd skal have fundet sted senere end et år før fristdagen (eller i givet fald dagen for beslutningen om tvangsopløsning). I denne forbindelse omfatter groft uforsvarlig adfærd ved ledelsen af virksomheden også den, der efter, at der er indledt rekonstruktionsbehandling eller konkursbehandling, i kraft af sin faktiske ledelsesposition i virksomheden handler til skade for fordringshaverne eller nogle af disse eksempelvis ved forstikning af aktiver eller dispositioner i strid med princippet om lige behandling af fordringshaverne. Konkurskarantæne bør kun anvendes i tilfælde, der både i objektiv og subjektiv henseende kan betegnes som grove.

Der bør ved vurderingen af, om der foreligger groft uforsvarlig forretningsførelse, inddrages hensynet til iværksættere. Iværksættere driver ofte flere virksomheder sideløbende og kan have op til flere konkurser bag sig. Der er således eksempler på, at personer også uden formel uddannelse via virksomhedsdrift – og derigennem risiko for konkurs – har lært sig drift og forretningsførelse af virksomheder. Det er således i nogle tilfælde først efter flere forsøg med forskellige virksomheder, at de opnår succes og skaber vækstvirksomheder. Der bør således

i vurderingen tages højde for, at seriøse genstartere ikke bliver begrænset af reglerne om konkurskarantæne.

I vurderingen vil navnlig indgå, om konkursen har ført til betydelige tab for fordringshaverne, og om konkursen må antages at skyldes, at ledelsen f.eks. har taget uacceptable risici, eller om konkursen i væsentlig omfang kan henføres til ydre omstændigheder, eksempelvis den almindelige konjunkturudvikling eller pludselige, væsentlige ændringer i virksomhedens indtjeningssevne som følge af ny lovgivning, væsentligt ændret konkurrencesituation (f.eks. en ny konkurrent), væsentligt forøgede omkostninger (f.eks. stærkt stigende oliepris) eller væsentligt ændret afsætningssituation (f.eks. tab af en storkunde). Også interne forhold hos virksomheden kan have medvirket til konkursen, uden at ledelsen nødvendigvis har handlet groft uforsvarligt. Som eksempel kan nævnes, at virksomheden mister en eller flere centrale medarbejdere (f.eks. til en konkurrent eller som følge af sygdom eller død).

Som et typisk eksempel på groft uforsvarlig forretningsførelse kan nævnes i forhold til virksomhedens kapitalgrundlag betydelige køb på kredit eller forudbetalinger fra kunder kombineret med manglende bogføring i en længere periode og/eller helt utilstrækkelig økonomistyring. Som et andet eksempel kan nævnes fortsættelse af virksomhedens drift, selv om den pågældende måtte indse, at en videreførelse af driften ville medføre betydelige tab. Som et tredje eksempel kan nævnes salg af virksomhedens aktiver til underpris, eller uden at der sker en reel betaling af købesummen, på et tidspunkt, hvor den pågældende måtte indse, at virksomheden var eller ved salget blev insolvent.

Som eksempler på forhold, der efter en konkret vurdering kan tale for, at der har været tale om groft uforsvarlig forretningsførelse, kan nævnes tilsidesættelse i væsentlig omfang af forpligtelser med hensyn til bogføring, regnskabsafreggelse, momsangivelse og momsafregning og indeholdelse og afregning af A-skat. Vurderingen af, om en tilsidesættelse af de nævnte pligter er væsentlig nok til at tale for, at der foreligger groft uforsvarlig forretningsførelse, vil bero på en konkret vurdering af den enkelte sags omstændigheder. Det vil i den forbindelse tale for, at der foreligger groft uforsvarlig forretningsførelse, hvis virksomhedens bogføring eller bogføringsmateriale er bortkommet og skyldneren ikke kan give

en troværdig forklaring på, hvorfor virksomhedens regnskabsmateriale ikke umiddelbart er tilgængeligt for kurator.

Groft uforsvarlig forretningsførelse vil som udgangspunkt ikke foreligge i tilfælde, der snarere må anses for forretningsmæssig udygtighed. Som eksempel kan nævnes, at en virksomhed lider et stort tab på grund af fejlkalkulering af et tilbud. Reglerne om konkurskarantæne er således ikke møntet på den blot udygtige erhvervsdrivende, heller ikke når en person flere gange efter hinanden går konkurs med en virksomhed på grund af, hvad der må betegnes som forretningsmæssig udygtighed. Det er således ikke hensigten, at konkurskarantæne skal anvendes, hvis der først og fremmest har været tale om manglende evner til at drive selvstændig erhvervsvirksomhed.

Vurderingen af, om den pågældende på grund af groft uforsvarlig forretningsførelse ”er uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed”, vil navnlig bero på karakteren af den groft uforsvarlige forretningsførelse. Der skal således være tale om, at den pågældende har udvist en vis grovhed i forbindelse med den uforsvarlige forretningsførelse, i lighed med misbrugssituationer. Endvidere kan forholdene vedrørende eventuelle tidligere konkurser indgå i vurderingen af, om den pågældende på grund af groft uforsvarlig forretningsførelse er uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed.

Bestemmelsen finder ikke anvendelse på en rekonstruktør, der er beskikket af skifteretten under en rekonstruktionsbehandling af skyldneren, jf. konkurslovens § 11 a, stk. 1, heller ikke når rekonstruktøren har overtaget ledelsen af skyldnerens virksomhed, jf. konkurslovens § 11 a, stk. 3, § 12 a og § 12 b. En rekonstruktør kan således ikke pålægges konkurskarantæne i anledning af, at rekonstruktionsbehandlingen munder ud i en konkurs.

Når betingelserne er opfyldt, kan konkurskarantæne pålægges. Pålæg af konkurskarantæne er ikke obligatorisk, men det vil dog være udgangspunktet, at konkurskarantæne pålægges, når betingelserne i det foreslåede stk. 1 er opfyldt.

Det foreslås i *stk. 2*, at der ved afgørelsen af, om konkurskarantæne skal pålægges, i givet fald skal lægges vægt på, om det under hensyn til den pågældendes

handlemåde og omstændighederne i øvrigt er rimeligt at pålægge konkurskarantæne.

Der er således navnlig mulighed for at undlade at pålægge konkurskarantæne, selv om betingelserne i det foreslåede stk. 1 er opfyldt, hvis det efter en samlet vurdering af den pågældendes handlemåde og omstændighederne i øvrigt ikke er rimeligt at pålægge konkurskarantæne. Der er dermed mulighed for at lægge vægt på andre forhold, end om den pågældende har handlet groft uforsvarligt i sin ledelse af virksomheden. Der kan således f.eks. lægges vægt på karakteren og konsekvenserne af den pågældendes groft uforsvarlige adfærd og på, hvilke konsekvenser det vil have for den pågældende at blive pålagt konkurskarantæne.

Det er ikke en betingelse for at pålægge konkurskarantæne, at der kan påvises årsagssammenhæng mellem den groft uforsvarlige forretningsførelse og konkursen, men hvis det f.eks. er åbenbart, at konkursen skyldes andre, ydre omstændigheder, vil det være et element, der i den samlede vurdering taler imod at pålægge konkurskarantæne.

Pålæg af konkurskarantæne kan således f.eks. undlades, selv om den pågældende i sin ledelse af virksomheden har været ansvarlig for alvorlige overtrædelser af bogførings- eller regnskabsregler, hvis den mangelfulde bogføring og regnskabsførelse ikke har haft væsentlig betydning for konkursen og heller ikke i væsentlig grad har vanskeliggjort kurators arbejde. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis det må antages, at konkursen i væsentligt omfang kan henføres til ydre omstændigheder, eksempelvis den almindelige konjunkturudvikling eller pludselige, væsentlige ændringer i virksomhedens indtjeningsevne.

Som et andet eksempel kan nævnes, at pålæg af konkurskarantæne efter omstændighederne kan undlades, hvis det groft uforsvarlige forhold må anses for mindre alvorligt og det samtidig vil have særligt alvorlige konsekvenser for den pågældendes erhvervsmuligheder at blive pålagt konkurskarantæne. Det samme gælder, hvis de groft uforsvarlige forhold har medført begrænsede tab.

Som et tredje eksempel kan nævnes, at pålæg af konkurskarantæne efter omstændighederne kan undlades, hvis spørgsmålet herom først kommer til pådøm-

melse lang tid efter konkursdekretets afsigelse, uden at den lange sagsbehandlingstid beror på forhold hos den, der begæres pålagt konkurskarantæne.

Det foreslåede *stk. 3* angår tilfælde, hvor en person har deltaget i ledelsen af virksomheder, der ejes af forskellige skyldnere, som alle er eller kommer under konkursbehandling.

Det foreslås, at konkurskarantæne kun kan pålægges én gang i anledning af en persons deltagelse i ledelsen af flere koncernforbundne virksomheder.

Hvis der ikke er tale om koncernforbundne virksomheder, afgøres spørgsmålet om konkurskarantæne derimod særskilt i hver af de pågældende skyldneres konkursboer. Der kan således i givet fald – hvis betingelserne er opfyldt i hvert af boerne – pålægges konkurskarantæne flere gange. I givet fald lægges konkurskarantænerne i forlængelse af hinanden efter de nærmere regler i forslaget til konkurslovens § 158, stk. 2, 2. og 3. pkt.

Det foreslåede *stk. 3* går ud på, at konkurskarantæne ikke kan pålægges den, der allerede er pålagt konkurskarantæne i anledning af den pågældendes deltagelse i ledelsen af en koncernforbundet virksomhed.

Bestemmelsen tager først og fremmest sigte på tilfælde, hvor en person har deltaget i ledelsen af flere virksomheder, der er koncernforbundne, og der som følge af den økonomiske afhængighed, der typisk vil være mellem koncernforbundne virksomheder, kun bør kunne pålægges konkurskarantæne én gang, uanset om der er tale om flere konkurser. Bestemmelsen gælder dog også i de formentlig sjældne tilfælde, hvor flere koncernforbundne virksomheder går konkurs, uden at der er nogen årsagssammenhæng mellem konkurserne.

Bestemmelsen gælder naturligvis ikke i de tilfælde, hvor en person pålægges konkurskarantæne og efter konkurskarantænens udløb indtræder (eller på ny indtræder) i ledelsen af en virksomhed, der var koncernforbundet med den virksomhed, i hvis konkursbo konkurskarantænen blev pålagt. Hvis ejeren af virksomhed nr. 2 herefter på et senere tidspunkt går konkurs, vil en sådan person, der er (gen)indtrådt i virksomhed nr. 2's ledelse efter udløbet af en konkurskarantæne, i

givet fald kunne pålægges konkurskarantæne i virksomhed nr. 2's konkursbo efter de almindelige regler, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt.

Det foreslåede stk. 3 indebærer formelt set, at spørgsmålet om at pålægge en bestemt person konkurskarantæne kan behandles særskilt i hver af de pågældende skyldners konkursboer, indtil den pågældende person første gang ved endelig afgørelse er pålagt konkurskarantæne i et af boerne. Efter dette tidspunkt falder spørgsmålet om at pålægge denne person konkurskarantæne bort i de øvrige boer.

I praksis vil konkursboerne for skyldnere, der er koncernforbundne, imidlertid normalt blive behandlet ved samme skifteret og normalt også med samme kurator eller kuratorer. Det forudsættes, at spørgsmålet om at pålægge en person, der har deltaget i ledelsen af flere koncernforbundne virksomheder, konkurskarantæne i sådanne tilfælde behandles samlet og ikke i hvert konkursbo for sig. Der bør således blandt andet også foretages en samlet vurdering af, om den pågældende har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse i de koncernforbundne virksomheder. Skifterettens afgørelse om, hvorvidt konkurskarantæne skal pålægges (jf. forslaget til konkursloven § 163), er i sådanne tilfælde én samtidig afgørelse i alle konkursboerne.

Hvis et eller flere konkursboer vedrørende koncernforbundne virksomheder undtagelsesvis behandles ved en anden skifteret og ikke henvises i medfør af konkurslovens § 5, stk. 2, til den skifteret, hvor de øvrige konkursboer behandles, er én samlet behandling af spørgsmålet om pålæg af konkurskarantæne med inddragelse af samtlige koncernforbundne virksomheders forhold ikke mulig. I sådanne tilfælde bør spørgsmålet om konkurskarantæne som udgangspunkt behandles ved den skifteret, hvor de fleste koncernforbundne virksomheders konkursboer er under behandling, eller hvor konkursboerne med de væsentligste aktiver er under behandling.

Hvis behandlingen ved denne skifteret *ikke* fører til pålæg af konkurskarantæne, er der principielt ikke noget til hinder for, at konkurskarantæne pålægges af en anden skifteret under behandlingen af et konkursbo vedrørende en koncernforbundet virksomhed. Dette bør dog som udgangspunkt kun komme på tale, hvis den groft uforsvarlige forretningsførelse, som i givet fald begrunder konkurska-

rantæne, i særlig grad har været udvist i den virksomhed, hvis konkursbo er under behandling ved den anden skifteret.

Der henvises i øvrigt til *kapitel 5*, afsnit 4.

Til § 158

Bestemmelsen angår længden af en konkurskarantæne.

Det foreslås i *stk. 1, 1. pkt.*, at konkurskarantæne som udgangspunkt pålægges for tre år. Hvis særlige grunde taler for det, kan konkurskarantæne dog pålægges for en kortere periode end tre år, jf. *2. pkt.*

Som eksempler på særlige grunde, der efter omstændighederne kan tale for en kortere karantæne kan nævnes lang sagsbehandlingstid, uden at dette beror på forhold hos den, der begæres pålagt konkurskarantæne, eller at der er tale om et mindre groft tilfælde af groft uforsvarlig forretningsførelse. Der vil som udgangspunkt være tale om lang sagsbehandlingstid, hvis afgørelsen om konkurskarantæne først træffes mere end et år efter konkursdekretets afsigelse. Hvis karantænen fastsættes til en kortere periode end tre år, bør den normalt fastsættes til to år eller eventuelt i sjældnere tilfælde et år.

I den særlige situation, hvor en sag om pålæg af konkurskarantæne indbringes for Højesteret, efter at Procesbevillingsnævnet har givet tredjeinstansbevilling, kan det forekomme, at en konkurskarantæne, som landsretten har pålagt (herunder ved at stadfæste skifterettens afgørelse herom), har været i kraft i en vis periode, før Procesbevillingsnævnet gav tredjeinstansbevilling, jf. herved bemærkningerne nedenfor til det foreslåede stk. 2. Det foreslåede stk. 1, 2. pkt., giver i denne situation Højesteret en skønsmæssig mulighed for under hensyn til længden af den periode, hvor en konkurskarantæne tidligere under sagen har været i kraft, og til, hvilken betydning konkurskarantænen konkret har haft for den pågældende, at fastsætte en kortere karantæneperiode end ellers, herunder til andre perioder end et eller to år. Som eksempel kan nævnes, at hvis konkurskarantænen var i kraft i 3½ måned og i praksis indebar, at den pågældende måtte fratræde eksisterende ledelseshverv og/eller sandsynligvis måtte afstå fra at påtage sig et eller flere nye

ledelseshverv, vil Højesteret kunne fastsætte konkurskarantænen til f.eks. 2 år og 8 måneder.

Også i tilfælde, hvor landsretten meddeler tilladelse til, at en afgørelse kæres efter udløbet af den almindelige kærefrist, jf. konkurslovens § 251, stk. 2, kan det forekomme, at en konkurskarantæne har været i kraft i en vis periode. I en sådan situation har landsretten tilsvarende en skønsmæssig mulighed for under hensyn hertil at fastsætte en kortere karantæneperiode end ellers.

Skifteretten er ved afgørelsen om konkurskarantænen længde ikke bundet af parternes påstande, men det må forventes, at der normalt ikke vil være anledning til at fastsætte konkurskarantænen til en længere periode end påstået af kurator.

Det foreslåede *stk. 2* indeholder regler om, hvornår konkurskarantænen skal regnes fra. Det foreslås, at en konkurskarantæne som udgangspunkt skal regnes fra den endelige afgørelse, jf. *1. pkt.*

Karantænen regnes således fra udløbet af kærefristen, hvis skifterettens afgørelse om pålæg af konkurskarantæne ikke kæres, og fra landsrettens afgørelse om pålæg af konkurskarantæne, hvis skifterettens afgørelse kæres (hvad enten skifteretten har pålagt konkurskarantæne eller ikke). Hvis en kære til landsretten af skifterettens afgørelse om pålæg af konkurskarantæne afsluttes uden realitetsafgørelse, således at skifterettens afgørelse står ved magt, regnes karantænen fra sagens afslutning i landsretten.

Hvis der meddeles tredjeinstansbevilling (jf. konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2), ophører en pålagt konkurskarantæne med at have virkning, indtil fristen for kære er udløbet (2 uger fra meddelelsen af tilladelsen, jf. konkurslovens § 255, jf. retsplejelovens § 394, stk. 2), eller – hvis kære sker rettidigt – indtil Højesteret har afsluttet behandlingen af kæren. Hvis Højesteret stadfæster landsrettens afgørelse om pålæg af konkurskarantæne (eller hvis kæren til Højesteret afsluttes uden realitetsafgørelse, således at landsrettens afgørelse om pålæg af konkurskarantæne står ved magt), regnes karantænen fra Højesterets afgørelse (henholdsvis afslutningen af kæren til Højesteret), og den periode, karantænen måtte have været i kraft i perioden mellem landsrettens afgørelse og Procesbevilningsnævnets meddelelse af kæretilladelse, kan *ikke* fradrages i den konkurska-

rantæne, som fremgår af Højesterets afgørelse (eller af landsrettens afgørelse, som står ved magt). Om Højesterets mulighed for ved sin afgørelse at tage højde for, at konkurskarantænen har været i kraft i en periode, henvises til bemærkningerne ovenfor til det foreslåede stk. 1. Karantænen regnes også fra Højesterets afgørelse, hvis Højesteret ændrer landsrettens frifindelse til et pålæg af konkurskarantæne (hvad enten skifteretten havde pålagt konkurskarantæne eller Højesterets afgørelse er den første afgørelse, der pålægger konkurskarantæne).

I tilfælde, hvor landsretten meddeler tilladelse til, at en afgørelse kæres efter udløbet af den almindelige kærefrist, jf. konkurslovens § 251, stk. 2, gælder tilsvarende, at en pålagt konkurskarantæne ophører med at have virkning, indtil landsretten har afsluttet behandlingen af kæren.

Hvis den pågældende på afgørelsestidspunktet allerede er pålagt konkurskarantæne, foreslås det dog, at en ny konkurskarantæne først skal regnes fra udløbet af den senest pålagte konkurskarantæne, jf. 2. pkt. Konkurskarantænen udløber dog under alle omstændigheder senest ti år efter den endelige afgørelse, jf. 3. pkt.

Der henvises i øvrigt til *kapitel 5*, afsnit 5.2.

Til § 159

Bestemmelsen angår skifterettens beslutning om at indlede sag om konkurskarantæne.

Det foreslås, at skifteretten på grundlag af kurators redegørelse efter konkurslovens § 125, stk. 2, skal afgøre, om der skal indledes sag om konkurskarantæne mod nogen.

Hvis kurator af særlige grunde kun har kunnet afgive en foreløbig indstilling i redegørelsen efter § 125, stk. 2 (som foreslås ændret ved lovforslagets § 1, nr. 3), om, hvorvidt der bør rejses sag om konkurskarantæne mod nogen, vil skifteretten kunne afvente kurators endelige indstilling herom i en senere redegørelse. Skifteretten bør imidlertid være meget tilbageholdende med at rejse sag om konkurskarantæne senere end et år efter konkursdekretets afsigelse, medmindre den, der er spørgsmål om at pålægge konkurskarantæne, i væsentlig grad har modarbejdet

kurators undersøgelse af, om der er grundlag for at rejse sag om pålæg af konkurskarantæne.

Skifteretten bør ved denne indledende beslutning kun tilsidesætte kurators indstilling, hvis denne er åbenbart forkert. Skifteretten skal således ikke på dette indledende stadium vurdere, om det er sandsynligt, at konkurskarantæne vil blive pålagt, men alene, om kurators redegørelse giver rimeligt grundlag for at indlede en karantænesag.

Det kræves ikke, at den, der er spørgsmål om at pålægge karantæne, skal have lejlighed til at udtale sig, før skifteretten træffer afgørelse om at indlede sag om konkurskarantæne. Den pågældende kan heller ikke kære skifterettens afgørelse om at indlede sag om konkurskarantæne, idet den pågældende i givet fald i stedet under sagen om konkurskarantæne må påstå frifindelse.

Skifteretten kan om nødvendigt anmode kurator om at uddybe sin redegørelse, før den træffer afgørelse om, hvorvidt der skal indledes sag om konkurskarantæne, jf. 2. pkt. Dette gælder også i tilfælde, hvor kurator indstiller, at der ikke indledes sag om konkurskarantæne. Skifteretten kan i den forbindelse også anmode kurator om at foretage nærmere angivne yderligere undersøgelser.

Som følge af den meget begrænsede prøvelse af grundlaget for pålæg af konkurskarantæne vil den, der beklæder skifteretten ved afgørelsen af, om der skal indledes sag om konkurskarantæne, som udgangspunkt i givet fald ikke være inhabil ved den senere afgørelse af, om konkurskarantæne skal pålægges.

Såfremt skifteretten ikke følger kurators indstilling om at indlede sag om konkurskarantæne, kan kurator kære skifterettens afgørelse herom efter de almindelige regler om kære i konkurslovens § 248, stk. 2, § 251, og § 255. En fordringshaver vil derimod ikke kunne kære en sådan afgørelse, idet der ikke er tale om en afgørelse over for fordringshaveren, jf. herved retsplejelovens § 393.

Skifterettens afgørelse om ikke at indlede sag om konkurskarantæne (hvad enten afgørelsen er i overensstemmelse med kurators indstilling eller ej) vil endvidere efter indstilling fra kurator kunne omgøres af skifteretten, hvis der fremkommer væsentlige nye oplysninger af betydning for afgørelsen. Også i en sådan situation

bør skifteretten imidlertid være meget tilbageholdende med at rejse sag om konkurskarantæne senere end et år efter konkursdekretets afsigelse, medmindre den, der er spørgsmål om at pålægge konkurskarantæne, i væsentlig grad har modarbejdet kurators undersøgelse af, om der er grundlag for at rejse sag om pålæg af konkurskarantæne.

Der henvises i øvrigt til *kapitel 5*, afsnit 6.

Til § 160

Bestemmelsen angår kurators skriftlige begæring om pålæg af konkurskarantæne.

Det foreslås i *stk. 1*, at når skifteretten har besluttet at indlede sag om konkurskarantæne (jf. herom den foreslåede § 159), skal kurator inden en af skifteretten fastsat frist indlevere et processkrift til skifteretten. Fristen bør normalt ikke sættes til mere end fire uger. Fristen kan efter kurators anmodning forlænges, men det bør kræve en god begrundelse. Overskridelse af fristen har ikke præklusiv virkning i forhold til kurators påstand om pålæg af konkurskarantæne, men vil i mangel af lovligt forfald være udtryk for en pligtforsømmelse fra kurators side. En sådan pligtforsømmelse vil kunne tages i betragtning ved fastsættelsen af kurators vederlag og ved skifterettens beslutning om udpegning af kurator i fremtidige sager.

Processkriftet skal indeholde kurators påstand (*nr. 1*), dvs. at en angiven person eller angivne personer pålægges konkurskarantæne, en udførlig fremstilling af de faktiske og retlige omstændigheder, hvorpå påstanden støttes (*nr. 2*), og angivelse af de dokumenter og andre beviser, som kurator agter at påberåbe sig (*nr. 3*).

Der skal ikke betales retsafgift for kurators indlevering af processkrift med begæring om pålæg af konkurskarantæne.

Med processkriftet skal indleveres kopi af dette og kopier af de dokumenter, som kurator agter at påberåbe sig, for så vidt de er i kurators besiddelse, jf. *stk. 2*. Der skal indleveres et sæt kopier for hver person, der begæres pålagt konkurskarantæne.

Skifteretten lader processkriftet forkynde for den eller dem, der begæres pålagt konkurskarantæne, jf. *stk. 3*. Samtidig med forkyndelsen skal der udleveres en vejledning om, hvad konkurskarantæne indebærer, og om reglerne om sagens behandling, jf. de foreslåede §§ 161 og 162. Det forudsættes, at Domstolsstyrelsen udarbejder en standardvejledning, som skifteretterne kan benytte. I tilknytning til forkyndelsen skal den pågældende også underrettes om den frist, skifteretten har fastsat for indlevering af svarskrift og anmodning om mundtlig forhandling, jf. forslaget til § 161, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til *kapitel 5*, afsnit 6.

Til § 161

Bestemmelsen angår den videre behandling af en sag om konkurskarantæne efter forkyndelsen af kurators processkrift for den, der begæres pålagt konkurskarantæne, jf. herom forslaget til § 160, stk. 3.

Det foreslås i *stk. 1*, at den, der begæres pålagt konkurskarantæne, inden en af skifteretten fastsat frist kan indlevere et svarskrift til skifteretten og/eller anmode om mundtlig forhandling. Fristen bør normalt ikke sættes til mere end fire uger. Fristen kan efter anmodning forlænges, men det bør kræve en god begrundelse.

Overskridelse af fristen betyder, at skifteretten kan afgøre sagen på det foreliggende grundlag. Skifteretten kan tage hensyn til et svarskrift, der indleveres for sent, men har ikke pligt hertil. Skifteretten kan ligeledes tage hensyn til en anmodning om mundtlig forhandling, som fremsættes for sent, men i modsætning til, hvad der gælder ved en rettidig anmodning om mundtlig forhandling, vil den pågældende ikke have krav på, at der holdes mundtlig forhandling.

Den, der begæres pålagt konkurskarantæne, kan vælge at svare skriftligt eller mundtligt eller begge dele. Hvis den pågældende hverken indleverer et svarskrift eller anmoder om mundtlig forhandling, kan skifteretten afgøre sagen på det foreliggende grundlag uden afholdelse af retsmøde. Manglende svar kan endvidere efter omstændighederne tillægges processuel skadevirkning, jf. nærmere nedenfor om det foreslåede stk. 6.

Hvis den, der begæres pålagt konkurskarantæne, indgiver et svarskrift, skal kopi af svarskriftet samtidig sendes til kurator, jf. *stk. 2*.

Skifteretten kan bestemme, at der skal udveksles yderligere processkrifter, jf. *stk.*

3. Skifteretten fastsætter i givet fald fristen for indlevering af et yderligere processkrift, der i almindelighed bør være 2-3 uger.

Hvis der ikke skal være mundtlig forhandling, jf. herom nærmere nedenfor om det foreslåede *stk. 4*, bør skifteretten give parterne mulighed for indlevering af replik og duplik, medmindre dette ud fra indholdet af kurators første processkrift og svarskriftet klart er overflødigt. Yderligere skriftveksling vil kræve en særlig begrundelse.

Hvis der skal være mundtlig forhandling, bør skifteretten kun give parterne mulighed for indlevering af replik og duplik, hvis særlige grunde taler for det.

Det foreslås i *stk. 4*, at skifteretten skal indkalde parterne til mundtlig forhandling, hvis den, der begæres pålagt konkurskarantæne, har anmodet om det efter det foreslåede *stk. 1*, nr. 2, eller hvis skifteretten i øvrigt finder det hensigtsmæssigt.

Den, der begæres pålagt konkurskarantæne, har således et absolut krav på mundtlig forhandling, hvis anmodning herom fremsættes inden for den frist, som skifteretten har fastsat i medfør af det foreslåede *stk. 1*.

I mangel af en sådan (rettidig) anmodning er det overladt til skifterettens skøn, om der skal afholdes mundtlig forhandling, eller om sagen skal afgøres på skriftligt grundlag. Skifteretten bør ved udøvelsen af dette skøn bl.a. tage hensyn til, om kurator har anmodet om mundtlig forhandling, og kan også tage hensyn til, om den, der begæres pålagt konkurskarantæne, har anmodet om mundtlig forhandling efter udløbet af fristen for at anmode herom. Skifteretten kan indkalde parterne til mundtlig forhandling, selv om ingen af dem har anmodet om det, men det vil formentlig sjældent være relevant. Det vil dog efter omstændighederne kunne være hensigtsmæssigt, hvis skifteretten f.eks. finder, at den, der begæres pålagt konkurskarantæne, har behov for en sådan vejledning og bistand fra skifterettens side, at den bør gives i et møde i skifteretten.

Retsplejelovens almindelige regler om rettergangsfuldmagt finder anvendelse på en mundtlig forhandling om pålæg af konkurskarantæne. Den, der begæres pålagt konkurskarantæne, kan således give møde ved en advokat eller en person som nævnt i retsplejelovens § 260, stk. 3 (visse nærmere beslægtede eller besvoglede mv.). Der vil som udgangspunkt ikke kunne gives møde ved andre personer i medfør af retsplejelovens § 260, stk. 9, da der som udgangspunkt vil skulle ske forhandling om en tvist. Hvis den, der begæres pålagt konkurskarantæne, tager bekræftende til genmæle og der derfor ikke skal ske forhandling om en tvist, vil der dog kunne gives møde ved andre personer i medfør af retsplejelovens § 260, stk. 9.

Også kurator kan give møde ved en (anden) advokat.

Udeblivelse fra den mundtlige forhandling har ikke udeblivelsesvirkning, men alene faktisk præklusionsvirkning, dvs. at den pågældende part afskæres fra at gøre sine synspunkter gældende. Sagen kan således behandles, uanset om kurator eller den, der begæres pålagt konkurskarantæne, ikke giver møde. Hvis ingen af parterne giver møde, kan sagen behandles på det foreliggende skriftlige grundlag. Mundtlig bevisførelse kan ikke finde sted, hvis ingen af parterne er mødt.

Hvis den, der begæres pålagt konkurskarantæne, undlader at udtale sig om kurators erklæringer om sagens faktiske omstændigheder, kan skifteretten tillægge det processuel skadevirkning, jf. nedenfor om det foreslåede stk. 6. Dette vil bl.a. gælde i tilfælde, hvor den, der begæres pålagt konkurskarantæne, ikke i et svarskrift eller andet processkrift har udtalt sig herom og herefter udebliver fra en mundtlig forhandling.

Under den mundtlige forhandling kan den, der begæres pålagt konkurskrantæne, afgive partsforklaring, jf. også det foreslåede stk. 5 om indkaldelse til personligt møde. Der kan endvidere ske vidneførsel, men en sag om konkurskarantæne bør dog som udgangspunkt kunne afgøres ud fra det skriftlige bevismateriale og en eventuel partsforklaring fra den, der begæres pålagt konkurskarantæne.

Det foreslås i *stk. 5*, at skifteretten efter anmodning fra kurator kan indkalde den, der begæres pålagt konkurskarantæne, til personligt møde for at besvare spørgs-

mål sigtende til sagens oplysning. Kurator skal i anmodningen angive temaet for de spørgsmål, der ønskes besvaret. Skifteretten bør som udgangspunkt imødekomme kurators anmodning, medmindre kurator har let adgang til at få oplysningerne ad anden vej.

Hvis den, der begæres pålagt konkurskarantæne, udebliver eller undlader at besvare spørgsmål eller svarene er uklare eller ufuldstændige, kan det tillægges processuel skadevirkning, jf. nedenfor om det foreslåede stk. 6. Manglende møde eller undladelse at besvare spørgsmål kan derimod ikke imødegås ved anvendelse af tvangsmidler.

Falsk forklaring kan straffes efter straffelovens § 158.

Det foreslås i *stk. 6*, at hvis den, der begæres pålagt konkurskarantæne, undlader at udtale sig om kurators erklæringer om sagens faktiske omstændigheder, kan skifteretten ved bevisbedømmelsen tillægge dette virkning til fordel for kurator.

Bestemmelsen tager sigte på tilfælde, hvor kurator i et processkrift har udtalt sig om sagens faktiske omstændigheder, og hvor den, der begæres pålagt konkurskarantæne, hverken i et processkrift eller under en eventuel mundtlig forhandling udtaler sig om kurators erklæringer om de faktiske omstændigheder. Bestemmelsen tager endvidere sigte på tilfælde, hvor kurator udtaler sig om sagens faktiske omstændigheder under en mundtlig forhandling, hvor den, der begæres pålagt konkurskarantæne, har givet møde, men ikke forholder sig til kurators udtalelser. Bestemmelsen tager derimod ikke sigte på tilfælde, hvor kurator udtaler sig under en mundtlig forhandling, hvorfra den, der begæres pålagt konkurskarantæne, er udeblevet.

I de beskrevne tilfælde kan skifteretten ved bevisbedømmelsen tillægge det virkning til fordel for kurator, at den, der begæres pålagt konkurskarantæne, ikke har udtalt sig om kurators erklæringer om sagens faktiske omstændigheder. Der er tale om en fakultativ processuel skadevirkning, hvor skifteretten har mulighed for – men ikke er forpligtet til – uden nærmere bevisførelse at lægge kurators erklæringer om sagens faktiske omstændigheder til grund ved sagens afgørelse.

Det foreslås i stk. 6, 2. pkt., at den samme mulighed for fakultativ processuel skadevirkning skal gælde, hvis den, der begæres pålagt konkurskarantæne, udeligger efter at være indkaldt til personligt møde (jf. herom det foreslåede stk. 5) eller undlader at besvare spørgsmål eller svarene er uklare eller ufuldstændige.

Fakultativ processuel skadevirkning indtræder ikke, hvis den, der begæres pålagt konkurskarantæne, er omfattet af en vidnefritagelsesgrund med hensyn til det pågældende spørgsmål, jf. retsplejelovens § 171. Den, der begæres pålagt konkurskarantæne, kan således f.eks. – uden at der indtræder fakultativ processuel skadevirkning – nægte at besvare spørgsmål, hvis besvarelse antages at ville udsætte den pågældende for straf, jf. retsplejelovens § 171, stk. 2, nr. 1.

Selv om manglende, uklare eller ufuldstændige svar ikke kan have processuel skadevirkning efter det foreslåede stk. 6, hvis den, der begæres pålagt konkurskarantæne, er omfattet af en vidnefritagelsesgrund, kan skifteretten imidlertid også i en sådan situation som led i den fri bevisbedømmelse lægge vægt på, om den, der begæres pålagt konkurskarantæne, har givet en fyldestgørende forklaring om forhold, som beviserne i øvrigt giver anledning til at rejse spørgsmål om.

Forskellen på fakultativ processuel skadevirkning efter det foreslåede stk. 6 og ”bevismæssig skadevirkning” som led i den fri bevisbedømmelse er navnlig, at fakultativ processuel skadevirkning i yderste konsekvens indebærer, at kurators erklæringer om sagens faktiske omstændigheder kan lægges til grund uden bevisførelse, hvorimod ”bevismæssig skadevirkning” som led i den fri bevisbedømmelse kun kan indtræde, når kurator har fremlagt beviser, som bør give den, der begæres pålagt konkurskarantæne, anledning til imødegåelse.

Der henvises i øvrigt til *kapitel 5*, afsnit 6.

Til § 162

Bestemmelsen angår advokatbeskikkelse for den, der begæres pålagt konkurskarantæne, og statskassens betaling af sagsomkostninger, i det omfang boets midler ikke strækker til.

Det foreslås i *stk. 1*, at der skal beskikkes en advokat for den, der begæres pålagt konkurskarantæne, hvis den pågældende anmoder om det eller skifteretten i øvrigt finder det nødvendigt.

Den, der begæres pålagt konkurskarantæne, skal i forbindelse med forkyndelsen af kurators processkrift vejledes om adgangen til advokatbeskikkelse, jf. forslaget til § 160, stk. 3.

Eftersom der altid efter anmodning skal beskikkes en advokat for den, der begæres pålagt konkurskarantæne, vil der formentlig sjældent være anledning til, at skifteretten benytter sig af muligheden for af egen drift at beskikke en advokat for den, der begæres pålagt konkurskarantæne. Det vil formentlig kun være relevant, hvis skifteretten ikke finder det muligt at behandle sagen på forsvarlig måde, uden at den pågældende har sådan bistand.

Det foreslås i *stk. 1, 2. pkt.*, at der om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat skal gælde samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. retsplejelovens kapitel 31. Dette svarer til, hvad der sædvanligvis foreslås i forbindelse med regler om advokatbeskikkelse i andre love end retsplejeloven. En tilsvarende regel findes f.eks. i konkurslovens § 219, stk. 2, 2. pkt., om beskikkelse af advokat for skyldneren under en gældssaneringssag.

Det foreslås i *stk. 2*, at hvis konkurskarantæne pålægges, pålægger skifteretten den pågældende at erstatte statskassen dennes udgifter i forbindelse med advokatbeskikkelsen, medmindre særlige grunde taler herimod.

De særlige grunde, der i givet fald taler imod at pålægge den, der pålægges konkurskarantæne, at erstatte statskassens udgifter til advokatbeskikkelse, kan f.eks. være, at advokatbeskikkelse har været nødvendig på grund af den pågældendes særlige psykiske tilstand, eller at udgifterne til advokatbeskikkelse, uden at det kan bebrejdes den pågældende, har været usædvanligt store. I den forbindelse kan udgifterne efter omstændighederne også fordeles mellem den pågældende og statskassen. Der kan også lægges vægt på den pågældendes økonomiske forhold, således at det vil være mere nærliggende at fritage for at erstatte statskassen udgifterne ved advokatbeskikkelse, hvis den pågældende opfylder de økonomiske betingelser for fri proces. Opfyldelse af de økonomiske betingelser for fri proces

vil dog ikke i sig selv – men kun sammen med andre forhold – kunne udgøre særlige grunde som nævnt i bestemmelsen.

Det foreslås i *stk. 3*, at hvis den, der begæres pålagt konkurskarantæne, tilkendes sagsomkostninger, betales sagsomkostningerne af statskassen, i det omfang boets midler ikke strækker til. Bestemmelsen er relevant i de tilfælde, hvor boet ikke giver fuld dækning til § 93-krav. I givet fald betaler statskassen den resterende del af de sagsomkostninger, som den, der begæres pålagt konkurskarantæne, tilkendes. Bestemmelsen svarer til, hvad der foreslås for kurators vederlag for at føre sagen om konkurskarantæne, jf. lovforslagets § 1, nr. 5 (forslag til konkurslovens § 239, stk. 5, 2. pkt.). Der er dog den forskel, at udgiften til pålagte sagsomkostninger – i modsætning til kurators vederlag for at føre sagen om konkurskarantæne – ikke kan afholdes af en eventuel sikkerhedsstillelse efter konkurslovens § 11 a, stk. 7, § 27, stk. 1, 4 eller 5, eller § 143, 2. pkt., idet udgiften til pålagte sagsomkostninger udgør ”gæld, der pådrages boet under dets behandling” (§ 93, nr. 3) og ikke ”omkostninger ved boets behandling” (§ 93, nr. 2).

Der henvises i øvrigt til *kapitel 5*, afsnit 6.

Til § 163

Bestemmelsen angår skifterettens afgørelse om, hvorvidt konkurskarantæne skal pålægges. Det foreslås, at afgørelsen skal træffes ved kendelse. Dette indebærer blandt andet, at afgørelsen skal begrundes, jf. retsplejelovens § 218, stk. 1, 1. pkt.

Skifterettens afgørelse kan kæres til landsretten, jf. konkurslovens § 248, stk. 2, hvad enten afgørelsen går ud på, at konkurskarantæne pålægges eller ikke pålægges. Kære kan iværksættes af kurator henholdsvis den, der er pålagt konkurskarantæne, men ikke af en fordringshaver. Hvis skifterettens afgørelse om at pålægge konkurskarantæne kæres, træder konkurskarantænen først i kraft, når landsretten i givet fald har stadfæstet skifterettens afgørelse, jf. forslaget til § 158, stk. 2. Landsrettens afgørelse kan kun kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2.

Det påhviler i givet fald kurator også at føre sagen om konkurskarantæne i højere instans.

Skifteretten kan kun pålægge konkurskarantæne efter begæring fra kurator (jf. forslaget til § 157 og bemærkningerne hertil), men herudover er skifteretten ikke bundet af parternes påstande. Uanset om den, der begæres pålagt konkurskarantæne, tager bekræftende til genmæle, skal skifteretten således selvstændigt vurdere, om konkurskarantæne bør pålægges og i givet fald for hvilken periode, og om konkurskarantænen i givet fald tillige skal være til hinder for at drive erhvervsvirksomhed med personlig og ubegrænset hæftelse for virksomhedens forpligtelser, jf. forslaget til § 165, stk. 1, 2. pkt.

Skifteretten er imidlertid bundet af parternes samstemmende erklæringer om faktiske omstændigheder. I mangel af enighed om faktiske omstændigheder afgør skifteretten efter en fri bevisbedømmelse, hvilke faktiske omstændigheder der kan lægges til grund for afgørelsen. Med hensyn til fakultativ processuel skadevirkning i visse tilfælde henvises til forslaget til § 161, stk. 6, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til *kapitel 5*, afsnit 6.

Til § 164

Bestemmelsen angår ophør af konkurskarantænen i tilfælde af, at fordringshaverne opnår fyldestgørelse eller giver afkald på deres ret.

Det foreslås i *stk. 1*, at hvis konkursboet slutes i medfør af konkurslovens § 144, stk. 1, skal skifteretten samtidig bestemme, at en pålagt konkurskarantæne ophører. Efter § 144, stk. 1, slutes boet, hvis skyldneren efter udløbet af anmeldelsesfristen fremlægger samtykke fra samtlige fordringshavere eller bevis for, at de er fyldestgjort.

Det foreslås tilsvarende i *stk. 2*, at hvis skifteretten i medfør af konkurslovens § 144, stk. 2, efter boets slutning giver skyldneren bevis for, at fordringshaverne er fyldestgjort eller har givet afkald på deres fordringer, skal skifteretten efter anmodning bestemme, at en pålagt konkurskarantæne ophører.

Virkningen af en afgørelse efter stk. 1 eller 2 er, at konkurskarantænen ophører fra tidspunktet for skifterettens afgørelse om ophør. Konkurskarantænen ophæves således ikke med tilbagevirkende kraft, og den, der har været pålagt konkurskarantæne, vil også efter konkurskarantænen ophør i givet fald kunne straffes for en overtrædelse af konkurskarantænen, der fandt sted før skifterettens afgørelse om karantænen ophør.

Bestemmelsen gælder, uanset om konkurskarantænen er pålagt skyldneren eller en eller flere andre personer. Hvis flere personer er pålagt konkurskarantæne i samme konkursbo, skal alle de pålagte konkurskarantæner således i givet fald ophøre i de situationer, der fremgår af stk. 1 og 2.

Der henvises i øvrigt til *kapitel 5*, afsnit 5.2.

Til § 165

Bestemmelsen angår retsvirkningerne af konkurskarantæne.

Det foreslås i *stk. 1, 1. pkt.*, at den, der er pålagt konkurskarantæne, ikke må deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed uden at hæfte personligt og ubegrænset for virksomhedens forpligtelser. Bestemmelsen omfatter alene konkurskarantæne pålagt i Danmark.

Forbuddet mod deltagelse i ledelsen af en erhvervsvirksomhed omfatter for det første i princippet den formelle deltagelse i form af registrering i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system som medlem af bestyrelsen eller tilsynsrådet eller som direktør eller likvidator i en sammenslutning, der er registreret i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system. Dette gælder, uanset om den pågældende faktisk har varetaget hverv som direktør, likvidator, bestyrelsesmedlem eller tilsynsrådsmedlem, eller om den pågældende f.eks. har været ”stråmand”, således at ledelsen reelt er blevet udøvet af en anden person.

Forbuddet mod registrering som direktør omfatter i givet fald også indehaveren af et enkeltmandsfirma eller en interessent i et interessantskab, der som sådanne registreres som direktør i et rederiaktieselskab, jf. selskabslovens § 112, stk. 2.

Det er imidlertid forudsat, at der vil blive truffet effektive foranstaltninger med henblik på at sikre, at en person, der er pålagt konkurskarantæne, ikke registreres i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system som medlem af bestyrelsen eller tilsynsrådet eller som direktør eller likvidator i et erhvervsdrivende selskab mv., og at personer, der på tidspunktet for pålægget er registreret på denne måde, slettes fra registreringen. Fuldbørdet overtrædelse af forbuddet mod deltagelse i ledelsen af en erhvervsvirksomhed bør derfor som udgangspunkt ikke kunne forekomme i form af registrering som ledelsesmedlem i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Hvis det alligevel måtte forekomme, vil det udgøre en overtrædelse af konkurskarantænen. Endvidere vil forsøg på at blive registreret som ledelsesmedlem i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kunne straffes som forsøg, jf. straffelovens § 21.

Forbuddet mod deltagelse i ledelsen af en erhvervsvirksomhed omfatter for det andet den reelle deltagelse i form af faktisk udøvelse af ledelsesbeføjelser i en erhvervsvirksomhed, dvs. faktisk udøvelse af en direktørs eller likvidators eller et bestyrelsesmedlems eller tilsynsrådsmedlems beføjelser i virksomheden. Det vil omfatte virksomheder, hvis ledelse på grund af deres juridiske form ikke er registreret i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system, dvs. enkeltmandsvirksomheder og interessentskaber og kommanditselskaber, medmindre samtlige interessenter henholdsvis komplementarer er kapitalselskaber. Det vil endvidere omfatte virksomheder, hvis ledelse er registreret i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system, men hvor registreringen helt eller delvis ikke svarer til de faktiske forhold. Forbuddet omfatter derimod ikke en ejers blotte udøvelse af ejerbeføjelser f.eks. på et selskabs generalforsamling.

Forbuddet mod deltagelse i ledelsen af en erhvervsvirksomhed omfatter også deltagelse i ledelsen af en filial af en udenlandsk erhvervsvirksomhed.

Forbuddet omfatter deltagelse i ledelsen af en erhvervsvirksomhed, hvorimod deltagelse i ledelsen af ikke-erhvervsmæssige aktiviteter ikke er omfattet af forbuddet. Uanset deres faktiske virksomhed eller mangel på samme anses aktieselskaber, anpartsselskaber, andelsselskaber, interessentskaber, kommanditselskaber og erhvervsdrivende fonde i denne sammenhæng altid for erhvervsvirksomhed. Deltagelse i ledelsen af aktieselskaber, anpartsselskaber, andelsselskaber, interessentskaber, kommanditselskaber og erhvervsdrivende fonde er således altid om-

fattet af forbuddet. Dette gælder også, hvis et aktieselskab eller anpartsselskab er 100 % ejet af stat, region eller kommune. Et kommunalt fællesskab efter kommunestyrelseslovens § 60 vil dog ikke være en erhvervsvirksomhed i den foreslåede bestemmelses forstand, uanset om fællesskabet har karakter af et andels-selskab eller interessentskab.

Vurderingen af, om aktiviteter, der udøves i regi af andre sammenslutninger end de nævnte, udgør erhvervsvirksomhed, beror på aktiviteternes karakter og omfang. Hvis aktiviteterne udøves med gevinst for øje, er der normalt tale om erhvervsvirksomhed, medmindre aktiviteterne har et i økonomisk henseende meget begrænset omfang. Hvis aktiviteterne ikke udøves med gevinst for øje, kan der ikke desto mindre være tale om erhvervsvirksomhed i den foreslåede bestemmelses forstand, hvis aktiviteterne har et i økonomisk henseende betydeligt omfang.

Uanset aktiviteternes karakter og omfang vil virksomhed, der drives af stat, region eller kommune eller af en statslig, regional eller kommunal selvejende institution, dog ikke være erhvervsvirksomhed i den foreslåede bestemmelses forstand. En privat selvejende institution vil derimod afhængig af aktiviteternes karakter og omfang kunne være en erhvervsvirksomhed i den foreslåede bestemmelses forstand. Dette gælder også, hvis den private selvejende institution overvejende finansieres af tilskud fra stat, region eller kommune.

Som typiske eksempler kan nævnes, at mindre ideelle foreninger, private selvejende institutioner, andelsboligforeninger, boligafdelinger i en almennyttig boligorganisation og ejerforeninger ikke vil være erhvervsvirksomhed, hvorimod ideelle foreninger eller private selvejende institutioner med mere end nogle få fuldtidsansatte og andelsboligforeninger, boligafdelinger og ejerforeninger med mere end ca. ti boliger som udgangspunkt må anses for erhvervsvirksomhed i den foreslåede bestemmelses forstand.

Forbuddet omfatter endvidere deltagelse i ledelsen af en personligt drevet virksomhed (enkeltmandsvirksomhed), som ejes af en anden, eksempelvis den pågældendes ægtefælle eller samlever.

Forbuddet omfatter som udgangspunkt ikke deltagelse i ledelsen af en virksomhed, hvor den pågældende hæfter personligt og ubegrænset for virksomhedens

forpligtelser. I praksis vil det navnlig gælde den pågældendes egen personligt drevne virksomhed og kommanditselskaber og interessentskaber, hvori den pågældende er komplementar eller interessent. Det vil principielt også gælde andre selskaber og foreninger, hvis deltagerne ifølge vedtægterne hæfter personligt og ubegrænset for selskabets eller foreningens forpligtelser, men det vil formentlig sjældent forekomme i praksis. Med personlig og ubegrænset hæftelse menes således personlig og ubegrænset hæftelse efter de selskabsretlige regler, og en eventuel personlig kaution for eksempelvis et aktieselskabs eller anpartsselskabs forpligtelser bringer *ikke* forholdet uden for det generelle forbud mod at deltage i ledelsen af et selskab mv. med begrænset ansvar. Det bringer heller ikke forholdet uden for forbuddet mod at deltage i ledelsen af et selskab mv. med begrænset ansvar, at den pågældende i tilfælde af selskabets efterfølgende konkurs i givet fald i medfør af lovforslagets § 168 som udgangspunkt vil hæfte personligt for udækket gæld.

Det foreslås imidlertid i stk. 1, 2. *pkt.*, at hvis den pågældende tidligere er pålagt konkurskarantæne, der ikke er udløbet på fristdagen, og den groft uforsvarlige forretningsførelse, der begrunder nyt pålæg af konkurskarantæne, er foregået efter, at den tidligere konkurskarantæne fik virkning, skal det bestemmes i den nye afgørelse om konkurskarantæne, at den pågældende heller ikke må deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed med personlig og ubegrænset hæftelse for virksomhedens forpligtelser.

Det foreslåede 2. pkt. finder anvendelse, når en person, der allerede er pålagt konkurskarantæne, på ny pålægges konkurskarantæne efter den foreslåede § 157. Det er i den forbindelse en betingelse, at fristdagen i det konkursbo, hvor den nye konkurskarantæne pålægges, ligger inden udløbet af den tidligere pålagte konkurskarantæne. Det kræves derimod ikke, at konkursen er indtrådt, endsige at den nye konkurskarantæne pålægges, inden udløbet af den tidligere konkurskarantæne. Det er endvidere en betingelse, at den groft uforsvarlige forretningsførelse, der begrunder den nye konkurskarantæne, er foregået efter, at den tidligere pålagte konkurskarantæne fik virkning. Hvis den groft uforsvarlige forretningsførelse er foregået både før og efter, at den tidligere pålagte konkurskarantæne fik virkning, finder det foreslåede 2. pkt. kun anvendelse, hvis den groft uforsvarlige forretningsførelse, der er foregået efter, at den tidligere pålagte konkurskarantæne fik virkning, efter skifterettens skøn i sig selv ville have været tilstrækkelig til

at begrunde pålæg af ny konkurskarantæne. I tvivlstilfælde bør skifteretten undlade at bringe 2. pkt. i anvendelse.

Når de beskrevne betingelser er opfyldt, skal skifteretten i afgørelsen om på ny at pålægge konkurskarantæne, bestemme, at konkurskarantænen fremover også indebærer et forbud mod deltagelse i ledelsen af erhvervsvirksomhed med personlig og ubegrænset hæftelse for virksomhedens forpligtelser. Der er tale om en obligatorisk retsfølge, som skal bringes i anvendelse, når betingelserne er opfyldt. Der kan dog indgå et element af skøn i vurderingen af, om betingelserne – og herunder navnlig betingelsen vedrørende den tidsmæssige placering af den groft uforsvarlige forretningsførelse – er opfyldt.

Når skifteretten i en afgørelse om konkurskarantæne i medfør af 2. pkt. bestemmer, at den pågældende heller ikke må deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed med personlig og ubegrænset hæftelse for virksomhedens forpligtelser, har denne udvidelse af konkurskarantænen retsvirkninger virkning både for den eventuelt stadig løbende konkurskarantæne og den nu pålagte konkurskarantæne. Forbuddet mod at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed med personlig og ubegrænset hæftelse for virksomhedens forpligtelser træder således i kraft, når afgørelsen om den nye konkurskarantæne får virkning.

Som eksempel kan nævnes, at hvis en person, der er pålagt konkurskarantæne med udløb den 15. juni 2015, ved en ny afgørelse i april 2014 pålægges konkurskarantæne i 3 år, og skifteretten i den nye afgørelse træffer bestemmelse i medfør af 2. pkt., vil den pågældende være underlagt et generelt forbud mod at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed, så snart den nye afgørelse får virkning. Og dette vil gælde frem til den 15. juni 2018, idet den nye 3-årige konkurskarantæne lægges i forlængelse af den tidligere pålagte konkurskarantæne, jf. forslaget til konkurslovens § 158, stk. 2.

En afgørelse efter det foreslåede 2. pkt. indebærer navnlig et forbud mod at deltage i ledelsen af kommanditselskaber og interessentskaber, hvori den pågældende er komplementar eller interessent, eller i ledelsen af den pågældendes egen enkeltmandsvirksomhed.

Forbuddet mod at deltage i ledelsen af en personligt drevet virksomhed (enkeltmandsvirksomhed) omfatter i givet fald både selvstændig erhvervsvirksomhed som hovedbeskæftigelse og som udgangspunkt også selvstændig erhvervsvirksomhed som bibeskæftigelse. Forbuddet omfatter dog ikke bibeskæftigelse af meget begrænset omfang. Forbuddet omfatter heller ikke hobbyvirksomhed. Ved vurderingen af, om der er tale om bibeskæftigelse af meget begrænset omfang, kan momslovens grænse for afgiftsfritagelse tillægges en vis vejledende betydning, herunder navnlig således at der i hvert fald vil være tale om erhvervsvirksomhed i den foreslåede bestemmelses forstand, hvis årsomsætningen ved selvstændig erhvervsvirksomhed overstiger 50.000 kr. Dette gælder, uanset om den pågældende måtte være fritaget for momsregistrering, fordi virksomheden helt eller delvis leverer momsfritage ydelser, eller fordi den pågældende er omfattet af momslovens særlige regler om blinde eller kunstnere.

Forbuddet er ikke geografisk begrænset og omfatter således som sådan også deltagelse i ledelsen af en erhvervsvirksomhed i udlandet. Straffelovens almindelige regler om dansk straffemyndighed medfører dog i praksis geografiske begrænsninger i forbuddets rækkevidde, jf. nærmere nedenfor i bemærkningerne til det foreslåede stk. 2.

Det foreslås i *stk. 2*, at forsætlig overtrædelse af forbuddet mod at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed, straffes med bøde eller fængsel indtil seks måneder.

Forsøg og medvirken er også strafbar, jf. straffelovens §§ 21 og 23. Medvirken omfatter blandt andet den ”stråmand”, der f.eks. ved rent formelt at lade sig registrere som ledelsesmedlem i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system bistår en person, der er pålagt konkurskarantæne, med reelt at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed.

Tilregnelsskravet er forsæt. Straf forudsætter således blandt andet, at den pågældende har kendskab til eller en bestemt formodning om pålægget af konkurskarantæne og de faktiske omstændigheder, som retligt kvalificeres som deltagelse i ledelsen af en erhvervsvirksomhed. Det kræves derimod ikke, at den pågældende er bekendt med den retlige kvalifikation af de faktiske omstændigheder.

Straf efter den foreslåede bestemmelse forudsætter, at handlingen er omfattet af danske straffemyndighed, jf. straffelovens §§ 6-9 a.

Under dansk straffemyndighed hører blandt andet handlinger, der foretages i den danske stat, jf. straffelovens § 6, nr. 1. I relation til forbuddet mod deltagelse i ledelsen af en erhvervsvirksomhed omfatter det handlinger, der foretages, mens gerningsmanden befinder sig i Danmark, jf. straffelovens § 9, stk. 1, 1. pkt., uanset om erhvervsvirksomheden drives her i landet eller i udlandet. Dette gælder også forsøgs- og medvirkenshandling, som foretages, mens (med)gerningsmanden befinder sig i Danmark, uanset om overtrædelsen fuldbyrdes eller tilsigtes fuldbyrdet i udlandet, jf. straffelovens § 9, stk. 3. Endvidere omfatter det deltagelse i ledelsen af en erhvervsvirksomhed i Danmark, herunder en dansk filial af en udenlandsk erhvervsvirksomhed, uanset om gerningsmanden handler her i landet eller udlandet, jf. straffelovens § 9, stk. 2.

Under dansk straffemyndighed hører endvidere blandt andet handlinger, der foretages i udlandet af en person, der på tidspunktet for sigtelsen har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, hvis handlingen også er strafbar efter lovgivningen på gerningsstedet, jf. straffelovens § 7, stk. 1, nr. 1. I relation til forbuddet mod deltagelse i ledelsen af en erhvervsvirksomhed omfatter det handlinger, der foretages, mens gerningsmanden befinder sig i udlandet, jf. straffelovens § 9, stk. 1, 1. pkt., forudsat at handlingen også var strafbar efter lovgivningen dér.

I praksis vil der således for det første navnlig være dansk straffemyndighed, når det drejer sig om deltagelse i ledelsen af en erhvervsvirksomhed i Danmark, herunder en dansk filial af en udenlandsk virksomhed, uanset om gerningsmandens deltagelse i ledelsen foregår fra udlandet. Der vil endvidere være dansk straffemyndighed, hvis en gerningsmand, som befinder sig i Danmark, deltager i ledelsen af en udenlandsk erhvervsvirksomhed. Endelig vil der – mere teoretisk – være dansk straffemyndighed, hvis en dansk statsborger eller person med bopæl mv. i Danmark, der befinder sig i udlandet, deltager i ledelsen af en udenlandsk erhvervsvirksomhed og forholdet også er strafbart efter lovgivningen på gerningsstedet.

Der lægges med lovforslaget op til, at straffen i et typisk førstegangstilfælde som udgangspunkt bør være en kortere fængselsstraf. Straffen bør kunne gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, hvis den pågældende skønnes egnet til samfundstjeneste.

Straffen i den konkrete sag vil skulle udmåles af domstolene under hensyn til samtlige sagens omstændigheder, og formildende eller skærpende omstændigheder kan således føre til en fravigelse af det angivne udgangspunkt.

Til illustration kan nævnes, at omfanget af den virksomhed, som den pågældende har ledet i strid med karantænen, i såvel økonomisk som tidsmæssig henseende, bør tillægges væsentlig betydning ved udmåling af straffen i den konkrete sag. Der vil således også med hensyn til udmålingen af straffen være stor forskel på, om den pågældende eksempelvis i nogle måneder under et familiemedlems ferie eller sygdom har påtaget sig ledelsen af en virksomhed med en årsomsætning på f.eks. 500.000 kr., eller om den pågældende gennem flere år selvstændigt har ledet en virksomhed med en årsomsætning på f.eks. 5 mio. kr.

Det foreslås i *stk. 3*, at juridiske personer skal kunne pålægges strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel. Bestemmelsen vil i praksis kun kunne få betydning for medvirkensansvar, idet kun fysiske personer kan pålægges konkurskarantæne.

Der henvises i øvrigt til *kapitel 5*, afsnit 5.1 og 5.3.

Til § 166

Bestemmelsen angår forlængelse af en pålagt konkurskarantæne i forbindelse med en straffesag om overtrædelse af konkurskarantænen.

Det foreslås i *stk. 1, 1. pkt.*, at når den, der er pålagt konkurskarantæne, dømmes for overtrædelse af § 165, kan konkurskarantænen efter anklagemyndighedens påstand forlænges. Bestemmelsen omfatter kun den person, der er pålagt konkurskarantæne, ikke eventuelle medgerningsmænd, som straffes for medvirken. Hvis ejeren af den virksomhed, i hvilken overtrædelsen er sket, er gået konkurs, vil en medgerningsmand efter omstændighederne som led i konkursbehandlingen

kunne pålægges konkurskarantæne. Forlængelse kan kun ske efter anklagemyndighedens påstand og indgår i giver fald i straffedommen.

Bestemmelsen er fakultativ, og forlængelse bør ikke ske, hvis overtrædelsen er mindre alvorlig eller der i øvrigt foreligger formildende omstændigheder. Forlængelse bør heller ikke ske, hvis den pågældende før straffesagens endelige afgørelse er blevet pålagt en ny konkurskarantæne på grundlag af samme forhold, som straffesagen angår.

Bestemmelsen i stk. 1 gælder kun, hvis konkurskarantænen ikke er udløbet på domstidspunktet, men hvis anklagemyndigheden har nedlagt påstand om forlængelse af konkurskarantænen inden karantæneperiodens udløb, kan der i stedet for en forlængelse pålægges en ny konkurskarantæne, jf. nedenfor om det foreslåede stk. 2.

Det foreslås i 2. *pkt.*, at konkurskarantænen i givet fald kan forlænges med højst samme periode, som den oprindeligt blev pålagt for. Der er tale om et maksimum, og konkurskarantænen kan således også forlænges med en kortere periode, end den oprindeligt blev pålagt for. Under alle omstændigheder kan konkurskarantænen højst forlænges til ti år efter endelig dom, jf. 3. *pkt.* Et tilsvarende maksimum på ti år foreslås for tilfælde, hvor en person, der er pålagt konkurskarantæne, på ny pålægges konkurskarantæne under en konkursbehandling, jf. forslaget til § 158, stk. 2, 3. *pkt.*

Det foreslås i *stk. 2*, at hvis konkurskarantænen er udløbet på afgørelsestidspunktet, kan konkurskarantæne på ny pålægges, hvis anklagemyndigheden har nedlagt påstand herom inden konkurskarantænen udløb. Konkurskarantæne kan pålægges for højst samme periode, som konkurskarantænen oprindeligt blev pålagt for.

Bestemmelsen i stk. 2 svarer til det foreslåede stk. 1 om forlængelse af en konkurskarantæne, der ikke er udløbet på afgørelsestidspunktet, og forudsættes som udgangspunkt anvendt på samme måde. Der vil dog efter omstændighederne endvidere kunne tages hensyn til den tid, der er gået mellem konkurskarantænen udløb og sagens afgørelse. Hvis der er gået længere tid, uden at det kan bebrejdes den domfældte, kan det tale imod nu igen at pålægge konkurskarantæne, eller det kan tale for i givet fald at pålægge konkurskarantæne i en kortere periode end

ellers. Der kan i den forbindelse også tages hensyn til, om den pågældende efter udløbet af konkurskarantænen har fået beskæftigelse som deltager i ledelsen af en eller flere erhvervsvirksomheder, således at et pålæg af konkurskarantæne vil have mere indgribende betydning for den pågældende end en forlængelse af en konkurskarantæne, der stadig er i kraft.

Der henvises i øvrigt til *kapitel 5*, afsnit 5.3.

Til § 167

Bestemmelsen angår førelsen af et register over pålagte konkurskarantæner.

Det foreslås i *stk. 1*, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen fører et register over pålagte konkurskarantæner.

Formålet med registeret er, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen via it-systemerne skal hindre, at personer, der er pålagt konkurskarantæne, registreres som ledelsesmedlemmer i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system, og at personer, der pålægges konkurskarantæne, i givet fald slettes fra eventuelle eksisterende registreringer som ledelsesmedlemmer i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system.

Formålet med registeret er endvidere, at andre offentlige myndigheder kan få oplyst, om en person er pålagt konkurskarantæne, når det er nødvendigt for varetagelsen af deres opgaver.

De myndigheder, der vil kunne have behov for at få oplyst, om en person er pålagt konkurskarantæne, er først og fremmest SKAT, skifteretterne og politiet.

SKAT vil have behov for at få oplyst, om en person er pålagt konkurskarantæne for i givet fald at kunne nægte momsregistrering eller registrering som arbejdsgiver. SKAT vil endvidere have behov for at få oplyst, når en person pålægges konkurskarantæne med henblik på i givet fald at slette vedkommende fra en eventuel eksisterende momsregistrering eller registrering som arbejdsgiver.

Skifteretterne vil have behov for at få oplyst, om en person er pålagt konkurskarantæne, i de tilfælde, hvor en kurator i et konkursbo eller en rekonstruktør, der

er beskikket under en rekonstruktionsbehandling, bliver opmærksom på, at en person reelt har ledet et selskab mv. uden at være registreret i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system som direktør mv. I en sådan situation kan kurator eller rekonstruktøren anmode skifteretten om at indhente oplysning fra registeret om, hvorvidt den pågældende person i den relevante periode har været pålagt konkurskarantæne. Hvis dette er tilfældet, vil der kunne blive tale om at indgive politianmeldelse og/eller om at gøre personlig hæftelse gældende i medfør af de foreslåede regler i konkurslovens kapitel 20.

Politiet vil have behov for at få oplyst, om en person er pålagt konkurskarantæne, i de tilfælde, hvor politiet på grundlag af en anmeldelse eller af andre grunde efterforsker, om en person har begået en strafbar overtrædelse af en pålagt konkurskarantæne, jf. forslaget til konkurslovens § 165.

Det ligger uden for formålet med registeret at advare eksempelvis potentielle samarbejdspartnere mod, at en person er pålagt eller har været pålagt konkurskarantæne. Der vil således ikke være offentlig adgang til registeret, og private vil heller ikke i øvrigt have adgang til registerets oplysninger, da der vil være tale om fortrolige oplysninger, som er undtaget fra aktindsigt efter lov om offentlighed i forvaltningen. Der vil dog ikke være noget til hinder for i givet fald at give en privat et anonymiseret dataudtræk fra registeret, jf. forslaget til en ny lov om offentlighed i forvaltningen § 11 (lovforslag nr. L 90 fremsat den 8. december 2010).

Med hensyn til private kreditoplysningsbureauers mulighed for at behandle oplysninger om pålagte konkurskarantæner henvises til *kapitel 5*, afsnit 7.

Det foreslås i *stk. 2*, at justitsministeren efter forhandling med økonomi- og erhvervsministeren kan fastsætte nærmere regler om førelsen af registeret, herunder om indberetning af pålagte konkurskarantæner til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen og om udlevering af oplysninger fra registeret. Der vil i forbindelse med udstedelse af en bekendtgørelse i medfør af det foreslåede *stk. 2* skulle indhentes en udtalelse fra Datatilsynet, jf. persondatalovens § 57.

Den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse giver mulighed for nærmere at regulere f.eks., hvilke oplysninger der skal registreres i registeret, hvor længe oplys-

ningerne skal være registreret, og hvilke myndigheder der skal kunne få oplysninger fra registreret og til hvilke formål.

Med hensyn til, hvilke oplysninger, der skal registreres, kan det f.eks. fastsættes, at der bl.a. skal registreres personnummer for de personer, der pålægges konkurskarantæne. Der kan også fastsættes regler om, hvilke identitetsoplysninger der skal registreres for personer, der ikke har et dansk personnummer.

Med hensyn til, hvor længe oplysninger skal være registreret, bør det fastsættes, at oplysningerne om en pålagt konkurskarantæne skal slettes 5 år efter udløbet af konkurskarantænen. Ved fastlæggelsen af fristen på 5 år er der på den ene side lagt vægt på, at der skal være realistisk mulighed for, at eventuelle overtrædelser af en konkurskarantæne kan opdages og dermed retsforfølges, selv om konkurskarantænen er udløbet på det tidspunkt, hvor der opstår mistanke om, at en person på et tidligere tidspunkt har overtrådt en pålagt konkurskarantæne. På den anden side er der lagt vægt på, at fristen ikke bør være længere, end dette formål tilsiger. Det bemærkes herved, at strafansvar for overtrædelse af den foreslåede § 165 forældes efter 5 år, jf. straffelovens § 93, stk. 1, nr. 2. Det er i den forbindelse overladt til justitsministeren (efter forhandling med økonomi- og erhvervsministeren) at fastsætte de mere præcise regler om, hvornår oplysningerne om en given pålagt konkurskarantæne skal slettes fra registeret. Det kan således f.eks. fastsættes, at sletninger kun foretages med visse mellemrum eller eventuelt kun én gang årligt, hvis det på grund af registerets indretning mv. findes hensigtsmæssigt.

Med hensyn til, hvilke myndigheder der skal kunne få oplysninger fra registreret og til hvilke formål, bør de administrative forskrifter indeholde en udtømmende angivelse, jf. ovenfor om, hvilke myndigheder der i hvert fald bør have adgang til at få udleveret oplysninger fra registeret. Det er overladt til justitsministeren (efter forhandling med økonomi- og erhvervsministeren) at tage stilling til, om andre myndigheder bør have adgang hertil, men det vil forudsætte, at det er *nødvendigt* for varetagelsen af de pågældende myndigheders opgaver. Det er forudsat, at kun offentlige myndigheder kan tillægges adgang til at få udleveret oplysninger fra registeret.

Det foreslåede stk. 2 giver endvidere justitsministeren mulighed for efter forhandling med økonomi- og erhvervsministeren at fastsætte regler om indberetning af pålagte konkurskarantæner til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Det kan således f.eks. fastsættes, at det påhviler kurator eller skifteretten at indberette oplysninger om pålagte konkurskarantæner (og om eventuelle ændringer heraf). Der kan også fastsættes regler om formen for indberetningen, herunder at indberetningen skal ske ved anvendelse af digital kommunikation.

Den foreslåede bestemmelse om konkurskarantænerregisteret fraviger ikke persondatalovens regler. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen vil således som dataansvarlig skulle overholde persondatalovens regler, når styrelsen behandler personoplysninger i forbindelse med førelsen af registeret. Det gælder eksempelvis reglerne i persondatalovens kapitel 9 om indsigtsret og reglerne i persondatalovens kapitel 11 om behandlingssikkerhed. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen vil endvidere skulle foretage anmeldelse til Datatilsynet efter persondatalovens § 43, før registeret sættes i drift. Det bemærkes herved, at det forudsættes, at registeret alene vil indeholde almindelige fortrolige oplysninger, og at der således ikke kræves tilladelse fra Datatilsynet efter persondatalovens § 45.

Der henvises i øvrigt til *kapitel 5*, afsnit 7.

Til kapitel 20

Det foreslås at indsætte et nyt kapitel om hæftelse for gælden ved overtrædelse af en konkurskarantæne. Der foreslås regler om betingelserne for hæftelse (§ 168) og om sagsbehandlingen (§ 169). De foreslåede regler omfatter konkursboer, der behandles i Danmark.

Til § 168

Bestemmelsen fastsætter betingelserne for, at den, der har overtrådt en konkurskarantæne, kan pålægges at hæfte for den udækkede gæld.

Det foreslås i *stk. 1*, at den, der i strid med en pålagt konkurskarantæne har deltaget i ledelsen af skyldnerens virksomhed, som udgangspunkt hæfter for den del af skyldnerens gæld, som ikke dækkes af konkursmassen, hvis fristdagen ligger

inden konkurskarantænen udløb. Bestemmelsen omfatter alene konkurskarantæne pålagt i Danmark.

Bestemmelsen omfatter alene personer, der i strid med en pålagt konkurskarantæne har deltaget i ledelsen af en erhvervsvirksomhed, jf. det foreslåede § 165, stk. 1, og bemærkningerne hertil. Det er ikke en betingelse for hæftelse, at overtrædelsen er konstateret under en straffesag. Hvis den pågældende har været sigtet for overtrædelse af § 165 og påtale er opgivet eller den pågældende er frifundet, kan der imidlertid ikke blive tale om hæftelse efter den foreslåede § 168.

Hæftelse efter den foreslåede § 168 kan alene pålægges den, der er pålagt konkurskarantæne. Medgerningsmænd, som ville kunne straffes (og som eventuelt er straffet) for overtrædelse af § 165, kan ikke pålægges hæftelse efter den foreslåede § 168. Dette udelukker ikke, at en sådan medgerningsmand efter omstændighederne kan være erstatningsansvarlig efter lovgivningens almindelige regler.

Det er en betingelse for hæftelse efter den foreslåede § 168, at den pågældende har deltaget i ledelsen af en erhvervsvirksomhed, mens den pågældende var underlagt konkurskarantæne. Det er endvidere en betingelse, at den pågældende erhvervsvirksomheds ejer er gået konkurs, og det er som udgangspunkt en betingelse, at fristdagen i dette konkursbo ligger inden konkurskarantænen udløb.

Når disse betingelser er opfyldt, hæfter den pågældende for den del af skyldnernes gæld, som ikke dækkes af konkursmassen, medmindre skifteretten helt eller delvis fritager herfor, jf. nedenfor om det foreslåede stk. 2.

Hæftelse forudsætter endvidere, at kurator rejser krav herom under konkursboets behandling, jf. nærmere den foreslåede § 169. Sker dette ikke, kan der ikke blive tale om hæftelse efter den foreslåede § 168.

Det foreslås i *stk. 2*, at skifteretten helt eller delvis kan fritage for hæftelse efter det foreslåede stk. 1. Bestemmelsen giver skifteretten mulighed for efter et skøn helt eller delvis at fritage for hæftelse ud fra en samlet vurdering af sagens omstændigheder. I denne vurdering kan blandt andet indgå, hvor alvorlig en overtrædelse af konkurskarantænen der er tale om (dvs. navnlig hvor længe overtrædelsen har varet, og hvor omfattende den pågældendes deltagelse i ledelsen har

været), om den pågældendes ledelse af virksomheden under konkurskarantænen må antages at have været medvirkende til konkursen, og størrelsen af den gæld, der er pådraget, mens den pågældende under konkurskarantænen deltog i ledelsen af virksomheden, jf. også nedenfor om det foreslåede stk. 4.

Det foreslås i *stk. 3*, at skifteretten helt eller delvis kan pålægge den, der i strid med en pålagt konkurskarantæne har deltaget i ledelsen af skyldnerens virksomhed, hæftelse som nævnt i stk. 1, hvis fristdagen ligger inden for et år efter konkurskarantænen udløb. Den eneste forskel i forhold til det foreslåede stk. 1 er, at hæftelse kan pålægges, også hvis fristdagen ligger efter konkurskarantænen udløb, men dog inden for et år herefter.

Bestemmelsen giver skifteretten mulighed for efter et skøn helt eller delvis at pålægge hæftelse ud fra en samlet vurdering af sagens omstændigheder, når betingelserne om deltagelse i ledelse af en erhvervsvirksomhed under en konkurskarantæne og ejeren af denne virksomheds konkurs med en fristdag inden for et år efter konkurskarantænen udløb er opfyldt. I denne vurdering kan blandt andet indgå de samme forhold som nævnt ovenfor med hensyn til stk. 2, jf. også nedenfor om det foreslåede stk. 4.

Det foreslås i *stk. 4*, at skifteretten ved sin afgørelse efter stk. 2 eller 3 blandt andet skal lægge vægt på, om det under hensyn til de vigtigste årsager til konkursen og den pågældendes andel heri er rimeligt at pålægge hæftelse.

Hæftelsen omfatter i givet fald den del af skyldnerens gæld, som ikke dækkes af konkursmassen, eller – hvis skifteretten har truffet afgørelse herom i medfør af det foreslåede stk. 2 eller 3 – en del heraf. Skifterettens afgørelse om delvis hæftelse bør i givet fald gå ud på, at den pågældende hæfter for en vis procentdel af den udækkede gæld. Hvis skifteretten har fundet, at det vil være rimeligt, at den pågældende hæfter for et bestemt beløb (eksempelvis svarende til den gæld, der er pådraget i en bestemt periode), bør skifteretten således pålægge en procentuel hæftelse ud fra et skøn over forholdet mellem dette beløb og den samlede udækkede gæld.

En afgørelse om hæftelse efter den foreslåede § 168 eller om fritagelse herfor præjudicerer ikke afgørelsen af et eventuelt erstatningskrav mod den pågældende efter lovgivningens almindelige regler.

Der henvises i øvrigt til *kapitel 5*, afsnit 5.3.

Til § 169

Bestemmelsen indeholder sagsbehandlingsregler om sager om hæftelse efter den foreslåede § 168.

Det foreslås, at hæftelse efter den foreslåede § 168 kun kan pålægges, hvis kurator på boets vegne indleverer stævning herom, inden skifteretten indkalder til afsluttende skiftesamling. Sagen behandles ved skifteretten efter reglerne i kapitel 31 om skifterettens behandling af tvister.

Indlevering af stævning er dog ikke nødvendig, hvis den pågældende erkender at hæfte for den udækkede gæld i overensstemmelse med kurators påstand.

Der skal betales retsafgift for indlevering af stævning efter reglerne i retsafgiftslovens § 1. Ved opgørelsen af sagens værdi vil der i den forbindelse i praksis kunne tages udgangspunkt i kurators skøn over størrelsen af den gæld, som ikke kan forventes at opnå dækning i boet.

Sagen behandles i øvrigt efter retsplejelovens regler om civile retssager, jf. henvisningen hertil i konkurslovens § 243 (som ikke foreslås ændret). Dette gælder også med hensyn til sagsomkostninger og fri proces. Sagsomkostninger, som konkursboet pålægges, er massekrav.

Skifterettens afgørelse, som skal træffes ved dom, kan gå ud på frifindelse eller på, at sagsøgte hæfter for den del af skyldnerens gæld, der ikke dækkes af konkursmassen, eller for en nærmere angiven procentdel heraf.

Hvis konkursboet helt eller delvis får medhold, er det dermed fastslået, at sagsøgte hæfter for den udækkede gæld i det ved dommen fastsatte omfang. Hvis størrelsen af den udækkede gæld ligger fast på domstidspunktet, vil der efter påstand

i dommens konklusion kunne medtages bestemmelser om, at sagsøgte skal betale nærmere angivne beløb til nærmere angivne fordringshavere. Hvis størrelsen af den udækkede gæld ikke ligger fast på domstidspunktet, er dette derimod ikke muligt, og hvis der senere opstår tvist mellem sagsøgte og en fordringshaver om, hvilket beløb sagsøgte i kraft af den pålagte hæftelse er forpligtet til at betale til fordringshaveren, må dette i mangel af en mindelig ordning om nødvendigt afgøres under en retssag mellem de pågældende.

Der foreslås ikke særlige regler om en eventuel regres mod andre, eksempelvis kautionister, som også hæfter for den udækkede gæld. Spørgsmålet om en sådan eventuel regres afgøres således efter lovgivningens almindelige regler om regres mellem solidarisk hæftende skyldnere. Det samme gælder spørgsmålet om indbyrdes regres i tilfælde, hvor hæftelse efter § 168 pålægges flere, fordi flere personer, som hver især er pålagt konkurskarantæne, i strid med konkurskarantænerne har deltaget i ledelsen af den konkursramte skyldners virksomhed.

Der henvises i øvrigt til *kapitel 5*, afsnit 5.3.

Til nr. 5 (§ 239, stk. 5)

Det foreslås, at vederlag til kurator for dennes arbejde i forbindelse med en sag om konkurskarantæne efter det foreslåede kapitel 19 (lovforslagets § 1, nr. 4), skal afholdes af statskassen, i det omfang boets midler ikke strækker til.

Forslaget indebærer, at kurators vederlag for arbejdet med at føre en sag om konkurskarantæne efter det foreslåede kapitel 19 som udgangspunkt indgår som en del af kurators samlede vederlag, som fastsættes i medfør af § 239, stk. 1 (der ikke foreslås ændret). Vederlaget dækkes således som udgangspunkt i første række af boets midler, en eventuel sikkerhedsstillelse efter konkurslovens § 11 a, stk. 7, § 27, stk. 1, 4 eller 5, eller § 143, 2. pkt., og en eventuel indeståelse fra statskassen efter konkurslovens § 27, stk. 3, eller i forbindelse med, at skifteretten af egen drift har afsagt konkursdekret vedrørende et selskab, der er under tvangsopløsning.

Forslaget indebærer endvidere, at statskassen om nødvendigt dækker kurators vederlag for dennes arbejde i forbindelse med en sag om konkurskarantæne efter det foreslåede kapitel 19, i det omfang dette vederlag ikke dækkes af boets mid-

ler og i givet fald eventuelle sikkerhedsstillelser og indeståelser, jf. ovenfor. Statskassens subsidiære dækning efter den foreslåede bestemmelse omfatter alene vederlag for kurators arbejde med at føre sagen om konkurskarantæne, dvs. vederlag for udarbejdelse processkrift(er) og for en eventuel mundtlig forhandling. Kurators undersøgelser til brug for redegørelsen efter konkurslovens § 125, stk. 2 (som foreslås ændret ved lovforslagets § 1, nr. 3), er således ikke omfattet.

Rent praktisk vil skifteretten i de tilfælde, hvor der ikke i boets midler og eventuelle sikkerhedsstillelser og indeståelser er dækning for kurators samlede vederlag, skulle fastsætte, hvilken del af kurators samlede vederlag der kan henføres til kurators arbejde med at føre sagen om konkurskarantæne. Statskassen vil herefter skulle betale den del af denne del af vederlaget, som der ikke er dækning for i boets midler og eventuelle sikkerhedsstillelser og indeståelser. I en sådan situation skal eventuelle sikkerhedsstillelser og indeståelser forlods anvendes til dækning af den del af kurators vederlag, der *ikke* angår kurators arbejde med at føre sagen om konkurskarantæne. Eventuelle overskydende sikkerhedsstillelser og indeståelser skal herefter anvendes til dækning af den del af kurators vederlag, der angår kurators arbejde med at føre sagen om konkurskarantæne, og endelig dækker statskassen i medfør af den foreslåede bestemmelse i givet fald et eventuelt udækket vederlag vedrørende sagen om konkurskarantæne.

Det bemærkes, at skifteretten kun skal foretage en opdeling af kurators samlede vederlag på vederlag vedrørende andet end sagen om konkurskarantæne og vederlag vedrørende sagen om konkurskarantæne i de tilfælde, hvor der ikke i boets midler og eventuelle sikkerhedsstillelser og indeståelser er dækning for kurators samlede vederlag. Hvor der er dækning for kurators samlede vederlag, fastsætter skifteretten blot ét samlet vederlag i medfør af § 239, stk. 1.

Til illustration af den foreslåede ordning kan nævnes tre eksempler, som har det til fælles, at bomassen udgør 30.000 kr., at konkursrekvirenten har stillet en sikkerhed på 15.000 kr., og at en virksomhedspanthaver har stillet en sikkerhed på 50.000 kr.:

Eksempel 1

Der føres en sag om konkurskarantæne, hvor kurator får medhold, og den, der pålægges konkurskarantæne, pålægges at betale 15.000 kr. i sagsomkostninger,

men er ikke i stand til at betale. Kurators samlede vederlag udgør 100.000 kr., og de øvrige massekrav udgør 20.000 kr. I denne situation dækkes kurators vederlag i første række med 25.000 kr. af bomassen (25 % dividende af § 93-krav) og 65.000 kr. af de stillede sikkerheder. Da der ikke er dækning for kurators samlede vederlag, skal skifteretten tage stilling til, hvor stor en del af det samlede vederlag der kan henføres til arbejdet med at føre sagen om konkurskarantæne. Hvis det er mindst 10.000 kr., dækker statskassen 10.000 kr. af kurators vederlag i medfør af den foreslåede bestemmelse.

Eksempel 2

Der føres en sag om konkurskarantæne, hvor kurator ikke får medhold, og den, der begæredes pålagt konkurskarantæne, tilkendes 15.000 kr. i sagsomkostninger. Kurators samlede vederlag udgør 100.000 kr., og de øvrige massekrav udgør 35.000 kr. (inklusive de pålagte sagsomkostninger). I denne situation dækkes kurators vederlag i første række med 22.220 kr. af bomassen (22,22 % dividende af § 93-krav) og 65.000 kr. af de stillede sikkerheder. Da der ikke er dækning for kurators samlede vederlag, skal skifteretten tage stilling til, hvor stor en del af det samlede vederlag der kan henføres til arbejdet med at føre sagen om konkurskarantæne. Hvis det er mindst 12.780 kr., dækker statskassen 12.780 kr. af kurators vederlag i medfør af den foreslåede bestemmelse. Herudover betaler statskassen i medfør af det foreslåede § 162, stk. 3 (lovforslagets § 1, nr. 4), den del af sagsomkostningerne til den, der begæredes pålagt konkurskarantæne, som der ikke er dækning for i boet (dvs. $15.000 - 3.333 = 11.667$ kr.).

Eksempel 3

Der føres en sag om konkurskarantæne, hvor kurator får medhold, og den, der pålægges konkurskarantæne, pålægges at betale 15.000 kr. i sagsomkostninger, og den pågældende er i stand til at betale. Kurators samlede vederlag udgør 100.000 kr., og de øvrige massekrav udgør 20.000 kr. I denne situation dækkes kurators vederlag i første række med 37.500 kr. af bomassen (37,5 % dividende af § 93-krav, idet de tilkendte sagsomkostninger indgår i bomassen) og 62.500 kr. af de stillede sikkerheder. Hvis man alternativt forestiller sig, at bomassen (før tilkendelse af sagsomkostninger) udgjorde 25.000 kr., ville kurators vederlag i første række blive dækket med 25.000 kr. af bomassen (25 % dividende af § 93-krav, idet 5.000 kr. af de tilkendte sagsomkostninger indgår i bomassen, jf. nedenfor om statskassens andel) og 65.000 kr. af de stillede sikkerheder. Da der

ikke er dækning for kurators samlede vederlag, skal skifteretten tage stilling til, hvor stor en del af det samlede vederlag der kan henføres til arbejdet med at føre sagen om konkurskarantæne. Hvis det er mindst 10.000 kr., dækker statskassen 10.000 kr. af kurators vederlag i medfør af den foreslåede bestemmelse, men modtager til gengæld tilsvarende 10.000 kr. af de tilkendte sagsomkostninger. Hvis den del af kurators vederlag, der kan henføres til arbejdet med at føre sagen om konkurskarantæne, derimod kun udgør eksempelvis 8.000 kr., får kurator ikke fuldt ud dækket sit samlede vederlag: Statskassen betaler 8.000 kr. og får til gengæld 8.000 kr. af de tilkendte sagsomkostninger, sikkerhederne dækker 65.000 kr., og af bomassen på 32.000 kr. (inkl. 7.000 kr. af de tilkendte sagsomkostninger) modtager kurator 26.667 kr., altså i alt 99.667 kr.

Der henvises i øvrigt til *kapitel 5*, afsnit 6.

Til § 2

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den ...

Det foreslås i *stk. 2*, at lovens § 1, nr. 1 og 2 (om ændring af konkurslovens §§ 13 b og 15), finder anvendelse, når rekonstruktionsbehandling indledes efter lovens ikrafttræden. Stk. 2 angår de foreslåede nye regler om, at rekonstruktøren og tillidsmanden i tilknytning til fremlæggelsen af et rekonstruktionsforslag skal redegøre for eventuelle forhold, der vil kunne begrunde konkurskarantæne, og om, at rekonstruktøren og tillidsmanden i forbindelse med, at en rekonstruktionsbehandling overgår til konkursbehandling før fremlæggelsen af et rekonstruktionsforslag, skal give en kort redegørelse til skifteretten om eventuelle ansvarspådragende forhold mv., i det omfang rekonstruktøren og tillidsmanden er i besiddelse af oplysninger herom. Stk. 2 indebærer, at disse regler kun finder anvendelse, når rekonstruktionsbehandling indledes efter lovens ikrafttræden.

Det foreslås i *stk. 3*, at lovens § 1, nr. 3-5 (om ændring af konkurslovens §§ 125 og 239 og om indsættelse af kapitel 19 og 20 indeholdende §§ 157-169) finder anvendelse i konkursboer, hvor konkursdekret er afsagt efter lovens ikrafttræden. Stk. 3 angår de foreslåede nye regler om konkurskarantæne i konkurslovens kapitel 19 og 20 og de ændringer af reglerne om kurators firemånedersredegørelse efter § 125, stk. 2, og om kurators vederlag efter § 239, der knytter sig hertil. Stk.

3 indebærer, at disse regler kun finder anvendelse i konkursboer, hvor konkursdekret er afsagt efter lovens ikrafttræden. Konkurskarantæne efter de foreslåede regler i kapitel 19 i konkursloven kan således kun pålægges i konkursboer, hvor konkursdekretet er afsagt efter lovens ikrafttræden. Hæftelse efter de foreslåede regler i kapitel 20 i konkursloven forudsætter blandt andet, at der tidligere er pålagt konkurskarantæne. Disse regler vil således først kunne anvendes i et konkursbo, efter at der i givet fald i et tidligere konkursbo (hvor konkursdekret er afsagt efter lovens ikrafttræden) er blevet pålagt konkurskarantæne efter de foreslåede regler i kapitel 19 i konkursloven.

Til § 3

Bestemmelsen angår lovens territoriale gyldighed.

Det foreslås, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland, men ved kongelig anordning skal kunne sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bilag 1

Statistiske oplysninger om personer involveret i selskabers konkurser og tvangsopløsninger

Til brug for Konkursrådets overvejelser har Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i januar 2010 foretaget et udtræk for en 10-årig periode opdelt på konkurser og tvangsopløsninger og på henholdsvis ledelsesmedlemmer (bestyrelse og direktion), stiftere og revisorer.

Optællingen omfatter personer, der var registreret i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen på tidspunktet for konkursdekretet henholdsvis beslutningen om tvangsopløsning eller inden for det seneste år før denne dato. Hvis selskabet er begæret tvangsopløst, og der dernæst er afsagt konkursdekret, er der medtaget personer, der var registreret i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen inden for det seneste år før beslutningen om tvangsopløsning.

Selskabsophør er opdelt på konkurs og tvangsopløsning. Hvis selskabet er begæret tvangsopløst, og der dernæst er afsagt konkursdekret, er selskabsophøret medtaget under konkurs og ikke under tvangsopløsning. Hvis der er afsagt konkursdekret, men selskabet senere er genoptaget og endnu senere begæret tvangsopløst, er selskabsophøret medtaget under tvangsopløsning og ikke under konkurs. Der er således ikke noget overlap mellem selskabsophør i de to grupper.

Optællingen omfatter konkursdekreter og beslutninger om tvangsopløsninger registreret i perioden 1. januar 2005-18. januar 2010 (kolonnen ”5 år”) henholdsvis 1. januar 2000-18. januar 2010 (kolonnen ”10 år”). Hvis et selskab inden den 18. januar 2010 er registreret som genoptaget (dvs. konkursen eller tvangsopløsningen er ophørt og selskabet fortsat), er det *ikke* medtalt. Denne opgørelsesmåde indebærer, at selskaber, for hvilke der inden for de nævnte perioder er registreret konkursdekret eller beslutning om tvangsopløsning, og som den 18. januar 2010 stadig var under konkurs eller tvangsopløsning, *er* medtalt (selv om der ikke er sikkerhed for, at selskabet ender med at blive opløst).

Optællingen er opdelt på bestyrelsesmedlemmer/direktører, stiftere og revisorer. Optællingen omfatter ikke ejere, da der i dag ikke eksisterer et ejerregister.

Tabellerne skal forstås på den måde, at de angiver *antallet* af personer, der i den pågældende egenskab har været involveret i det pågældende antal selskabslukninger. Eksempelvis er der 1 person, der har været direktør eller bestyrelsesmedlem i 78 selskaber, der er gået konkurs inden for en 10-årig periode, og 3 personer, der har været direktør eller bestyrelsesmedlem i 39 selskaber, der inden for denne periode er gået konkurs. Som et andet eksempel kan nævnes, at der er 428 personer, der har været direktør eller bestyrelsesmedlem i 5 selskaber, der er gået konkurs inden for en 10-årig periode.

Den samme person kan kun optræde (dvs. være talt med) én gang i hver kolonne (i samme tabel), men kan godt optræde (dvs. være talt med) i flere forskellige kolonner (eller i flere tabeller). Eksempelvis er den person, der har været stifter af 101 selskaber, der er gået konkurs inden for en 10-årig periode, identisk med den person, der har været stifter af 39 selskaber, der er gået konkurs inden for en 5-årig periode (og også med den person, der har været direktør eller bestyrelsesmedlem i 52 selskaber, der er gået konkurs inden for en 10-årig periode). Dette eksempel nævnes alene for at illustrere tabellernes opbygning. Det fremgår ikke af tabellerne som sådan, at der er tale om samme person.

Det kan i den forbindelse tilføjes, at da kolonnen 5 år udgør en delmængde af kolonnen 10 år, vil alle personer, der optræder (dvs. er talt med) i kolonnen 10 år, også optræde (dvs. være talt med) i kolonnen 5 år, *medmindre* en så stor del af "den pågældendes" selskabslukninger falder i den *første* halvdel af 10-årsperioden, at der er mindre end 5 selskabslukninger i den sidste halvdel af 10-årsperioden (idet tabellerne ikke medtager personer, som har været involveret i mindre end 5 selskabslukninger).

Konkursrådet har i tabellerne for nogle personers vedkommende med en * markeret, at den pågældende driver erhverv med salg af skuffeselskaber. Det skal understreges, at der kan være personer, der driver erhverv med salg af skuffeselskaber, som *ikke* er markeret med en * i tabellerne.

Bestyrelsesmedlemmer og direktører

Antal sel- skaber	Konkurs		Tvangsopløsning	
	5 år	10 år	5 år	10 år
78		1*		
75		1*		
66		1*		
64				1*
52		1*		
49		1		
48			1	1
46	1			
44	2	2		
39	2	3		
38	1	1		
37		1		
36	1*	2		
35	1	2		
34	1			
33	1	1		
32	2	1		
31	1	1		
30	2	2		1
29	1	2		
27	2	2	1	1
26	1	1		
25	4	6		1*
24	4	4		3
23			2	
22	1	1		
21	4	7	2	3
20	5	5	1	2
19	6	7		2
18	4	7	2	1
17	4	9	1	2
16	2	1	2	2
15	4	12	3	3
14	6	13	1	1
13	11	17	2	2
12	11	22	7	9
11	26	38	8	9
10	17	49	1	4
9	38	68	6	12
8	41	88	6	13
7	57	126	15	28
6	126	285	18	69

Antal sel- skaber	Konkurs		Tvangsopløsning	
	5 år	10 år	5 år	10 år
5	221	428	51	128

*: Den pågældende driver erhverv med salg af skuffeselskaber.

Stiftere

Antal sel- skaber	Konkurs		Tvangsopløsning	
	5 år	10 år	5 år	10 år
101		1*		
66		1*		
64				1*
48		1*		
43				1*
39	1*			
37		1*		
33		1*		
30				1*
27				1*
26		1		
23				2
22		1		
21		1		
19		2		
17	2*	2		1
16	2	3	1*	
15			2	2
14		2		1
13				1
12	1			2
11		5	2	2
10		3	2	
9	2	3	1*	1
8	2	1		1*
7	4	7	1	3
6	8	4	3	4
5	7	10	1	8

*: Den pågældende driver erhverv med salg af skuffeselskaber.

Revisorer

Antal sel- skaber	Konkurs		Tvangsopløsning	
	5 år	10 år	5 år	10 år
101		1		
67		1		
61		1		
58				1
56		1		
55				1
49		1		
42	1	1		
39	1			
36		1		1
34		2		1
31	1			1
29	1	1		1
27		2		
25		2		
24	1			
23	1	1		2
22		1	2	
20		1		
19		1		
18	1			2
17		3		1
16		2		1
15	2	3	1	1
14	1	4		2
13	2	4		3
12	6	6		2
11	2	3		7
10	2	3	3	6
9	1	14	2	11
8	6	17	3	15
7	5	25	4	15
6	5	22	7	27
5	16	41	9	31

Bilag 2

Norske afgørelser om konkurskarantæne

I dette bilag gengives i referatform en række norske afgørelser om konkurskarantæne. Formålet er at illustrere de omstændigheder og hensyn, som er blevet tillagt vægt i norsk retspraksis. I afsnit 1 gengives afgørelser, hvor konkurskarantæne blev pålagt, mens afsnit 2 angår afgørelser, hvor konkurskarantæne ikke blev pålagt. Afgørelserne er refereret i det norske Konkursråds vejledning om konkurskarantæne af 5. august 2002.

1. Afgørelser, hvor konkurskarantæne blev pålagt

Kjennelse 30.06.1995. Borgarting

Lagmannsretten kom til at det var skjellig grunn til å mistenke styreformann og daglig leder for straffbar handling i forbindelse med konkursen eller den virksomhet som hadde ført til insolvensen. Dette knyttet seg til regnskapsloven 1977 § 9 og § 8 samt til skattebetalingslovens § 11 pkt. 4. Uttalt at vedkommende flere ganger lot sine private regninger betale av selskapene. Man fant dette graverende, uansett om det var tenkt gjort opp senere. Vedkommende syntes ikke å ha vært tilstrekkelig klar over sontringen mellom sin personlige økonomi og selskapenes økonomi og hadde ikke sørget for at det var tilfredsstillende rutiner for internkontroll og økonomistyring, og at kravene for ordentlig regnskapsførsel ble fulgt. Regnskapsførselen måtte betegnes som særdeles mangelfull. Lagmannsretten fant at rimelighetsvilkårene var tilfredsstillende og la vekt på skyldnerens handlemåte. Karantene ilagt av skifteretten i to år fra ileggelsen ble stadfestet.

Kjennelse 01.09.1995. Borgarting

Daglig leder og styremedlem i en rekke selskaper ble ilagt karantene i to år fra avsigelsen. Han ble også fjernet fra verv han hadde ved ileggelsen. Vedkommende var dømt for grovt underslag ved overtredelse av straffelovens § 255, jf § 256 til fengsel i ett år. Underslaget påførte et av selskapene et tap på over 1,3 millio-

ner kroner. Anførsel om at konkurskarantene i betydelig grad forhindret vedkommende fra å komme i alminnelig innteksbringende arbeid ble ikke tillagt utslagsgivende vekt.

Kjennelse 04.09.1995. Frostating

Styreformann og tidligere daglig leder ble ilagt konkurskarantene. Karantenen gjaldt fra skifterettens avgjørelse og omfattet også fjerning fra eksisterende verv. Det forelå skjellig grunn til mistanke om vesentlige brudd på regnskapslovgivningen og skjellig grunn til mistanke om at midler som tilhørte boet var søkt unndratt. Det var også skjellig grunn til å mistenke vedkommende for å ha disponert over boets midler til fordel for seg og sin familie på en måte som rammes av straffelovens § 255. Disse forholdene måtte også karakteriseres som uforsvarlig forretningsførsel i lovens forstand. Vedkommende hadde også vært involvert i to tidligere konkurser.

I samme bo ble den som var daglig leder ved konkursåpningen ikke ilagt karantene. Vedkommende hadde bare fungert i tre måneder, og det var uklare ansvarsforhold. Vedkommende hadde heller ikke tidligere hatt ledende stilling i firma som hadde gått konkurs.

Kjennelse 15.02.1996. Gulating

Selskapets enestyre og daglige leder ble ilagt karantene. Det var skjellig grunn til mistanke om overtredelse av straffelovens § 276, jfr § 275 og § 281 første og tredje ledd jf § 288. Vedkommende kunne med skjellig grunn mistenkes for å ha inngått avtale med en forretningsforbindelse i utlandet om returprovisjon til seg personlig for salg til det selskapet som nå var konkurs fra det utenlandske selskapet. Det hadde vært et relativt langvarig system med overføringer fra den utenlandske forretningsforbindelsen til vedkommendes konto i Luxembourg.

Uttalt at hovedformålet med reglene i utgangspunktet er å stoppe konkursgjengangere. Det fremgår imidlertid også av forarbeidene at karantenereglene også vil bidra til å skjerpe styremedlemmers og andres aktsomhetsplikt. Reglene tok sikte på å virke generalpreventivt og motvirke konkurser ved grove overtredelser av bestemmelser som gjelder selskaper og forretningsdrift. Det vil kunne illegges karantene når en deltakers opptreden reiser tvil om vedkommendes evne og vilje til i fremtiden å etterleve denne type bestemmelser.

Kjennelse 22.02.1996. Borgarting

Kjennelse om konkurskarantene for styreformann med virkning i to år fra avgjørelsen ble truffet av skifteretten og som også innebar fjerning fra eksisterende verv ble stadfestet. Revisor mente selskapet drev for kreditorenes regning de siste åtte månedene før oppbud ble begjært. Skattetreksmidler og arbeidsgiveravgift var ikke satt inn på egne konti, forskuddstrekk var ikke rettidig innbetalt for 1993 og det var ikke sendt pliktige meldinger etter folketrygdløven § 18-6 . Det var grunn til å tro at det var utstedt fiktive salgsfakturaer for ca. kr. 1.300.000. All aksjekapital var ikke innbetalt. Det var anmeldt fordringer for kr 23 mill, og det var lite som tydet på at det ble noen dekning for kreditorene. Styreformannen hadde tidligere hatt sentrale verv i flere konkursrammede selskaper.

Kjennelse 10.05.1996. Frostating

Lagmannsretten fant at det var skjellig grunn til mistanke om flere straffbare handlinger mot person som var enestyre og daglig leder. Dette gjaldt overtredelse av strl § 283a, strl § 285, annet ledd, strl § 278 første og annet ledd, skattebetalingslovens § 51 og § 52 Det sentrale i driften av selskapet var at man startet med å overta beholdning fra et tidligere selskap og avsluttet med å overdra til et nytt selskap. Transaksjonene gjorde at vedkommende fikk et tilgodehavende på selskapet som kunne tjene som grunnlag for å hente ut de løpende driftsinntektene. Driften ble delvis finansiert ved å unnlate å betale offentlig gjeld. Funnet at vilkårene for karantene i både krsl § 142, første ledd nr 1 og 2 forelå. Det hadde betydning at vedkommende ved to tidligere anledninger hadde stått sentralt i forbindelse med konkurser, uten at påtalte kritikkverdige forhold fra den gang synes å være rettet opp. Ikke tillagt særlig vekt at det hadde gått ca 10 år siden den forrige konkursen. Ved rimelighetsvurderingen kom lagmannsretten til at de samfunnsmessige hensyn som begrunner konkurskarantene i saken veide tyngre enn hensynene til vedkommende personlig. Karantene ble ilagt i to år fra det tidspunkt skifteretten traff sin avgjørelse.

Kjennelse 28.05.1996. Borgarting

Lagmannsretten bemerket at det ikke bare var den som formelt har innehatt stilling som administrerende direktør som kan settes i karantene, men også den som reelt har utøvd en slik stilling. Det måtte imidlertid stilles relativt strenge beviskrav for å ilegge karantene til andre enn den som formelt har innehatt stillingen. Lagmannsretten kom til at det var klar sannsynlighetsovervekt for at en person

hadde hatt en slik sentral rolle i selskapets styring og drift at det reelt sett var han som hadde utøvd den daglige ledelse. Han hadde bl.a. i forhold til kundene fremstått som selskapets leder og hadde undertegnet flere brev som daglig leder. Vedkommende hadde blitt ilagt karantene og fjernet fra verv han måtte ha i forbindelse med en tidligere konkurs. På tross av dette hadde han opptrådt som reell daglig leder i karanteneperioden. Dette var straffbart etter konkurslovens § 143a . Han hadde vært involvert i tre andre selskaper som alle hadde gått konkurs. Et felles mønster syntes å avtegne seg: Selskapene hadde vært drevet med uryddig forretningsførsel, det hadde skjedd betydelige privatuttak og konkursbehandlingen hadde etterlatt store udekkede gjeldsposter. Samtidig hadde virksomheten helt eller delvis blitt videreført i nye selskaper som hadde blitt opprettet kort tid før konkursene. Vilkårene både etter konkurslovens § 142 første ledd nr 1 og 2 var oppfylt og det var etter forholdene ikke urimelig å sette ham i karantene. Forholdene tilsa med styrke at han heller ikke burde gis anledning til å fortsette i de verv han hadde.

Kjennelse 10.02.1997. Borgarting

Lagmannsretten stadfestet skifterettens kjennelse hvor det var ilagt karantene som gjaldt fra avgjørelsestidspunktet og omfattet fjerning fra eksisterende verv. Lagmannsretten uttalte at det er et hovedhensyn bak reglene om konkursskarantene å stoppe konkursgjengangere. Dette innebar imidlertid ikke at den som eventuelt skulle settes i konkursskarantene tidligere måtte ha vært utsatt for konkursbehandling eller lignende gjeldssanering. Det måtte tvertimot være et poeng at man i de grovere tilfelle av kreditorsvik eller uforsvarlig forretningsførsel grep inn så snart anledningen tilsa det, nettopp for å hindre gjentakelse av tilsvarende forhold. Det burde imidlertid i så fall foreligge graverende forhold. Det var påpekt en rekke straffbare forhold: Selskapet ble drevet på kreditorenes regning i lengre tid, vedkommendes uttak av lønn hadde vært alt for stort hensett til selskapets betydelige tap, og det hadde ikke vært gjennomført skattetrekk av lønnsutbetalinger. Videre hadde ikke selskapet hatt særskilt skattetrekkskonto, og skattetrekksmidler var ikke innbetalt kemneren i samsvar med skattebetalingsloven. Dessuten hadde forretningsførselen vært uforsvarlig hensett til at vedkommende hadde blandet sammen sin privatøkonomi med selskapets. Samlet sett var de forhold som begrunnet konkursskarantene så graverende at den rimelighetsvurdering som må foretas med hjemmel i konkurslovens § 142 annet ledd ikke kunne føre til noe annet resultat.

Kjennelse 11.05.1998. Borgarting

Konkurskarantene ilagt to styremedlemmer i et aksjeselskap som ble tatt under behandling som konkursbo. Dissensavgjørelse. Flertallet la ved rimelighetsvurderingen vekt på at det var tale om relativt alvorlige forhold som hadde strukket seg over en ikke helt kortvarig periode. Styremedlemmene hadde vært involvert i konkurser tidligere. Mindretallet la avgjørende vekt på at det var gått lang tid siden oppbudsbegjæringen (4 ½ år). Mindretallet la til grunn at det hadde vært en betydelig ulempe for partene å ha hatt karantenespørsmålet uavklart i så mange år. Det ville derfor etter mindretallets oppfatning være urimelig om det nå skulle ilegges karantene. Om det forhold at det var gått lang tid, uttalte flertallet at det var tatt i betraktning ved rimelighetsvurderingen, men at situasjonen langt på vei var en konsekvens av de underliggende faktiske forhold og partenes holdning til konkursbehandlingen.

2. Afgørelser, hvor konkurskarantæne ikke blev pålagt

Kjennelse 30.05.1995. Eidsivating

Skifteretten hadde satt tidligere styreformann og styremedlem i konkurskarantene. Lagmannsretten kom til at disse ikke skulle ilegges karantene. Lagmannsretten fant det godtgjort at styremedlemmene ikke hadde løpende oversikt over den økonomiske situasjon og at økonomistyringen var dårlig. Slik saken var opplyst måtte retten bygge på at den daglige leder hadde opptrådt illojalt og skapte store vanskeligheter. Styremedlemmene hadde gjort anstrengelser for å bringe klarhet i de forskjellige forhold uten at det lyktes. Selv om de kunne bebreides for mangel på tilstrekkelig effektiv aktivitet, fant retten at det ikke var rimelig å ilegge konkurskarantene.

Kjennelse 04.09.1995. Frostating

Styreformann og tidligere daglig leder ble ilagt konkurskarantene. Karantenen gjaldt fra skifterettens avgjørelse og omfattet også fjerning fra eksisterende verv. Det forelå skjellig grunn til mistanke om vesentlige brudd på regnskapslovgivningen og skjellig grunn til mistanke om at midler som tilhørte boet var søkt unndratt. Det var også skjellig grunn til å mistenke vedkommende for å ha dispo-

nert over boets midler til fordel for seg og sin familie på en måte som rammes av straffelovens § 255. Disse forholdene måtte også karakteriseres som uforsvarlig forretningsførsel i lovens forstand. Vedkommende hadde også vært involvert i to tidligere konkurser.

I samme bo ble den som var daglig leder ved konkursåpningen ikke ilagt karantene. Vedkommende hadde bare fungert i tre måneder, og det var uklare ansvarsforhold. Vedkommende hadde heller ikke tidligere hatt ledende stilling i firma som hadde gått konkurs.

Kjennelse 08.11.1995. Eidsivating

Person var av skifteretten ilagt karantene i to år fra avgjørelsestidspunktet og karantenen omfattet fjerning fra verv han allerede hadde. Lagmannsretten fant det ikke rimelig å sette ham i karantene. Vedkommende var domfelt for overtredelse av skattebetalingslovens § 51 nr 1 for unnlatt gjennomføring av forskuddstrekk i lønnsutbetalinger. Straffen ble utmålt til en bot på kr. 15.000. Lagmannsretten fant også skjellig grunn til mistanke om overtredelse av aksjeloven 1976 § 12-10. Lagmannsretten uttalte ved vurderingen av om det var rimelig å sette vedkommende i karantene at forholdene ikke kvalifiserte til konkursskarantene. Bedriften var en familiebedrift som hadde blitt stiftet så tidlig som i 1975. Vedkommende hadde således ikke vært en ”konkursgjenganger”, og det pådømte forhold innebar heller ikke at det var nærliggende fare for at han ville bli det. Forholdene kunne heller ikke karakteriseres som uforsvarlig forretningsførsel som gjorde ham uskikket. Det ble også lagt vekt på at personen var i ferd med å etablere seg på nytt og at konkursskarantene kunne gjøre denne etableringen betydelig vanskeligere.

Kjennelse 22.12.1995. Gulating

Skifteretten ila daglig leder og styreformann karantene i et bo hvor det overhodet ikke var ført regnskaper. Det var ikke aktiva i boet og underbalansen var kr. 8.806,-. Lagmannsretten ila ikke karantene og uttalte at lovbestemmelsen først og fremst skulle ramme mer alvorlige forsømmelser fra debtors side. Boets underbalanse var forholdsvis beskjeden og de forhold som det var pekt på syntes ikke så graverende at det var riktig å reagere med karantene.

Kjennelse 29.12.1995. Frostating

Skifteretten hadde ilagt selskapets styreformann og daglige leder konkurskarantene. Lagmannsretten ila ikke karantene. Sviktende regnskapsførsel, unnlatt skattetrekk og uriktig rapportering av lønn og forskuddstrekk var erkjent. Lagmannsretten fant likevel ikke vedkommende uskikket i en slik grad at det var rimelig å sette ham i konkurskarantene. Det var avgjørende at de aktuelle beløp var forholdsvis små i konkurssammenheng og at det gjaldt en begrenset periode frem mot konkursåpning. Forholdet bar ikke preg av bevisst, uriktig bruk av midler på kreditorenes bekostning. Formålet med karantenebestemmelsene var å stoppe ”konkursgjengangere” og å hindre personer som misbruker sentrale lovbestemmelser i å opptre i nye selskapsverv. Ifølge lovens forarbeider skulle konkurskarantene normalt ikke ilegges hvis de uforsvarlige forhold måtte antas å være en engangsføreteelse. Heller ikke konkurslovens § 142 første ledd nr 1 ga grunnlag for karantene. Karantene var ingen automatisk følge av at de materielle vilkår var oppfylt. Det skulle alltid foretas en individuell bedømmelse av skyldnerens forhold. Ved rimelighetsvurderingen hadde det betydning hvor sentrale de overtrådte bestemmelser var, over hvor lang tid overtredelsene hadde pågått og om det dreide seg om betydelige beløp.

Kjennelse 09.05.1996. Gulating

Person var med skjellig grunn mistenkt for overtredelse av reglene for gjennomføring av skattetrekk og mangelfull bokførsel. Ved vurderingen i forhold til konkurslovens § 142 ble det lagt vekt på at de straffbare forholdene vedkommende var mistenkt for var overtredelse av formelle regler, og ikke forhold som innebar forsøk på å unndra midler, føre noen bak lyset eller andre økonomiske forbrytelser eller forseelser. Vedkommende person tilhørte ikke den kategori av personer med flere konkurser som karantenebestemmelsene særlig ville ramme. Karantene ble ikke ilagt.

Kjennelse 23.04.1997. Borgarting

Styremedlem (og i sluttfasen styreformann i et selskap som var besluttet avviklet) ble av skifteretten ilagt konkurskarantene. Karantenen ble ikke opprettholdt av lagmannsretten.

Uttalt at skifteretten syntes å ha lagt til grunn at skrankene for illeggelse av konkurskarantene ikke var særlig høye, noe lagmannsretten ikke kunne slutte seg til. Henvist til lovforarbeidene hvor det fremgår at individuell prøving i karante-

nespørsmålet best synes i ivareta rettferds- og rettssikkerhetshensyn. Formålet var å stoppe såkalte ”konkursgjengangere”. Det fremgår av forarbeidene at man ved rimelighetsvurderingen måtte ta hensyn til at karantene for eldre verv var en strengere reaksjon enn for nyere verv. Det er ikke i samsvar med konkursloven § 142 at karantene skal ilegges med mindre konkrete omstendigheter taler i mot. Ved rimelighetsvurderingen etter konkurslovens § 142, annet ledd kom lagmannsretten til at konkurskarantene ikke skulle anvendes. Det ble lagt vekt på at vedkommende ikke tidligere hadde hatt befatning med lignende forhold og at hendelsesforløpet ikke ga grunnlag for noen antagelse om fremtiden. Vedkommende var en utenforstående som ble engasjert av et selskap som var i vanskeligheter, og mye talte for at det endelige resultatet ikke kunne belastes ham. Det ble også tatt hensyn til at han måtte tåle å betale kr. 100.000 i erstatning hvis herredsrettens dom om dette ble stående.

Kjennelse 24.04.1997. Borgarting

En person var ilagt konkurskarantene av skifteretten. Lagmannsretten fant det sannsynliggjort at vedkommendes navn var skrevet falsk på de dokumenter som var sendt til Brønnøysund og som anga at han skulle være styreleder. Uttalt at konkurskarantene er et såpass alvorlig skritt at bevisbyrden for at betingelsene forelå, i alle fall når det gjaldt spørsmål om vedkommende faktisk hadde hatt de aktuelle posisjoner som betinget karantene, ikke burde påhvile den som påstås å ha et slikt ansvar. Bostyret hadde bekreftet at det ikke var noen grunn til å illegge karantene om vedkommende ikke hadde hatt de posisjonene som fremgikk av Brønnøysundregisteret. Konkurskarantenen ble etter dette opphevet.

Kjennelse 13.08.1999. Borgarting

En ansatt ble ikke funnet å ha innehatt eller reelt utøvet stilling som daglig leder. Han kunne derfor ikke settes i konkurskarantene. Det ble vist til konkurslovens forarbeider, hvor det heter at det må stilles relativt håndfaste krav til bevis før det kan komme på tale å utstrekke karantenevirkningen til andre personer enn dem som formelt har vært innehaver av stilling eller verv som nevnt i loven.

